CYBERPUNK SPECIAL

LASER

fanzin SFK Laser /9/1987

SPECIÁL

Obsah:

str. 1	-	Obsah
str. 2	-	Redakce
str. 3	-	Moderní SF aneb co se to stalo
str.14	-	William Gibson - Johny Mnemotic
str.31	-	Přikývnutí apokalypse
str.37	-	Bruce Sterling, Lewis Shirner- Mozart ve slunečních brýlích
str.49	-	Greg Bear - Cesta mrtvých

CYBER

PUNK

Určeno pro vnitřní potřebu SFK Laser
Toto číslo nerrošlo jazykovou úpravou.
Uzávěrka 16.11.1987
Titulní stránka: David Růžička
Ilustrace: David Růžička
Na tomto čísle spolupracovali: Trifid Kamikadze, Anonym

Adresa redakce: Tomáš Jirkovský, Obránců míru 942
413 01 Roudnice n.L.

Redakce - redakce - redakce -redakce -redakce -redakce - redakce
-+

Konečně držíte v ruce dlouho slibované číslo Laseru - speciálu. Duchovním otcem je, snad dovolí, Ondřej Neff, který, když jsem ho požádal o jeho přednášku o kyberpunku, přišel s myšlenkou, proč to dávat do jednoho čísla jako malou část, když se k tomu může přidat povídka, rozhovor s Gibsonem a bude z toho speciál?

Původní termín vydání měl být Parcon´87, ale... Teď bych mohl velmi dlouze popisovat nejrůznější objektivní i subjektivní potíže, které tomu zabránily, ale nebudu. Jenom jedno. Jako vždy, tak i tentokrát se potvrdilo známé úsloví že všechno zlé je k něčemo dobré. Díky zpoždění vydání je toto číslo mnohem tlustší, než jsem původně plánoval. A to z prostého důvodu. Přibylý dvě povídky. Já sám jsem si nebyl jist, jestli patří do kyberpunkového speciálu, ale Ondřej Neff s jejich zařazenímsouhlasil. A tak nyní máte možnost seznámit se, v malém měřítku,ale přesto, s poměrně čerstvou tvorbou amerických autorů. A to jak v perfektním překladu Ondřeje Neffa, tak i vamatérských překladech Pavla a Jarmily Schebestových. Doufám, že omluvíte různé "technické" nedostatky, hlavně stálou bolest Laseru - překlepy. A teď už dost povídání a vzhůru na následující stránky, které pro vás, alespoň jakdoufám, budou plné velmi zajímavého čtení.

T.J.

Redakce by chtěla dále vyjádřit velké díky Davidovi Ružičkovi, který se s velkou ochotou uvolil udělat ilustrace k tomuto číslu, a to jak na titulnístránku, tak i do čísla, na blány. Doufám, že tento experiment, který nemusí být poslední, vyjde tak, jak se očekává a že bude příjemným zpestřením našeho fanzinu.

redakce

A ještě úplně na závěr této stránky. S potěšením oznamujeme všem čtenářům, že vyšlo třetí, ale první číslo s dostatečným nákladem, "bratrského" fanzinu Bene Geserit, který vydává SF kroužek Winston. Bližší informace u Vaška Soukupa. Redakce Laseru Fanzin vřele doporučuje, je v něm plno zajímavého čtení a ... prostě stojí za to si ho přečíst. A tak , neváhejte...

MODERNÍ SF

A N E B

CO SE TO STALO

/ POKUD SE VŮBEC NĚCO STALO / ?

Aniž jsme se nenadáli, a blížíme se k závěru osmdesátých let. Novinky včerejška se staly antikvitami, Nové vlna pořádně zestárla, Nicholsova Encyklopedie slouží ke studiu už jen historickému. Nové děje se odehrávají i za oceánem, ve Spojených státech, v zaslíbené zemi science fiction.

Můžeme jen zpovzdálí naslouchat ryku bitev, jež se tam odehrávají, a jen z náznaků - a tudíž nepřesně - odhadovat pohyby na bojišti, aniž bychom mohli spolehlivě odhadnout jeho velikost. Jedno je zřejmé každému, kdo sleduje výsledky každoročních klání o významné literární ceny, především Huga a Nebulu: objevují se tam jména autorů nám zcela neznámých. Je zřejmé, že nastoupila nové generace autorů, třebaže příslušníci předešlých generací neodešli ze scény.

Konstatujme jedno, co má zřejmě pro současnou situaci v americké sci-fi rozhodující význam. Generace šedesátých let - Samuel Delany, Thomas Dish, R.A.Lafferty, Norman Spinrad a Roger Zelazny, generace Nové vlny, a následující generace let sedmdesátých, Ursula Le Guinová, Joanna Russová, James Tiptree,Jr. - třetí žena, podotkněme, Gene Wolfe, Gardner Dozois, Michael Bishop, John Varley - tito autoři bořitelé nenechali kámen na kameni v odvěkých chrámech tabu a zápovědí.

Víme přeci, že hlavním smyslem Nové vlny bylo boření strnulých struktur tradiční science fictione. Začátkem osmdesátých let už nebylo nic, o čem by se nedalo a nesmělo psát. Sex, drogy, temná zákoutí lidského podvědomí, to vše bylo otevřeno zvídavému pohledu autorů. Vydavatelé se smířili s tím, že science fiction už nemusí být dobrodružné čtení pro náctileté. Moderní SF smí, a v jistém smyslu i musí, být náležitě nudná, nebot nuda / tot vynález dvacátého století! / je průvodní znak myšlenkové hlubokosti. Nebylo už co bořit a rány začaly dopadat do prázdna. Harlan Ellison už nikdy nevydal třetí část svých Nebezpečných vizí, protože už nebylo žádné nebezpečí.

V architektuře a ve výtvarném umění se ujal pojem "postmodernismus". V jistém smyslu je aplikovatelný i pro soudobou americkou SF. Velikáni Nové vlny a jejich bezprostřední následovníci jsou nadále uznáváni jako velcí modernisté, avšak jejich modernost už trochu čpí naftalínem. Umělec - at pracuje v jakémkoli oboru - je povinen poskytovat nové pohledy na realitu. Nuže, pohledy Nové vlny jsou dnes už staré. S tímto přesvědčením ve vínku vstupovala nová generace do arény.

Jak jsem už naznačil, nebyl to vstup nikterak okázalý. Novým autorům bylo asi líto, že tu na ně nečeká žádný cenzor, ten oblíbený panáca na jevišti komedie del arte moderního umění, který nakonec dostane od modernisty plácačkou přes nos - vzpomeňme na zápas Moorcockova časopisu Nové světy s britskou cenzůrou, K dovršení všeho zlého byla generace autorů už zavedených bytostně tolerantní, takže opozici nebylo možné najít ani mezi těmi, kdo - viděno

očima mladých - jsou zkostnatělí. Vskutku, od takové Ursuly Le Guinové nelze čekat, že bude někomu zakazovat, aby psal tak jak se mu líbí, zatímco o dvacet let dříve velikáni Zlatého věku odsuzovali Balarda a Ellisona za jejich počínání.

Nezbylo než pustit se do křížku mezi sebou, vyvolat interní, nitrogenerační půtku o podstatu a smysl literatury SF.

Jádrem dění se stalo hnutí, které se nazývá kyberpunk.

Etymologicky je pojem jasný - kybernetika poskytla první dvě slabiky, a punk je prostě punk. Bill Gibson, ústřední figura hnutí kyberpunku, je vyznavač technologické bunoucnosti v té nejžhavější podobě. Jeho příběhy jsou prudce akční, mají sevřenou konstrukci a on sám pohrdá vším, co je pomalé a nudné. Odmítá však nařčení, že je autor tak zvané tvrdé science fiction. Ve fanzinu INTERZONE prohlásil: "Myslím, že mnoho kritiků se nechalo zmýlit mým smyslem pro realismus a komerční povrch života postav a vzali ho za vážný pokus o pochopení techniky. Jde spíš o nějakou fascinaci - a možná trochu něco většího - která někoho vede k tomu, aby si koupil džíny firmy Calvin Klein, a já ji cítím k funkci chirurgického laseru. To ovšem neznamená, že jsem slepý ke kráse a důležitosti chirurgického laseru..."

Přívrženci kyberpunku však připouštějí, že jejich hnutí, nebo tvůrčí způsob, má kořeny i jinde, než v "komerční fascinaci technikou". Už v sedmdesátých letech vzniklo hnutí "vyděděné fantasy", jak bych volně přeložil termín "outlaw fantasists". Patřil sem Steve Utley, Jake Saunders, Tom Reamy, a další. Tito autoři téměř nikdy ve svých dílech nevytvářeli technologicky zajímavou budoucnost. Zajímalo je čarování, záhadologie, flogiston, telekinetičtí zápasníci sumo - to je vynález Howarda Warlopa, abych uvedl alespoň jeden příklad. Tito autoři - většina pochází a žije v Texasu - přivedli k dokonalosti spádný vyprávěcí styl, který mnohem méně dbal na logiku a vykreslení fiktivní reality, než tomu bývá ve fantasy typu meč a čáry zvykem. Druhým inspiračním zdrojem se stalo technicistní pojetí budoucnosti. Noví autoři ovšem brali dědictví padesátých ale i dřívějších dekád ironicky, o čemž třeba svědčí "Gernsbackovo kontinuum", sarkastický příběh Williama čili Billa Gibsona. Ke vzniku kyberpunku však přispěly i jiné vlivy - neliterární. Význam Lucasových Hvězdných válek je nám všem asi zřejmý. Vyvolaly doposud neslýchaný zájem o science fiction a otevřely jí dveře i do uměleckých oblastí, které byly až doposud uzavřené. Jednou z nich byla i pop-music, které je v dnešní epoše vizuality úzce spojena s televizí a videoklipy. Začátkem osmdesátých let začaly vznikat mimo doménu tradiční i netradičná sci-fi artefakty, které byly pop. nebo, chcete-li, punk, ale současně to byla i vynikající SF. Připomenme jedno u nejlepších děl toho druhu, film Zed skupiny Pink Floyd .

Úvodem jsem se zmínil o tom, že vsoudobé americké sci-fi nastalo jakési napětí. Kdo tedy je onen druhý pol, bez něhož napětí není možné?

Oponenturu kyberpunku tvoří skupina, která je co do míry organizovanosti ještě volnější, než bývala Nová vlna. O té totiž hovořili především kritici, kdežto její příslušnící zpravidla příslušnost k jakékoli "vlně" popírali. V tomto případě se nes_hodují ani kritici. Někteří hovoří o skupině "humanistů", jiní užívají termínu "LI-FI", odvozeno od "literatury", avšak mají tendenci do LI-FI zahrnovat i kyberpunk. Riskujme tedy konflikt a přistupme na tu hru, že skutečně existuje skupina nějakých "humanistů", skutečných nástupců Nové vlny, protože jsou tektéž zaměření na zkoumání lidského nitra, zajímají je lidské osobnosti , a zejména pak slabé stránky člověčenství. A jako je William Gibson hlavním představitelem kyberpunku, praporečníkem humanistů je Kim Stanley Robinson a jemu po bok se řadí Connie Willisemsová, John Kessel. Scott Russel Sanders, Carter Scholz a James Patrick Kelly.

Tito humanisté odvozují svůj vznik od genrace nastoupivší po Nové vlně. Kritici ji z důvodů mně neznámého nazvali Skupinou Dne práce / The Labour Day Group/. Patřila do ní Vonda McIntyrová, Elizabeth Lynnová, Michael Bishop, Gardner Dozois, Greg Benford a další. Nemysleme si, že tito autoři dnes patří do starého železa, někam k Asimovovi a Heinleinovi - mnozí snad píší svoje nejlepší práce právě dnes. Nejsou však považováni za součást "břitu vývoje", za průkopníky - nic víc, nic mín. Všichni jsou vysoce kultivovaní, a žánru science fiction jsou upřímně oddáni. Nevěří, že je nějaká propast mezi sci-fi a tak zvanou "dobrou literaturou". Domnívají se, že sci-fi lze psát dobře, jako je možné dělat dobře cokoli jiného. K tomu, aby se stali skutečnými buřiči ba revolucionáři jim schází radikálnost. "Mnoho z děl, které považujeme / ve sci-fi, pozn. O.N./ za nejlepší nelze vůbec poměřovat s tím nejlepším, co v anglické a americké literatuře vzniklo za pár posledních stovek let," prohlásil ,samozřejmě že radikálně, John Kessel, jeden z členů-nečlenů této skupiny-neskupiny. A pokračuje s neúprosností radikála: "melville, Nabokov, Flannery O'Connor, Jane Austenová, Faulkner, Conrad - tito autoři jsou mnohem lepší, téměř ze všech hledisek, než Herbert, Heinlein, Asimov, Zelazny a další./.../ Pokud chceme hrát první ligu, musíme počítat s prvoligivou úrovní."

Toto tvrzení - z hlediska scifismu sebemrskačské - v sobě obsahuje odvážné tvrzení: sci-fi je schopna"hrát první ligu", a špičkoví autoři mohou - potencionálně - stanout po boku Austenové a Faulknera.

Zde je dlužno se pozastavit. Vysoké ambice nemají jen "humanisté", chovají je i vyznavačí kyberpunku. Projevuje se to mimo jiné i otevřeným pohrdáním ke "starým fousům", jako je Asimov, Clarke, Heinlein, ale i k ne tak zase starým "fousům", členům Skupiny Dne Práce. Protagonista kyberpunku Bruce Sterling přirovnal americkou SF sedmdesátých let k lodi "plující bez kormidla na pospas jakémukoli komerčnímu větru. Nová vlna neměla co říct. Přerostl jsem ji a byla zežloutlá a otřepaná na okrajích jako štosy starých Nových světů."

Jak už to tak bývá, postmodernistické hnutí osmdesátých let začalo hlučnými fanfárami /třebaže jim naslouchali jen nemnozí/. Kolem pramálo ambiciozního /alespoň podle vzhledu - měl jen jeden list a rozmnožoval se xeroxem/ fanzinu Levná pravda /Cheap Truth/ vznikla skupina, která co do podnikavosti ale i soudržnosti neměla daleko do Futuriánů blahé paměti. Hybnou silou se stal muž ukrytý za pseudonymem Vincent Omniaveritas. Začal Levnou pravdu posílat "komukoli kdo by ji měl číst." "Zatímco americká SF leží v hadí strnulosti, její malé čilé sestřenka fanatsy křepčí jako ještěrka po knížních pultech," napsal v jednom z prvních čísel. Jeho články byly plné invektiv, a snad proto inspirovaly ty, z nichž povstali zastánci i oponenti kyberpunku. Tříbení názorů však brzy přesáhlo úzké hranice Levné pravdy. Skupina mladých autorů horečně pracovala. Konaly se mítinky, workshopy, vznikaly nové povídky. O mladých bouřlivácích se obecněji začalo vědět. Obecněji, to znamená, že znalci obdařeni bystrým čichem začali tušit, že se něcoděje. Doposud neznámá jména se objevila v prvních antologiích označovaných "výběr nejlepších sci-fi roku". Tento reklamní slogan je však v USA používán příliš často na to, aby ho širší veřejnost brala vážně. Cena Hugo, to by ovšem bylo něco jiného! Na takovou poctu však nikdo z mladých nemohl počátkem osmdesátých let pomyslet. K získání této ceny je třeba popularity, a tu má především ten, kdo získal Huga - začarovaný kruh!

Do čela nevyhlášené soutěže se prodralo několik vyvolených.

Na špici se ocitla Connie Williamsová, představitelka skupiny tak zvaných humanistů. V bouřlivém prostředí sci-fi komunity vynikala svou obyčejností. Když o něco později získala dvě Nebuly v jednom roce, na stránkách fenzinů se rozpoutala diskuse, zda je pří-

pustné, any laureátka Nebuly směla nosit bílý límeček až ke krku! Navíc Willisová přiznala v interview pro Mile High Futures, že chodí do kostela a mnohé ze svých nápadů načerpala při hodinách nedělní školy! Její obdivovatelé se museli smířit s faktem, že občas přispívá do usedlých ženských časopisů. Její povídky Požární hlídka /Fire watch/, Nevěstin otec /The Father of the Bride/ a humoreska Modravý měsíc /Blued Moon/ si našly cestu ke čtenářům a přes výjimečnou nevýjimečnost autorčina vzhledu a chování. Dalším významným "humanistou" se stal John Kessel, doktor filozofie na Kansaské univerzitě a docent na Státní univerzitě Severní Karolíny. Docentura mu vynáší dost, aby se mohlcítit nezávisle, prohlašuje Kessel. Věnuje se především fantasy, třebaže má hluboké vzdělání v přírodních vědách, zejména fyzice. V povídce Přednašeč /The Lecturer/ je popisován zvláštní duševní vztah učitele k jakési - nikdy nevysvětlené - živé soše, která stojí v kampusu, přičemž ani on, učitel, ani nikdo jiný není ochoten si přiznat, že to není normální. Kessel také píše v tandemu. Jeho spolupracovník se jmenuje James Patrick Kelly. Napsali spolu román Pobřeží svobody /Freedom Beach/. V roce 1982 Kessel získal Nebulu za novelu Další sirotek /Another Orphan/ a Connie Williamsová získala téhož roku své dvě Nebuly za povídku Požární hlídka a krátkou povídku Dopis od Clearys / A Letter from the Clearys/. O něco později dostala za Požární hlídku i Huga, přičemž v bitvě o Huga porazila přední borce klanu kyberpunku Gibsona, který byl nominován za povídku Hořící chrom /Burning Chrome/ a Sterlinga nominovaného za Swarm. V táboře kyberpunku z toho vzešla velká trpkost, protože obě poražené povídky byly obecně považovány za nejlepší a nepřekonatelné! V Levné pravdě napsala Sue Denimová: "seznam děl oceněných Nebulou obsahuje věci, o kterých by táta s mámou řekli, že jsou dobré ke čtení".

Vincent Omniaveritas prohlásil, že daleko lepší věci předvádějí v oboru SF tvůrci rokových videoklipů!

Brzy na to vyšla antologie Nejlepší SF roku v knižnici Bluejay Books, ve které se sešly práce označované za díla "generace osmdesátých let". V recenzi Omniaveritas napsal, že v silném magnetickém poli by Gibson, Shirner a Sterling byli přitaženi jedním pole_m, Robinson, Kessel, Kelly a Willisové druhým.

O Gibsonovi už byla řeč. Bruce Sterling vyniká proměnlivostí stylu. Ke kyberpunku se připojil /a někteří tvrdí, že ho vynalezl/ knihou Umělý kluk /The Artificial Kid/, která vyšla v pevné vazbě, bez velkého ohlasu - a je dnes velmi vzácná. Pak rozvinul seriál o Skupině Tvořičů/Mechanistů /Shaper/Mechanists Factions/, který vyvrcholil románem Schismatrix, vydaným roku 1985. Také Swarm - už jmenovaný v souvislosti s vítězstvím Cinnie Willisové - patří do této série. Nyní, jak se dozvídáme, poněkud opustil drsný literární styl /aniž ho přestala bavit dějovost, drama a barvitost kyberpunku/. Jeho poslední práce jsou Telliamovaný /Telliamed/, Zelené dny na Brunei /Green Days in Brunei/ a Večeře v Audoghastu /Dinner in Audoghast/.

Soupeření humanistů a kyberpunku pokračovalo i v roce 1983. Skutečným esem mezi humanisty se stal Kim Stanley Robinson, jehož dílo - tvrdí kritici - připomíná práce mainstreamového autora, který mimoděk používá, aniž by to tušil, sci-fi motivů. Vítězná novela roku 1983 je jeho Černý vzduch /Black Air/ o mladém chlapci, který byl unesen na jednu z lodí historické španělské Armady. Sue Denimová poznamenala v Levné pravdě, že se to "hezky čte jako jakýkoli jiný historický román" a že je škoda, že musel k historickému ději " na konci přidat bláznivinu fantasy, aby mu to vydali". Prapor kyberpunku nakonec obhájil autor, který doposud ke skupině nepatřil, Greg Bear, který získal dvě Nebuly za Hudbu krve /Blood Music/ a Krutobijce / Hardfought/. Ukázalo se však, že Bear je svým pojetím SF kyberpunku neobyčejně blízký, takže skupina ho přijala s otevřenou náručí.

Následující rok 1984 rozpory ještě prohloubil. Terry Carr vydal v nakladatelství Ace pět svazků věnovaných nové generaci jak humanistů, tak i kyberpunku. Knihy vyvolaly velkou pozornost a mezi zasvěcenými se začalo diskutovat o tom, zda tito lidé jsou budoucností americké sci-fi. Nejslibnější se zdál být Robinson. Algis Burdys napsal v The Magazine of Fantasy and Science Fiction, že "Kim Stanley Robinson... je neobyčejně nadaný spisovatel. Je to také autor neobvyklý, a je mi jasné, že Terry Carr čekal se zahájením nové knižní série v Ace na jeho román." Později se sice ukázalo, že Carr zahájil sérii Robinsonem jenom proto, že nejmenovaný autor "zahajovacího" románu nedodal včas rukopis, nicméně pochvala z pera samotného Burdyse v samotném MFandSF nesmírně pozvedla Robinsonovu prestiž. Robinsonův Divoký břeh /The Wild Shore/ je fiktivní non-fiction, odehrávající se vAmerice poté, kdy se země hospodářsky a politicky zhroutila. Popisuje se zde niterní příběh chlapce dorůstajícího do mužnosti a moudrosti. Román podmanuje přesvědčivostí, náladou a oním nepopsatelným, co dělá dobrou literaturu dobrou literaturou.

V téže době však vychází Gibsonův Neuromancer.

Sue Denimové - poněkud hystericky - psala v Levné pravdě:

"V roce 1985 bude Nebula předávána 4.května, patnáct let od toho dne, kdy se střílelo ve Státní univerzitě v Ohiu. Zase jednou ozbrojená moc konzervatismu čelí radikální vizi nové generace, tentokrát prostřednictvím hlasování. Politický útlak je živitelem revoluce. Jakmile Heinlein smete Gibsona, vstanou tisíce nových bojovníků a nastoupí na jeho místo."

Ke smetávání nedošlo. Gibson si roku 1984 odnesl plnou náruč cen. Získal Nebulu za nejlepší román, cenu Philipa K.Dicka za nejlepší paperbackové vydání a k dovršení všeho i Huga. Pochvalné recenze otiskly nejenom Amazing, ale i New York Times. Ještě nikdy se nestalo, aby autorův první román sklidil takový potlesk. Spatná kritiky se kupodivu objevila v Levné pravdě, kde Candance Barragus napsal: "Pokud nás má SF zavést na nová území, bude třeba většího úsilí. Neuromancer obsahuje jen málo myšlenek - copak lze považovat za nový nápad budoucnost ovládanou korporacemi a japonskou elektro-nadvládou?"

Gibsonovo vítězství znamenalo triumf kyberpunku, avšak je to současně předznamenání určitého úpadku, který nastává vždycky, když bylo dosaženo vrcholu. Sterling k tomu poznamenává, že "si nedělám starosti o budoucnost průraznosti kyberpunku. Bude okopován a parodován a nakonec redukován na pouhou formulku, jako se to stalo s ostatními styly SF."

V současné době nemá zřejmě smysl dále hovořit o "magnetickém poli" a o směrech, kam je kdo přitahován.- jak tomu bylo před pěti lety. Soupeření humanisty Robinsona a kyberpunka Gibsona je dokonce nejspíš vykonstruované. James Patrick Kelly v poslední době vydal Kyberpunkovou trilogii, obsahující Zatmění /Solstice/, Krysu /Rat/ a Vězně v Chillonu /The Prisoner of Chillon/. John Kessel a Bruce Sterling se rozhodli napsat román společně. Shayol Pat Cadiganová tvoří mezní dílo humanistického a kyberpunkového směru. Gibson s Robinsonem se osobně spřátelili. A co hlavní - do táboru postmodernistů přicházejí noví lidé.

Lucius Sheppard není ani humanista, ani kyberpunk. V roce 1983 vydal první román Solitariovy oči /Solitario s Eyes/ a třebaže v následujícím roce ani jedna z nominovaných povídek tohoto autora nedostala Nebulu, je to zřejmě otázka času. Je to muž s romantickou minulostí - ví se o něm, že procestoval celý svět, a rozhodně nepoužíval služeb turistických kanceláří, v uchu nosí naušnici tvaru lebky. Popularitu získal románem Zelené oči /Green Eyes/, vydaným v Ace roku 1984.

Romantická léta kyberpunku zřejmě skončila vydáním Gibsonova Neuromancera. Tvůrci opustili ring, nastoupili kritici a teoretici, aby vše náležitě zhodnotili a oznámkovali - jak vidíte, mimo jiné i já zde ve Slaném. Uzavřeme tedy povídání krátkým přehledem, jak vlastně termín kyberpunk vznikl a co se s nímděje. Poprvé se o punku v spuvislosti s SF zmínil Gardner Dozois roku 1981 v souvislosti s Brucem Sterlingem a Nicholasem Yermakovem. K termínu se vrátil John Kessel o dva roky později při projevu v Anglickém klubu Státní univerzity Severní Karolíny, avšak téhož roku se mluvilo ještě o Novém Hnutí a Transrealismu - obě nálepky náležely kyberpunku. "Transrealismus není ani tak druhem SF jako druhem avantgardní literatury," prohlásil Rudy Rucker v bulletinu SFWA. "Cítím, že transrealismus je jediným hodnotným postupem literárním v daném historickém momentu." Opomněl však transrealismus řádně definovat. V roce 1984 Dozois píše o kyberpunku jako o literárním směru "ostře nabroušeného supertechnicismu" /hard-edged high-tech stuff/. V téže době se však psalo i o technopunku, o neo-klasicismu a o skupině Zrcadlových brýlí /Mirrorshades Writers/ - Sterling chystá antologii The Mirrorshades Manifesto - Manifest Zrcadlových brýlí. V roce 1985 Vincent Omniaveritas charakterizuje kyberpunk takto: "Technicistní literárnost, imaginativní soustředění, vizionářská intenzita, globální hledisko jedenadvacátého století". Zůstává přednost obsahu nad stylem a významem před manýrou. Loňského roku se Norman Spinrad pokusil udělat ve věci jasno a navrhl, aby se místo kyberpunk začalo říkat "neuromantismus", avšak Rudy Rucker namítá, že slovo kyberpunk se dobře pamatuje, vede k přemýšlení a je to příklad dobrého označení. "Jsem hrdý na to, že jsem kyberpunk," prohlásil slavnostně. Tento termín zřejmě přežije, ačkoli i dnes se užívá označení "technicisté mimo zákon" /outlaw technologists/ anebo radikálně tvrdá SF".

Co do jména, řečeno se Shakespearem. Ze zpráv, jež jsem vám právě přetlumočil, a soudě podle několika ukázek, jež jsem až dosud měl příležitost číst, mohu snad se pokusit o stručnou popisnou charakteristiku toho, o čem šla řeč nejvíce, totiž kyberpunku.

Je to především realistická SF, dokonce sci-fi. Klade se v ní důraz na to, aby čtenář - na ploše díla - věřil v reálnost toho, co je mu předkládáno. V tom se kyberpunková literatura neliší od klasické science fiction. Je vskutku neo-klasická v tom smyslu, že podobně jako Verne vychází z výhledů soudobé vědy a techniky a promítá je do reality jednadvacátého století, které stojí - jak už bylo řečeno - v centru zájmu těchto autorů. Liší se však od vernovského pojetí v zásadním momentu: zatímco Verne žasl nad ponorkou, letadlem a měsíční střelou, generace kyberpunku chápe technosféru za přirozené životní prostředí člověka jednadvacátého století. Ano, kybernetika nahradí psychiku, beton nastoupí místo trávy, kapalné helium místo krve. Tak to bude a tak je to nevyhnutelné. Lidstvo nevyhyne - přizpůsobí se, bude žít dál novým způsobem v nových podmínkách. Kyberpunk to konstatuje, avšak nelamentuje nad tím, nedovolává se brontosaurů. Ví, že to bude život nelítostný, ale život je vždy nelítostný, je a byl. Kyberpunková díla mají na první pohled dystopický charakter - budoucnost jednadvacátého století se tu popisuje bez nadšení v barvách povýtce temných. Není to však dystopise v pravém slova smyslu. Dystopie je totiž fikce, která varuje. Kyberpunková literatura nevaruje, pouze konstatuje. Jejím základním postulátem je citové ochuzení - jak jinak! Nenamluvejme si nic, rozvoj civilizace, tot dlouhodobé citové ochuzování, duchovní zplošťování. Řečeno obrazně, už sto padesát let z duše lidu nevytryskl živý pramen lidové písně, jak takový výtrysk popisuje Němcová ve

své Babičce... Lze nad tím babsky naříkat - to často děláme my, v našich tak zvaných sci-fi hyperbolách. Kyberpunk s tím počítá jako s hotovou věcí, jako se součástí duchovního prostředí člověka.

Bude se žít rychleji, ještě rychleji než se žije dnes, a také obzor lidské praxe bude užší, mnohem užší než dnes. Specializace ještě víc sevře svůj úhel, tím spíš, že jí bude nápomocna biologie, genetické unženýrství. Nastenou i velké přesuny společenské, jak směrem k integraci, tak směrem opačným, desintegrujícím. A v takovém světě se odehrávají prudká, vášnivě prožitá dramata kyberpunku.

V takovém světě budeme žít už za dvacet let.

Jméno Williama Gibsona - a název jeho prvního románu Neuromancer - jsem už několikrát uvedl, a chceme-li se kyberpunkem zabývat blíže / a to chceme/, zřejmě nám nezbyde než se ke Gibsonovi a jeho románu vrátit.

Styčné body Neuromancera a povídky otištěné v tomto čísle Laseru jsou tu zřetelné. Jonny Mnemonic i hrdina Neuromancera Case jsou fyziologicky a psychycky kondiciovaní lidé, jsou přetvořeni tak, že fakticky tvoří živý interface mezi světem elektroniky a světem člověka. Oba patří do polosvěta zločinu, jsou parazity, riskují život, ohrožuje je jak sama civilizace, tak i organizovaný zločin, který je zřeteknou součástí civilizační struktury. Nu a Molly Kolodny, to je postava, kterou si Gibson zřejmě zamiloval a prostě ji převedl z povídky do románu. I motiv války se k ném vrací, války, o které se mluví jako o celkem bezvýznamné epizodě v nedávné minulosti, po níž zbylo jen několik zajímavých aparatur, jako na příklad zařízení na čtení informací v Jonny Mnemonicovi anebo "trofejní" umělé ruce a srdce v Neuromancerovi. Nevšímejme si však jen vnějškovostí, jen technických motivů. Gibsonův svět je vysoce technizovaný, Jonny Mnemonic i Neuromancer se odehrávají ve světě, kde není místo pro špetku živé přírody, i obloha má barvu obrazovky televizoru, zapnutého na mrtvý kanál - to je první věta Neuromancera. Gibson však není ekologista, nebo bioradikál, řečeno s Evou Hauserovou, nelamentuje nad zkázou přírody. Prostě ji konstatuje, klidně, bez hysterie. Místo přírody, trávy, stromů a sýkorek ve vzduchu vznikla člověkem stvořená příroda technosféry. Vztah postav - a tedy i autora - k této technicistní přírodě je ryze uživatelský. Postavy zacházejí rozmanitými technickými vymoženostmi, obratně jimi manipulují a nechávají jiné lidí, aby obratnou manipulací přetvořili i jejich fyziologii za tím účelem, aby ve vztahu k technice byli ještě lépe přizpůsobeni, aby se stali, jak už jsem řekl, živým interfacem.

Domnívám se, že právě tento moment, onen uživatelský vztah k technice, toto vnitřní smíření s odchodem biosféry ve prospěch technosféry, je vůbec nejdůležitější rys kyberpunkové literatury. Ve sci-fi staré doby jsme pozorovali vědce a techniky u díla, sledovali jsme proces vynalézání a osud vynalezeného stroje. V následující fázi převládl frankensteinovský syndrom, autoři vyjadřovali děs nad technikou, která se stala džinem vypuštěným z láhve. Už ne obdiv k vynálezci a jeho vynálezu, nýbrž odsouzení, varování, takový byl smysl, jak se domnívám, Nové vlny. Kyberpunk se nezajímá o to, kdo a proč vynalézá. Technické novinky tu jsou všude kolem nás, asi jako brouci nebo myši. Za dva, za tři roky jsou beznadějně zastaralé a odcházejí ze scény - velmi často se u Gibsona dovídáme, že kybo-deck Cno Sendai je tři roky starý, ale je to vývojový typ, takže uspokojivě pracuje ještě teď, citát

z dalšího Gibsonova románu, o němž se ještě zmíním, z románu Count Zero. Dnešní intelektuál často vyjadřuje pohoršení nad faktem, že konzument používá rozmanitých technických vymožeností, aniž by měl nejmenší tušení o jejich vnitřním uspořádání, principech a funkci. Zapomínají, že se stejnou samozřejmostí používáme vlastních jater, ledvin či dvanácterníku a také nevíme, jak vlastně fungují. Podobně samozřejmý vztah k technice tedy má - jak řečeno - William Gibson, a zřejmě i mladá generace ve Spojených státech a všude tam, kde byly Gibsonovy práce s nadšením přijaty. Rozvoj techniky, zejména bioinženýrství a elektroniky bude pokračovat, hranice mezi živým a neživým budou mizet, člověk bude integrován do technosféry nejen organizačně, ale dokonce i fyziologicky, avšak jeho lidská podstata, jeho mravní jádro zůstane nezměněno - v to věří Gibson, jehož postavy jsou někdy až úzkostlivě moralistiské. Molly Kolodny se bez okolků vyspí s Casem, ale jen proto, že chce. S jinými zájemci se dovede velmi drsně vypořádat: pokud jde o sex, nabyl jsem dojmu, že Gibson opepří prózu erotickou scénou jen proto, aby nebyl obviněn z prüdérie, avšak jakožto člen generace ovlivněné aidsovským šokem má velmi zdrženlivý vztah k sexuální promiskuitě.

Zmínil jsem se o románu Count Zero, který vyšel v loňském roce. Motivicky navazuje na Neuromancera, odehrává se asi o deset let později a dokonce na jeho stránkách potkáme i některé postavy z prvního románu. Jak oba romány srovnat? Kdybych užil příměru světelného, Neuromancer je ohňostroj, kdežto Count Zero je dokonale ztvárněná neonová reklama. Román se skládá ze tří dějových os, které zpočátku běží paralelně, až se začnou přibližovat a nakonec splynou. Nelze říci, kdo je tu hlavní hrdina, zda Turner, zabiják specializovaný na únosy špičkových vývojových pracovníků, Marly, najatá multimiliardářem Josefem Virekem k tomu, aby objevila geniálního tvůrce artefaktů, jež Vireka zaujaly anebo Count Zero, začínající kyberkovboj, který na začátku románu málem přišel o život při zkoumání zcela neškodně vyhlížejícího programu. Postupem románu/ na tento postup doplatí životem hezká řádka postav/ se dovídáme, že šéfkonstruktér firmy Maas Biolab - firmy, kterou se marně pokoušel zakoupit Josef Virek - není genius, a že tedy fakticky nestál za pokus o únos, protože skutečným tvůrcem nového biočipu je šílený génius, který žije v blízkém kosmu, na orbitální stanici, někde v těch prostorách, kde vrcholil děj románu Neuromancer. Vše, co bylo řečeno o kyberpunkovém pojetí Neuromancera platí i pro Count Zero. Z hlediska čistě literárně technického je Count Zero lépe napsán než Neuromancer, avšak chybí mu nezkrotný dynamismus románové prvotiny. Gibson zřejmě stojí na osudném rozcestí. Jeho předchůdci si mohli dovolit pásovou výrobu nových a nových románů. Jistě, takových románů jako je Count Zero může Gibson také napsat několik desítek, ale nového Neuromancera dokáže - pokud vůbec - napsat až za deset, patnáct let.

Kyberpunk, to ovšem není jen William Gibson, a proto dovolte, abych obrátil pozornost k dalšímu významnému dílu, které je - vedle Neuromancera - považováno za kanonickou knihu nového směru SF.

Je to Schismatrix Bruce Sterlinga. Kniha vyšla poprvé v červnu 1985. Locus napsal o autorovi této knihy, že patří k těm odvážným vynálezcům, kteří objevují budoucnost v udivující komplexnosti. Vskutku, komplexnost to je zřejmě další charakteristický rys kyberpunkové sci-fi. Jako kdysi Tolkienův Pán prstenů a Herbertova Duna získali obdiv čtenářů pro drobnokresbu fiktivní reality, Neuromancer, Schismatrix, ale i Count Zero zahrnují čtenáře tisícovkami drobných motivů - technickými či společenskými reáliemi.

Děj Schismatrixu je neobyčejně spletitý. Odehrává se v daleké budoucnosti, kdy lidstvo fakticky žije v umělých světech vybudovaných ve Slunečnísoustavě. Země je zničena ekologickou katastrofou a nikdo na ní nesmí přistát. Každý ze světů žije sám prosebe, má vlastní společenskou a politickou strukturu, avšak politický život této různorodé soustavy je polarizován bojem mezi frakcí Mechanistů a Tvářečů - v originále Mechanists a Shapers. Oběma frakcím jde o prodloužení lidského života, rozdílnost v přístupu je vyjádřena názvy frakcí. Mechanisté jsou fakticky kyborgové, kdežto Tvářeči zvládají mistrovsky biotechnologie. Hlavním hrdinou je zde Abelard Lindsay, jeho protihráčem Philip Constantine. Oba dva - jako mladí muži - vyrostli v Cirkumlunární Korporativní republice Mare Serenitatis, v jednom z nejstarších kruhových států - jeho historie je dvě století stará - kolem Měsíce. Daleko významnější státy jsou v pásmu asteroidů a v saturnovských měsících - aprávě tam zuří válka mezi Mechanisty a Tvářeči. Cirkumlunární republika je v područí Mechanistů a zdejší aristokracie vládne - cituji - z vládních nemocnic. Lindsay a Constantine jsou rebelové. Constantin však přítele zradí a Lindsayovi nezbývá než útěk. Dostane se ke kosmickým pirátům a prožije bláznivé dobrodružství v malém, ale značně zajímavém státě, který je jediným velkým nevěstincem. Kitsune, to je nevěstka, s níž se sblíží, ho poučí o tom, že jí byla odebrána děloha, a na její místo uložena namnožená mozková tkáň, která je za normálních okolností erotickým centrem rozkoše. Tento úzce specializovaný "brontosauří mozek" je napojen doslova na všechny tělesné otvory. Není to jediný zásadní zásah do dívčiny fyziologie. Jak Kitsune prohlašuje, cituji, "vše co z ní odchází lze pít a jíst jako nejlepší pochoutku" dodejme však, že hody tohoto druhu nejsou v knize popsány, čehož není třeba litovati. Epizoda končí Lindsayovým druhým útěkem, tentokrát před vrahem, který byl najat Constantinem. Před odchodem ale Lindsay usekne hlavu šéfce obřího nevěstince, stařeně Mechanistce, kyborgovi. Udělá to proto, aby Kitsune uvolnil cestu. V další epizodě jsou piráti najati k tomu, aby vyvraždili opevněný obydlený asteroid, obsazený rodinným klanem Mavridů. Zde Lindsay nalezne ženu, s níž později stráví nejlepší léta života, Noru. První polovina románu, ta méně zajímavé, vrcholí příchodem mimozemštanů. Jsou to bytosti, kterým se dostane názvu Investoři. Ovládají tajemství nadsvětelné dopravy a zprostředkovávají obchod mezi devatenácti známými inteligentními rasami - z nichž jen pět projeví jakýsi zájem o rasu označovanou slovem lidstvo. Investoři usmíří Mechanisty a Tvářeče. Vzniká Schismatrix, komplexní kosmické společenství. Lindsay s Norou už řadu let spokojeně žijí, když přichází Constantine. Bídákovi se podaří znovu oživit nenávist mezi oběma frakcemi. Lindsay se rozejde s Norou a odchází do země Dembrowska - připomínám, že opět jde o umělou strukturu vybudovanou v kosmu - ovládanou mentálním mrzákem Carnassem, zrůdným nadsamcem, obklopeném dvěma stovkami ženštin harémové policie. Za pomoci policistky Grety a kyborga Ruymyna, který - cituji - už ani neví, kde a za jakých okolností ztratil svůj mozek - a také staré dobré Kitsune uniká všem Constantinovým nástrahám. Napětí mezi oběma protagonisty vrcholí v okamžiku, kdy Investoři uspořádají souboj. Je to souboj mentální, v kyberprostorové Aréně. Constantine propadne do uměle prodlouženého času, takže subjektivně prožívá celá století a jeho organismus fakticky zahyne tím způsobem, že zapomene sám na sebe. V třetí části románu potkáváme Lindsaye po pěti letech. Díky medicinálním zákrokům se z následků souboje pomalu vzpamatovává. Je mu 106 let. Dovídáme se, že

v kosmu už počet lidí dosáhl 3,2 miliardy, Mechanisté produkují 8 miliard robotů, kdežto Tvářeči měří svou produktivitu biomasou-vyrábějí dvacet miliard tun. Universálním platidlem jsou však kilobyty - míra informace dosáhla 9,45 x 10^{18} . Lindsay se dovídá, že se mezitím stal živoucí legendou. Lidstvo se mění, chystá se k pirigoginickému skoku do nové úrovně komplexnosti. Politicky je rozděleno mezi frakci organiků a anorganiků. Vznikají nové filozofie, k nejpopulárnějším patříučení odvozené od prastarého Zen-budhismu. Lindsay však začíná tušit, že zde jde o něco jiného. Vycituje přítomnost inteligentní bytosti, které říká Bytnost, v originále Presence. A vskutku, román vrcholí setkáním s Bytností, která ubezpečí Lindsaye o marnosti veškerého snažení a kolotání a Lindsay s ní splývá.

Závěr románu nám připomene smysl buddhistické nauky o nepřetržitém řetězu utrpení, který lze přerušit jedině krokem stranou, odchodem do stavu nebytí, do jiné úrovně komplexnosti, řečeno jazykem Schismatrixu. Lindsayova dobrodružství, to skutečně byl řetěz příhod, které vždycky skončily v jistém smyslu dobře i špatně, ale vždycky přinášely utrpení. Teprve od Bytnosti se Lindsay dovídá, že i zdánlivě všemocní Investoři jsou fakticky jen hříčkou v jejích rukách, pokud toho příměru vůbec lze užít ve spojitosti s nehmotnou entitou.

Vidíte tedy, že Sterling vidí řešení v moudrosti, v mystickém vykoupení, kdežto Gibson ho hledá v samorostlém amorálním puritanismu parazitních struktur, které už dnes existují ve společnosti hojnosti a bezpochyby budou nabývat na významu. Pohled obou autorů je zdánlivě různosměrný, zdánlivě proto, že úběžník je shodný: v obou případech jde o desidentifikaci se společenskými strukturami. Gibsonovy postavy se vždycky plazí někde u dna, kdežto Sterling jim dovolí někdy zvlétnout až do kopule slávy a moci - ale jen proto, aby je srazil dolů a ukázal jim marnost takových tužeb.

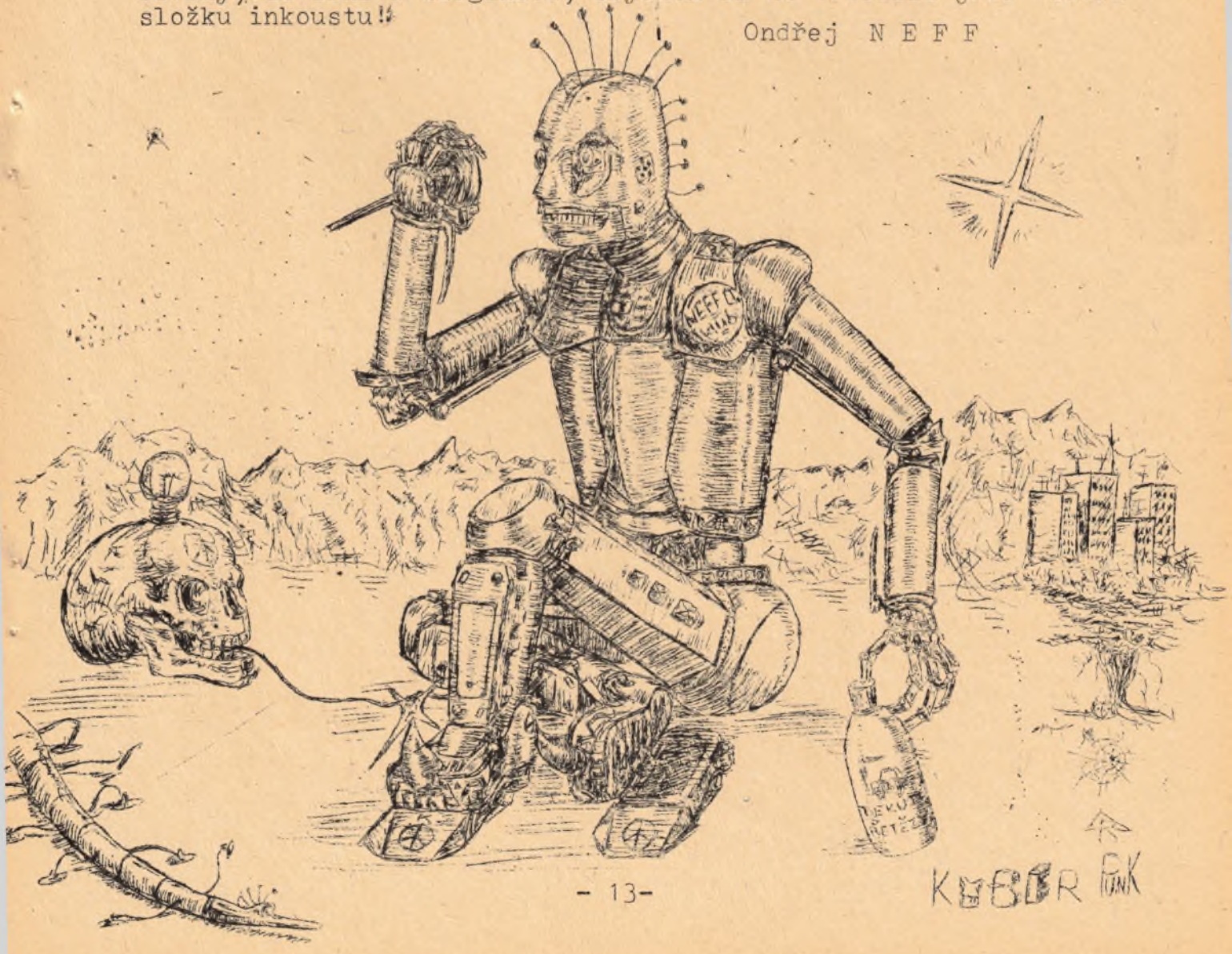
Rád bych uzavřel tyto úvahy o kyberpunku tím, že položím otázku: co z toho vyplývá pro nás?

Kyberpunk - jakožto nejmofernější větev americké science fiction - je produkt hypertechnické společnosti, jejíž dominantním rysem je nadvýroba hmotných statků. Každý pokus o mechanický pokus přenést kyberpunkové metody k nám je - jak si myslím - odsouzený ke směšnosti. Tam kde nefunguje telefonní síť nelze hodnověrně snít o kyberprostorových eskapádách. Nicméně se domnívám, že v jednom ohledu má tato nejnovější větev SF význam určité výzvy i pro nás.

Ať jsou východiska i závěry Gibsona i Sterlinga jakékoli, jejich díla představují zřetelný pokus o moderní utopii. Sterling je dejme tomu optimističtější než Gibson - alespoň se domnívám, že on sám považuje svoje východiska za pozitivní. Nicméně oba dva - jak už jsem uvedl v citátu z Locusu - se snaží o co nejpodobnější ztvárnění realné budoucnosti. V hrubých rysech - odpuste generalizace, a vyjímek by se našlo dost a dost - science fiction předchozíhoobdobí opustila metodu extrapolace a uchylovala se více k metodám abstraktní imaginace aby reflektovala současnost zcela prostě proto, že pouhá extrapolace nevedla k žádným překvapujícím zjištěním. Prudký rozvoj techniky jehož jsme svědky v uplynulých deseti, možná dvaceti lety však znovu extrapolaci umožňuje. Současnost je už ted tak úžasná, že čtenáři i autoři si kladou otázky, kam vyústí, k čemu to všechno povede. A zdaleka nejde jenom o rozvoj vědy a techniky Zhroutily se i naše představy o budoucím uspořádání světa. Sny fantastů padesátých let o celosvětovém státě jsou dnes prostě směšné - od tohoto ideálu se vzdalujeme každým výbuchem teroristovy bomby. Rozrůzněnost, ostré vyhranování rozdíl-

ností, jakási mikrospecifikace, odstředivost, to jsou dominantní rysy současnosti, nejen společnosti z níž čerpá živné látky kyberpunk. Už jsem upozornil, že kyberpunkové SF jsem zatím přečetl jen málo na to, aby moje úsudky byly plně kvalifikované - ale jedno zřejmě není náhodné: na těch devíti stovkách přečtených stran jsem nenalezl jedinou generalizaci: jen přesně viděné, do detailů prokreslené obrazy, mnohdy šílené, ale málokdy zcela nevěrohodné. A přesnost vize, to je - jak si myslím - obecně slabina nás všech, a proto u nás přežívá ona pseudočapkovská tradice, abych si vypůjčil přesný termín od Martina Ludvíka. V centru zájmu už nejsou obecné teze ztvárněné do jakýchs-takýchs vizí: v ohnisku je budoucnost, konkrétní, nekonečně složitá, problematická, znepokojivá, magicky přitažlivá. At je kyberpunková SF jakákoli, at se nám líbí čili nic, at je nám její atmosféra sympatická nebo odporné, jednu zásluhu jí - myslím - upřít nemůžeme: po dlouhé době je to pokus o seriozně míněný pohled do světa budoucnosti. A proč vzbudila takovou pozornost, proč Neuromancer získal hned celou kytici cen? Pro svou punkovou extravaganci? Díky dobrodružnosti, nebo snad erotickým scénám? To jistě ne, vždyt toto všechno tady už bylo, v dílech Nové vlny si čtenáři užili podobných lahůdek dost a dost. Přesnost, to zřejmě je ten zlatý valoun, který nám zůstane v sítu, když budeme kyberpunkovou literaturu dost dlouho omývat v proudnévodě. A pevně věřím, že tento zlatý valoun přesnosti, rozpuštěný v petřičné lučavce, se dobře hodí jako přísada i do našich kalamářů - aspoň jako přísada, když už nemáme tolik odvahy, vzdělání a imaginace, abychom si ho vyvolili jako hlavní složku inkoustu!

Ondřej N E F F

William G I B S O N

JOHNY MNEMONIC

Zastrčil jsem bouchačku do tašky adidasky a obalil ji čtyřmi páry tenisových ponožek, což vůbec nepatří k mému stylu, ale přesně o to mi šlo: když vás berou za drsňáka, jděte na to technicky; když vás berou za technického, jděte drsně. Já jsem velice technický chlapec. Tak jsem se rozhodl vypadat tak drsňácky, jak jen to jde.

Samosebou, dneska musíte být parádně technickým, než vůbec můžete pomyslet na drsňáctví. Musel jsem si obě ty patrony dvanáctky vytočit z mosazného baga na soustruhu a pak si je sám naládovat; musel jsem vykopat starou mikrofiši s návodem na ruční nabíjení patron; musel jsem si vyrobit pákový lis abych zalisoval zápalky - to všechno byla makačka. Ale věděl jsem, že to bude fungovat.

Spicha jsme domluvili v Drome na třiadvacet nula nula, ale přejel jsem podzemkou tři zastávky za nejbližší stanicí a vrátil jsem se pěšky. Bezvadný postup.

Tohle Drome je jedna velká úzká haluzna s barem na jedné straně a stoly na druhé, plná teploušů a vekslaků a kompletní sestavy šejdířů. Ten večer Magnetické Psí Sestry stály u dveří, a nepřál jsem si pokoušet se proklouznout kolem nich, kdyby se věci nedařily. Měřily dva metry a hubené byly jako chrti. Jedna byla černá a druhá bílá, ale kromě toho byly natolik totožné, jak jen to plastické chirurgie umí udělat. Táhly to spolu už dlouho a při rvačce se od nich nedalo čekat nic dobrého. Nikdy jsem si nebyl úplně jistý, která z nich byla původně chlap.

Ralfi seděl u toho stolu jako vždycky. A dlužil mi spoustu peněz. Měl jsem hlavu napěchovanou stovkami megabytů na systému blbec/chytrák, bez možnosti vědomého přístupu k informaci. Ralfi ji tam ponechal. No a pak si pro ni nepřišel. Jenom Ralfi mohl ty údaje získat pomocí kódové věty, kterou sém vymyslel. Nejsem z laciného kraje a za přetaženou skladovací lhůtu účtuju astronomické částky. A Ralfi se včas neobjevil.

A pak jsemslyšelže Ralfi Zjev na mne vyhlásil cenu. Tak jsem to tedy zařídil, abychom se sešliv Drome, ale zařídil jsem to jako Ed-

ward Bax, tajný dovozce, co přijel z Ria a Pekingu.

V Drome to kovově páchlo nervovým napětím. Svaloušové co se prodírali davem na sebe napínali svou výbavu a snažili se o úzké chladné úsměvy a někteří se tak ztráceli pod superstrukturou svalových implantátů, že už jejich rysy nebyly skutečně lidské.

Promiňte. Promiňte, přátelé. To jenom Eddie Bax, Rychlý Eddie, Dovozce, se svou profesionálně neurčitou sportovní taškou, a prosím nevšímejte si té skuliny, jen tak úzké aby se do ní vešla pravá ruka.

Ralfi nebyl sám. Osmdesát kilo kalifornského blond hovězího se ostražitě rozvalovalo v křesle vedle něho, celé popsané uměním sebeobrany.

Rychlý Eddie Bax seděl v křesle před ními dřív než hovězí pracky zmizely ze stolu. "Černej pás?" zeptal jsem se ostře. Přikývnul, modré oči automaticky snímaly prostor mezi mýma očima a mýma rukama. "Já taky," řekl jsem. "Mám ho v téhle tašce." A strčil jsem ruku skulinou a palcem odjistil. Cvakla. "Dvouhlavňová dvanáctka se spouštěma svázanýma drátem."

"To je zbraň," řekl Ralfi a chlácholivě položil kyprou ruku na napjatý modrý nylon na zádech toho chlapce. "Johny má v tašce starou střelnou zbraň." Tak to dopadlo s Edwardem Baxem.

Byl to myslím vždycky Ralfi Takový nebo Onaký, ale za svou získanou přezdívku vděčil jen své mimořádné mrnivosti. S postavou podobnou přezrálé hrušce nosil už dvacet let kdysi slavnou tvář Christiana Whita - Christiana Whita ze skupiny Aryana Reggae, známého jeho generaci jako Sony Mao, finalisty z rockových závodů. V těchhle volovinkách jsem fík.

Christian White: klasický pop zjev, zpěvácké svaly s vysokou rozlišovací schopností, vyleštěné lícní kosti. Andělský v jednom světle, přitažlivě zvrhlý v jiném. Jenže za tou tváří žily Ralfiho oči, a byly malé a studené a černé.

"Tak prosím," řekl, "vyřídíme to jako obchodníci." Jeho hlas byl poznamenán strašlivou účastnou upřímností, a koutky svých krásných úst Christiana Whita měl vlhké. "Tady Lewis," kývnul směrem k hovězákovi, "je koule masa." Lewis to vzal nepohnutě a vypadal jako něco vyrobeného ze skládačky. "Ty nejsi koule masa, Johnny."

"To víš že jsem,Ralfi, pěkná koule masa přecpaná implantátama ve který můžeš schovávat špinavý prádlo zatímco jdeš nakupovat lidi, kteří mne zabijí. Od mého konce tašky to, Ralfi, vypadá, jako bys měl něco vysvětlovat."

"Je to úplně nové vérka, Johnny." Hluboce vzdychnul. "V mé roli

zprostředkovatele -"

"Překupníka," upřesnil jsem.

"Jako zprostředkovatel jsem obvykle velmi opatrný na své zdroje."

"Nakupuješ od těch, co kradou to nejlepší. Chápu."

Znovu vzdychnul. "Snažím se," řekl unaveně, "nekupovat od blbců. Tentokrát, jak se obávám, jsem to udělal." Třetí povzdech byl znamení pro Lewise, aby odpálil nervový paralyzátor, který přilepili pod stůl na mé straně.

Dal jsem do toho všechno co ve mně bylo abych ohnul ukazováček na pravé ruce, ale zřejmě jsem už s ním nebyl spojený. Cítil jsem kov pistole i pěnovou pásku, kterou jsem omotal kolem tvrdé pažby, ale moje ruce byly z chladného vosku, vzdálené a nehybné. Věřil jsem, že Lewis je skutečná koule masa a že mi sebere tašku a utrhne ten ztuhlý prst od spouště, ale neudělal to.

"Meli jsme o tebe starosti, Johnny. Velké starosti. Víš, to co tam máš patří Yakuze. Nějaký cvok jim to sebral. Mrtvý cvok."

Lewis se uchechtl.

Teď už to dávalo smysl, ošklivý druh smyslu, jako pytle vlhkého písku, které mi někdo klade na hlavu. Zabíjení nepatřilo k Ralfiho stylu. Ale nechal se uskřípnout mezi Syny Neonové Chryzantémy a něco co jim patřilo - nebo spíš něco jejich, co patřilo někomu jinému. Ralfi samozřejmě mohl použít kódové věty a převést mě na blbce/chytráka a já bych vyplivnul ten horký program a nepamatoval bych si ani čtvrt tónu. Překupníkovi jako Ralfi by to normálně stačilo. Jenže Yakuze ne. Yakuza ví o Skvidu, už proto, a nebude chtít se starat o vymazání těch slabých a zato trvalých stop programu v mé hlavě. Nevěděl jsem toho o Skvidu moc, ale nějaké historky jsem přece jenom slyšel. a zařekl jsem se, že je klientům nebudu nikdy opakovat. Ne, Yakuze by se to nelíbilo; příliš se to podobá důkazu. Nedostali by se tam kde jsou, kdyby nechávali důkazy volně běhat.Živé.

Lewis se usmíval. Myslím, že si představoval jeden bod hned za mým čelem a maloval si, jak se tam dostane tvrdou cestou.

"Helejte," řekl tichý hlas, patřil ženské, někde za mým pravým ramenem, "vy kovbojové se to moc dobře nebavíte."

"Pakujse, štětko," řekl Lewis s nehnutou snědou tváří. Ralfi se netvářil nijak.

"Zapřemýšlejte. Nechcete koupit trochu dobrýho vodvazu?" Odsunula židli a rychle si sedla, dřív než ji stačili zastavit. Jen tak tak že se dostala do mého strnulého zorného pole, hubená holka se zrcadlovkama, tmavé vlasy zastřižené do tuhého chomáče. Byla v

černé kůži a tričku s šikmými červenými a černými pruhy.

"Gram za osmičku."

Lewis podrážděně zafuněl a pokusil se ji srazit ze židle. Nějak se docela netrefil a její ruka vyletěla vzhůru a zřejmě škrtla mu o zápěstí jak letěla kolem. Jasná krev pokropila stůl. Popadl se za zápěstí až mu zbělely klouby a krev mu prýštila mezi prsty.

Copak neměla prázdnou ruku?

Měl by se o něho postarat nějaký ten chlápek přes šlachy. Opatrně vstal a ani neodsunul židli. Překotila se nazad a on vyšel z mého zorného pole.

"Měl by se mu na to podívat doktor," řekla. "Je to ošklivé rána."

"Nemáš ponětí," řekl Ralfi najednou unaveně,"do jak hlubokých sraček jsi spadla."

"Vážně? Tajemství. Vždycky mě vzrušovalo tajemství. Třeba proč je váš přítel tak tichý. Jakoby zmrznul. Nebo k čemu je tohle," a zvedla malou ovládací jednotku, kterou nějak sebrala Lewisovi. Ralfi vypadal nemocně.

"Hele, nechtěla bys třebas čtvrt miliónu a dát mi to a jít pryč?" Tlustá ruka se zvedla a nervózně se dotkla jeho bledé povislé tváře.

"To co chci," řekla a luskla prsty, až se jednotka roztočila a zatřpytila, "je práce. Kšeft. Váš mládenec si poranil zápěstí. Ale kvůli čtvrt miliónu budu makat místo něho."

Ralfi ze sebe výbušně vypustil vzduch a rozesmál se a ukázal zuby, které nebyly udržovány na výši standartu Christiana White. Pak stiskla vypínač.

"Dva milióny," řekl jsem.

"Chlápek podle mého gusta," řekla a zasmála se. "Co je v té tašce?"

"Bouchačka."

"Drsárna." Mohla to být lichotka.

Ralfi neřekl vůbec nic.

"Jmenuju se Miliónek. Molly Miliónek. Chcete se odtud dostat pryč, šéfe? Lidi začínají koukat." Vstala. Měla nasobě kožené džíny v barvě uschlé krve.

A poprvé jsem uviděl, že ty zrcadlovky jsou chirurgické inleje, stříbro bez přechodu vycházelo z jejích vystouplých lícních kostí a zakrývalo oči v jamkách. Spatřil jsem v něm svou tvář.

"Já jsem Johnny," řekl jsem. "Vezmeme pana Zjeva sebou."

Byl venku, čekal. Vypadal jako standartní turistický techno, v plastických zorkách a pitomém havajském tričku potištěném zvětšeni-

nami nejoblíbenějších mikroprocesorů jeho firmy; mírný chlapíček který se posadí nejspíš k baru a bude tam chroupat burizony bez nálevu. Vypadal na to, že rád zpívá hymnu své společnosti a nekonečně dlouho si potřásá rukou s barmanem. A všichni teplouši a veksláci ho nechají na pokoji, protože vypadá tak beznadějně konzervativně. Do ničeho se nupustí a když, tak bude opatrný na kreditkartu.

Jak jsem si to později dal dohromady, museli mu amputovat část levého palce, někde za prvním kloubem, nahradili to umělým koncem, a do něj vložili cívku z diamantového analogu Ono-Sendai. Na ni pak pečlivě namotali tři metry monomolekulárního vlákna.

Moly se zapletla do nějaké výměny názorů s Magnetickými Psími Sestrami a tím mi dala šanci, abych Ralfiho protáhl dveřmi se sportovní taškou lehce přitlačenou k jeho kříži. Zdálo se, že se znají. Slyšel jsem tu černou zasmát se.

Mrknul jsem vzhůru, jen tak reflexivně, možná proto, že jsem si nikdy nezvykl, na ty vybuchující oblouky ohně a stínů geodesiků nad nimi. To mě možná zachránilo.

Ralfi šel dál, ale nemyslím, že se pokoušle uniknout. Myslím, že už to vzdal. Asi měl tušáka, do čeho jdeme.

Sklopil jsem oči zrovna včas, abych ho viděl vybouchnout.

Přehrávka celé scény ukazuje Ralfiho, zrovna když dělá krok kupředu a ten malý techno vyklouzává odnikud a usmívá se. Jen náznak úklony a levý palec mu upadne. Je to ale připravený trik: palec na něčem visí. Zrcadla? Drátky? A Ralfi se zastaví, zády k nám, temné půlměsíce potu v podpaží jeho bledého letního obleku. On ví. Musel to vědět. A pak ten kouzelnický palec těžký jako olovo vylétne v bleskovém švihu jo-jo, neviditelné vlákno které ho spojuje s rukou vraha projde naskrz Ralfiho lebkou těsně nad obočím, vzlétne vzhůru a pak klesá a rozkrojí ten hruškovitě tvarovaný trup od ramene po spodek hrudního koše. Řez je tak jemný, že krev vytryskne až když selžou synapse a první škuby odevzdají tělo gravitaci.

Ralfi se rozpadl v růžovém oblaku tekutin a tři rozporcované části se hroutily na dlažbu. V naprostém tichu.

Popadl jsem sportovní tašku a moje ruka sebou škubla. Zpětný ráz mi málem zlomil zápěstí.

Muselo zřejmě pršet, stuhy vody zurčely z rozbitého geodesiku a tříštily do dlažby za námi. Krčili jsme se v úzké mezeře mezi chirurgickým butikem a obchodem se starožitnostmi. Vyklonila jedno

zrcadlové oko za roh a zaznamenala před Drome jeden Volk-modul s blikajícím červeným světlem. Zametali Ralfiho. A kladli otázky. Byl jsem pokrytý popáleným bílým chmýřím. Tenisové ponožky. Sportovní taška se mi narolovala jako plastický náramek kolem zápěstí. "Nechápu, jak jsem ho sakra mohl minout."

"Porřvadž je rychlej, moc rychlej." Obejmula si kolena a houpala se dozadu a dopředu na podpatcích. "Nadupali mu nervovej systém. Fabrická práce." Usmála se a rozkošnicky zavrněla. "Já toho chlápka dostanu. Ještě večer. Je nejlepší, jednička, za všechny prachy, majstrštyk."

"Co musíš udělat za dva miliony je zachránit mi kůži. Toho tvýho miláčka tam vzadu nejspíš vypěstovali v kádi v Chiba City. Je to zabíječ Yakuzy."

"Chiba. Jo. Hele. Molly je taky z Chiby." A ukázala mi ruce, prsty trochu roztažené. Měla štíhlé prsty, zašpičatělé, velmi bílé ve srovnání s naleštěnými vínovými nehty. Deset čepelí vyklouzlo z pouzder pod nehty, každá z nich tenký dvoubřitý skalpel z bleděmodré oceli.

V Nighttownu jsem nikdy netrávil moc času. Nebyl tam nikdo, kdo by chtěl platit za pamatování, spíš většina z nich by platila za zapomínání. Generace ostrostřelců uštipovaly neony až to údržbářské čety vzdaly. I v poledne to tam bylo jako v komíně.

Kam byste šli, kdyby po vás hmatal svými dlouhými klidnými prsty nejbohatší zločinecký řád světa? Kde byste se ukryli před Yakuzou, které patří komsaty a nejmíň tři raketoplány? Yakuza je opravdu nadnárodní. Yakuza pohltila Triády, Mafii a Spojenou Korzickou padesát let před tím, než jsem se narodil.

Molly měla odpověď: schováš se v Díře, v tom nejnižším kruhu, kde každý vnější vliv vyvolá rychlé soustředné vlnění čirého ohrožení. Schováš se v Nighttownu. Ještě lepší, schováš se nad Nighttownem, protože Díra je obrácená a dno toho koflíku se dotýká oblohy, oblohy kterou Nighttown nikdy nevidí, spocený pod svými vlastními nebesy z akrylové pryskyřice, tam nahoře, kde Lo Tekové se krčí v temnu jako chrliče, pašované cigarety v koutku úst.

Měla ještě jednu odpověď.

"Jsi tedy zamčený na devět zápdů, Johnny-sane? Bez hesla z tebe ten program nevypadne?" Zavedla mne do stínů, které čekaly za svitem perónu podzemky. Betonové stěny byly pokryté čmáranicemi,

roky je propletly do jediné čaročmáranice vzteku a úzkosti.

"Data k uskladnění jsou zaváděna prostřednictvím modifikovaného souboru mikroimplantovaných kontraautických protéz," přehrál jsem tu nejnudnější verzi mého standartního nabídkového projevu. "Klientův kód je zaznamenán speciálním čipem; kromě Skvidu, o kterém v naši branži neradi mluvíme, neexistuje prostředek jak tvé heslo získat. Nelze ho vydrogovat, vvřezat, vymučit. Já ho neznám a nikdy jsem ho neznal."

"Skvid? Kouše to?" Vynořili jsme se v opuštěném uličním tržišti. Nejasné postavy se na nás dívaly přes vylidněné náměstí, zaneřáděné rybími hlavami a shnilým ovocem.

"Supravodivý kvantový interferenční detektor. Za války je měli na ponorkách k vycucávání nepřátelských kybersystémů."

"Vážně? Z válečného loďstva? Z války? Skvid by ten tvůj čip přečetl?" Zastavila se a pocítil jsem, že za těmi dvěma zrcadly má oči.

"I ty nejprimitivnější modely dokáží změřit magnetické pole milionkrát slabší než je pole země; je to jako když se zachytí šepot na řvoucím stadionu."

"Policajti to dokážou taky s parabolickými mikrofony a laserem."

"Ale tvoje data jsou v bezpečí." Profesionální hrdost. "Žádné vláda nevybaví svoje fízly Skvidem, dokonce ani tajnou službu. Mají strach ze srandiček mezi složkami; jsou náchylné k watergatárnám."

"Z válečného loďstva," řekla a její úsměv zářil mezi stíny. "Z válečného loďstva. Mám tady dole kámoše, který byl u námořníků, jmenuje se Jones. On je šmejdek, víš? Měli bysme mu něco přinýst."

"Šmejdek?"

"Delfín."

Byl něco víc než delfín, ale z opačného pohledu delfína mohl vypadat jako něco míň. Pozoroval jsem ho, jak sebou mrská ve své galvanizované nádrži. Voda šplouchala přes okraje a máčela mi boty.

Byl to kyborg.

Vztyčil se ve vodě a předvedl nám okoralé pláty na bocích, jakousi vizuální hříčku, která ukrývala jeho graciéznost pod okázalým brněním, neohrabaným a prehistorickým. Dvojice znetvořenin po stranách lebky byla vyrobena jako schránka pro sensorové jednotky. Na exponovaných částech jeho bělošedé kůže bylo vidět stříbřité pruhy.

Molly hvízdla. Jones mrknul ocasem a další voda se přelila přes okraj nádrže.

"Co to tady je?" zíral jsem na nezřetelné objekty v temnotách,

rezavějící řetězy a předměty zakryté dehtovým plátnem. Nad nádrží visela hrubá dřevěná konstrukce, křížem krážem ověšená řetězci vánočních světel.

"Oddychač. ZOO a karnevalové taškařice. Promluvte si s válečnou velrybou. A tak podobně. Tahle velryba Jones je..."

Jones se znovu vynořil a upřel na mne smutné a prastaré oko.

"Jak může mluvit?" Najednou se mi chtělo odejít.

"V tom je ten vtip. Jonesi, řekni ahoj."

A najednou se rozsvítily žárovky. Svítily rudě, bíle a modře.

RBMRBMRBM
RBMRBMRBM
RBMRBMRBM
RBMRBMRBM
RBMRBMRBM

"pěkná symbolika, jak vidíš, ale kód je tajný. V námořnictvu ho připojovali na audiovizuální displej." Vytáhla z kapsy úzký balíček "Čistej fet, Jonesi. Nechceš?" Strnul ve vodě a začal se potápět. Pojala mě panika, protože jsem si uvědomil, že to není ryba, že se může utopit. "Jonesi, potřebujeme klíč od Johnnyho banky, Spěchá to."

Světla zamrkala a zhasla.

"Udělej to, Jonesi!"

M
MMMMMMMMM
M
M
M

Modré žárovky, tvar kříže.

Tma.

"Čistej. Je čirej. No tak, Jonesi."

BBBBBBBBB
BBBBBBBBB
BBBBBBBBB
BBBBBBBBB
BBBBBBBBB

Bílá záře sodíku jí rozmyla rysy a zůstaly jen jednobarevné stíny uvízlé pod lícními kostmi.

R RRRR
R R
RRRRRRRR
R R
RRRRR R

Ramena rudé svastiky se křivila v jejích stříbrných brýlích. "Dej mu to," řekl jsem. "Je to jasné."

Ralfi Zjev. Žádná představivost.

Jones vystrčil polovinu svého opancéřovaného trupu přes okraj nádrže a už jsem si myslel, že kov povolí. Molly mu píchla injekci, vrazila jehlu mezi desky. Zasyčelo to. Explodovaly světelné čáry, rozlétly se po konstrukci a pak umřely do tmy.

Nechali jsme ho malátně kličkovat a převalovat se v temné vodě. Asi se mu zdálo o válce v Pacifiku, o kyberminách které zneškodnil tím, že se opatrně pohroužil do jejich obvodů svým Skvidem, kterého teď použil aby vyzvedl Ralfiho patetické heslo z čipu pohřbeného v mé hlavě.

"Já chápu že po demobilizaci proklouz i s tím nepoškozeným krámem, ale jak mohl kybernetický delfín přivyknout drogám?"

"Válka," řekla. "Všichni byli. Zařídili to námořníci. Jak jinak bys je chtěl přinutit, aby pro tebe pracovali?"

"Nevím, jestli z toho kouká dobrej kšeft," řekl ten pirát, aby vyždímal prachy navíc. "Cílovésouřadnice komsatu bez registrace-"

"Nezdržuj mě nebo přestaneš koukat úplně," řekla Molly, naklonila se přes podrápanou desku jeho stolu a namířila na něho ukazovák.

"Třeba byste mohli ty mikrovlny koupit někde jinde?" Za jeho Mao-fasádou se schovával tvrdej kluk. Nejspíš se v Nighttownu narodil.

Škrtla rukou před jeho sakem a úplně mu odpárala klopu. Ani ji nepomačkala.

"Dohodnem se, nebo ne?"

"Dohodneme," řekl a díval se na zničenou klopu, doufaje, že to vypadá jen jako zdvořilý zájem. "Dohodneme."

Zatímco jsem připravoval dva magneťáky které jsme si koupili, otevřela zip kapsičky na rukávu a vytáhla ten kus papíru, který jsem jí dal. Rozložila ho a tiše četla, pohybujíc rty. Pokrčila rameny. "Je to vono?"

"Jeď," řekl jsem a naráz jsem zmáčknul na obou mašinách knoflík RECORD.

"Christian White," zarecitovala, "a jeho skupina Aryana Reggaeho."

Věrný Ralfi, fanoušek až do úmrtního dne.

Přechod na režim blbec/chytrák je vždycky míň náhlý, než čekám že bude. Kancelář pirátské vysílačky byla maskovaná jako turistická agentura, v pastelové kostce napěchován stůl, tři židle a vyrud-

lý plakát švýcarských orbitálních lázní. Pár ptáčků na hraní s tělíčky z foukaného skla a tenkými nožkami se monotónně nahýbal k plastikové nádobce s vodou na polici vedle Molly. Jak jsem přecházel na režim, pohyb se postupně zrychloval, až se péřové korunky na jejich hlavách spojily do jednolitého oblouku. Světélka LED na nástěnných hodinách, která odměřovala vteřiny, pak už jen bezvýznamně pulzovala, Molly a ten chlapec s Mao-tváří vypadali nezřetelně a jejich ruce se občas pohnuly v náznaku hmyzího pohybu. A nakonec to všechno ustrnulo do studeně šedé nehybnosti a nekonečné tónové básně umělého jazyka.

Seděl jsem a tři hodiny jsem zpíval ukradený program mrtvého Ralfiho.

Třída běží čtyřicet kilometrů od jednoho konce ke druhému, ošumělá řada Fullerových domů zakrývala to, co kdysi bylo předměstskou tepnou, Kdyby někdo odklopil za bílého dne všechny ty klenby, dovnitř by vpadla šedivá nápodoba slunečního světla, filtrovaná akrylovými vrstvami, pohled jako na vězeňských kresbách Giovanni Piranesiho. Nighttown je na třech nejjižnějších kilometrech. Nighttown neplatí žádné daně a nedostává žádné služby. Neonové oblouky jsou mrtvé a geodesiky pokryla vrstva sazí z kuchyňských ohňů. Kdo by si všiml v takřka naprosté temnotě nighttownského dne, že pár tuctů šílených dětí zmizelo v podkroví?

Šplhali jsme dvě hodiny, po betonových schodištích a ocelových žebřících kolem opuštěných konstrukcí a prachem pokrytých strojů. Začali jsme kdesi, kde ro vypadalo jako nepoužívaná údržbářská dílna, nacpaná trojúhelníkovými dílci střešní konstrukce. Všechno tu pokrývala jednotvárná vrstva sprejových čáranic: jména gangů, iniciálky, data, která se táhla až k přelomu století. Čáranice nás provázely při cestě vzhůru, bylo jich stále méně, až pak se objevovalo v pravidelných intervalech jen jediné jméno: LO TEK. Nápadné černé verzálky.

"Kdo je Lo tek?"

"My ne, šéfe." Šplhala po vratkém hliníkovém žebříku a zmizela v otvoru vyřezaném do zchátralého plastiku. "Bídná technika, bídná technologie." Plastik tlumil její hlas. Následoval jsem ji a snažil se šetřit bolavé zápěstí. "Myslej, že ten tvůj trik s bouchačkou je vymrskanej, tihle Lo Tekové."

O hodinu později jsem se protáhl dírou, temtokrát šišatě vyře-

zanou do zpuchřelé překližkové desky, a tam jsem potkal svého prvního Lo Teka.

"V pořádku," řekla Molly a položila mi ruku na rameno. "Jo je jen Čokl. Ahoj, Čokle."

V tenkém paprsku její náramkové baterky na nás hleděl svým jediným okem a pomalu vysouval tenký šedavý jazyk a olizoval si obrovské ratafáky. Nechápal jsem, jak někdo může považovat transplantaci dobrmanova chrupu na člověka za bídnou techniku. Imunosupresivní farmaka nerostou právě na stromech.

"Molly." Zmena chrupu měla vliv na jeho výslovnost. Proužek slin stékal z pokrčeného horního pysku. "Slyšel jsem vás jít. Už dlouho." Mohlo mu být patnáct, ale tesáky a jasná mozaika jizev kombinovaná se zejícím očním důlkem vytvářela masku dokonalé zvířeckosti. Vyžadovalo to čas a jistý druh tvořivosti, aby se taková tvář vytvořila, ale jeho postoj dával najevo, že se mu za ní žije dobře. Měl na sobě rozpadlé džíny, černé špínou a v záhybech oblýskané. Byl bos a do půl těla nahý. Provedl něco s ústy, aby to vypadalo jako úsměv. "de po vás, vy dva."

Daleko odsud, tam dole v Nighttownu, prodavač vody vychvalcval svoje zboží.

"Deme po provazech, Čokle?" Smýkla světlem na stranu a já uviděl tenké provazy zachycené v očkách, provazy, které běžely někam stranou a tam mizely.

"Zhasni to zasraný světlo!"

Vypnula ho.

"Jak to, že ten co po vás de nemá světlo?"

"Nepotřebuje ho. Bacha na něj, Čokle. Jestli vaše stráže do něho jen cvrnknou, vrátěj se domu po taškách."

"A tohle je přítel přátel, Molly?" Byl nesvůj. Slyšel jsem, jak mu nohasklouzla po zvetšelé překližce.

"Ne. Ale je můj. A tenhle," plácla mě po rameni, " je přítel. Jasný?"

"Jistě," řekl bez zvláštního nadšení, podupávaje po okraji desky, kde byla očka lan. Začal na napnutých lanech vyťukávat nějakou zprávu.

Nighttown se rozkládal pod našima nohama jako dětské městečko pro krysy; drobná okna osvětlená svíčkami, několik nevlídných světlých náměstí osvětlených lampami na baterii nebo karbidkami. Představoval jsem si staré muže u jejich nekonečných her domina, pod teplými tučnými kapkami kanoucími z prádla zavěšeného mezi

trámy překližkových chatrčí. A pak jsem se pokusil představit si jeho, jak trpělivě leze vzhůru ve svých perkách a ošklivém turistickém tričku, přívětivý a nespěchavý. Jak nás dokáže sledovat?

"No Bože," řekla Molly. "On nás cítí."

"Kouříš?" Čokl vytáhl zmačkanou krabičku z kapsy a vyklepl zploštělou cigaretu. Když mi ji zapaloval sirkou, mrknul jsem na značku. Yiheyuan s filtrem. Továrna na cigarety v Pekingu. Rozhodl jsem se, že Lo Tekové kšeftují na černém trhu. Čokl a Molly se vrátili k původní hádce, která se zřejmě točila kolem Mollyina přání použít určité části pozemků Lo Teků.

"Hodně jsem pro tebe udělala, chlape. Chci to patro. A chci muziku."

"Jenže nejsi Lo Tek..."

A takhle nějak to pokračovalo po větší díl cesty kilometr dlouhé, kde nás Čokl vedl po rozhoupaných lávkách a provazových žebřících. Lo tekové lepí své sítě a brlohy ke konstrukci města velkými kapkami epoxy a přespávají nad propastí v provazových hamacích. Jejich země je tak rozptýlená, že místy nepředstavuje víc než místečko kde se chytit rukama a nohama, vysekané do vzpěry geodesiku.

Říkala tomu Patro Smrti. Jak jsem tam lezl, moje nové boty Eddiho Baxe klouzaly po rezavém kovu a vlhkých překližkách, říkal jsem si, čím je to tam nebezpečnější než zbytek území. Současně jsem ale vycítil, že Čoklovy protesty byly jen rituální a že ona už byla přesvědčená, že se dostane tam, kam má zamířeno.

Někde pod námi Jones kroužil v nádrži a pociťoval první záchvěvy fetové kocoviny. Policie už asi otravuje štamgasty v Drome otázkami kolem Ralfiho. Co dělal? S kým to vyšel ven? A Yakuza vetře svou duchovitou tělesnost do městských databank ve snaze získat můj obraz obsažený v očíslovaných kontech, pojišťovacích smlouvách, účtech a pohledávkách. Jsme informační ekonomika. Učí nás to ve škole. Neříkají nám ale, že se nemůžeme ani pohnout, aniž bychom za sebou zanechali stopy a útržky, zdánlivě bezvýznamné úlomky osobní informace. Úlomky, které mohou být posbírány, zvýrazněny,...

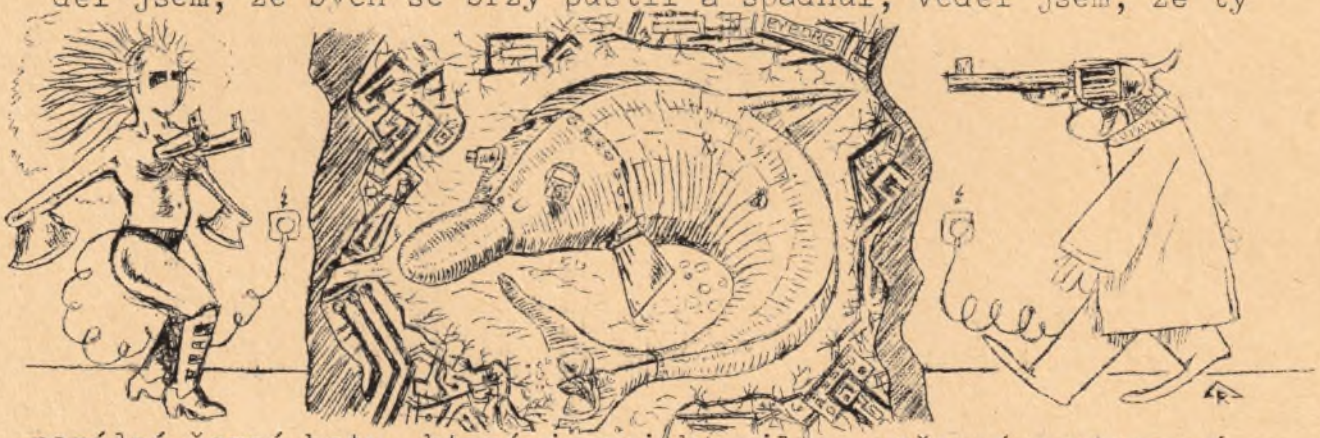
Jenže v tuhle dobu ten pirát už předal naši zprávu na linku vedoucí do mrtvé schránky komunikačního satelitu Yakuzy. Jednoduché zpráva: odvolejte psy, nebo roztroubíme váš program na všechny strany.

Program. Neměl jsem ponětí, co obsahoval. Jenom jsem zazpíval písničku, s nulovým porozuměním. Byla to pravděpodobně výzkumná data, protože Yakuza se věnovala na nejvyšší úrovni průmyslové špionáži. Jemná práce, okrást Ono-Sendai jakoby mimoděk tím, že jejich data jsou zadržena a pokud za ně nebude vyplaceno výkupné, výzkum ztratí zuby, protože výsledky budou zveřejněné.

Ale copak se nedá sázet na všechna čísla? Copak není pro ně lepší mít co k odprodeji firmě Ono-Sendai, než mít jednoho mrtvého Johnnyho z Memory Lane?

Jejich program už byl na cestě do Sydney na jistou adresu, na místo kde schovávali zákazníkům dopisy a na nic se neptali, jakmile se jim zaplatil malý nájem. Povrchová pošta čtvrté třídy. Na druhé kopii jsem vymazal většinu obsahu a do mezer nahrál naši zprávu a nechal jsem toho jen tolik, aby to mohli identifikovat jako pravé zboží.

Bolelo mě zápěstí. Rád bych se zastavil, lehl si a usnul. Věděl jsem, že bych se brzy pustil a spadnul, věděl jsem, že ty

parádní černé boty, které jsem si koupil na večerní vystoupení v roli Eddiho Baxe by ztratily oporu a stáhly by mne dolů do Nighttownu. Ale pak se mi v duchu objevil on, jako nějaký laciný kostelní hologram, zářivý, zvětšenina čipu na jeho havajském tričku se vynořovala jako letecký snímek nějakého ztemnělého městského jádra.

A tak jsem následoval Čokla a Molly na cestě nebem Lo Teků, uplácaného a zfušovaného z trosek, o které nestál ani Nighttown.

Patro Smrti měřilo osm metrů na každé straně. Nějaký obr natáhl v prostoru toho smeťáku ocelový parket na předivu napnutých ocelových lan. Při každém pohybu skřehotalo a pohybovalo se, kývalo se a škubalo, jak se Lo Teko vé shromažďovali kolem na ochozu. Parket časem zestříbřel, vyleštěný dlouhým používáním, do hloubky pokrytý iniciálkami, hrozbami, vyznáními vášně. Ochoz visel na

dalším svazku lan, která se ztrácela v temnotě, kam už nadopadala jasná záře dvou starobylých lamp zavěšených nad Patrem.

Dívka se stejnými zuby jako měl Čokl skočila do Patra a dopadla na všechny čtyři. Prsa měla potetovaná indigovými spirálami. Přeběhla se smíchem Patro a pověsila se na kluka, který popíjel z litrovky nějakou tmavou tekutinu.

Lo Tekové měli rádi jizvy a tetování. A zuby. To že osvětlovali Patro Smrti elektřinou vybočovalo z jejich všeobecného stylu, vytvořeného ve jménu... obřadnictví, sportu, umění? To jsem nevěděl, ale bylo mi jasné, že Patro je něco zvláštního. Vypadalo jako by vznikalo pocelé generace.

Pořád jsem měl tu nepoužitelnou bouchačku pod sakem. I když jsem neměl náboje, její váha a pevnost mě uklidňovaly. A najednou jsemsi uvědomil, že nemám ponětí, co se děj, nebo co se stane. A to vlastně patřilo k mé hře, protože většinu života jsem strávil jako slepá schránka, která má být naplněna znalostmi jiných lidí a pak opět vyprázdněné, když se ze mně řinou umělé jazyky,kterým nerozumím. Velice technický hoch. To jistě.

A pak jsem si všiml, že se Lo Tekové zklidnili.

Stál zde, na pokraji pole světla a prohlížel si Patro Smrti a Lo Teky s klidem turisty. A když se naše oči poprvé setkaly a kmitlo v nichvzájemné poznání, paměť mi naskočila na jedno místo, Paříž, dlouhý elektrický mercedes klouže deštěm k Notre Dame; pojízdné skleníky, tváře Japonců za sklem, stovka Nikonů oživená slepým fototropismem, květiny oceli a broušeného skla. V jeho očích jak mě tam našly, vrkaly stejné závěrky.

Ohlédl jsem se po Molly Miliónkovi, ale byla pryč.

Lo Tekové ustoupili, aby mohl vejít na parket. S úsměvem se uklonil a měkce si zul sandály, zůstaly ležet dokonale srovnané jeden vedle druhého, a pak sestoupil dolů na parket Patra Smrti. Šel ke mně, přes rozkymácenou trampolínu z kovového šrotu tak nenuceně jako kterýkoli turista šapkající po umělohmotném plyši v jakémkoli tuctovém hotelu.

Molly prudce vpadla do Patra.

Patro zaječelo.

Šlo to přes mikráky, pěkně zesílené, se vstupy na tlustých vinutých pružinách v koutech a kontaktních mikrofonech umístěných tu a tam na rezavějících zbytcích strojů. Lo Tekové měli někde zesilovač a syntetizátor, a pak jsem si všiml nezřetelných tvarů amplionů nad sebou, nad tou krutou bílou záplavou.

Spustily bubny, elektronické, zesílený srdeční tep, pravidelný jako metronom.

Svlékla koženou bundu a holiny; měla tričko bez rukávů a na jejích hubených pažích se jemně rýsovaly obvody z Chiba City, Její kožené džíny se leskly v záplavě světla. Začala tančit.

Pokrčila kolena a bílými chodidly se opřela do zploštělého sudu od benzínu, a hned nato Patro Smrti se začalo pohupovat. Zvuk, který tím vznikl, připomínal konec světa, jako kdyby dráty nadnášející nebesa praskly a zkroutily se po obloze.

Přizpůsobil se, a po několika úderech srdce se pohnul, s dokonalým odhadem pohybů Patra, jako muž který překračuje s jednoho placáku na druhý v ozdobné zahradě.

Sňal vršek palce s půvabem člověka znalého dobrého vychování a hodil ho na ni. V záři reflektorů z vlákna vytryskly barvy duhy. Vrhla se na břicho a překulila se a sotva nad ní svistlo molekulární vlákno, vymrštila se a ocelové pařáty chňaply po světle jakoby v automatickém rituálu sebeobrany.

Puls bubnů se zrychlil a ona vyrazila spolu s ním, temné vlasy divoce rozevláté kolem bezvýrazných stříbrných čoček, ústa sevřená, rty napjaté soustředěním. Patro Smrti hřmělo a řvalo, Lo tekové křičeli své vzrušení.

Strhnul vlákno do metr širokého, přízračně barevného kruhu a nastavil ho před sebe, ruku bez palce před svou hrudí. Štít.

A potom Molly něco uvolnila, něco uvnitř sama sebe, a to byl počátek jejího vzteklého tance. Skočila, přetočila se, udělala výpad stranou a oběma nohama přistála na litinovém motorovém bloku, který byl přidrátován přímo k jedné z vinutých pružin. Přitiskl jsem si dlaně na uši a padl na kolena v závrati zvuků a myslel jsem, že Patro i tribuny padají dolů, dolů k Nighttownu, a už jsem nás viděl jak všichni padáme trámovím jako splašky a vybuchujeme na dlažbě jako shnilé ovoce. Ale lana vydržela a Patro Smrti se vzdouvalo a klesalo jako šílené ocelové moře. Molly na něm tančila.

A těsně před koncem, ještě než naposledy mrštil vláknem, spatřil jsem cosi na jeho tváři, výraz, který tam zřejmě nepatřil. Nebyl to strach a nebyl to hněv. Myslím, že to byla nevíra, ohromné nepochopení smísené čistě estetickým odporem k tomu, co viděl, slyšel - a co se mu dělo. Stáhl rotující vlákno, přízračný kotouč se smrštil do velikosti talíře a pak pozvedl paži nad hlavu a mrštil jí dolů a hrot palce zamířil k Molly jako živé věc.

Patro ji sneslo dolů a molekulární vlákno přešlo těsně nad její hlavou a pak se pozvedlo a postrčilo ho do cesty napjatému vláknu. Mělo mu neškodně projít kolem hlavy a zapadnout do lůžka tvrdého jako diamant. Sebralo mu ruku těsně za zápěstím. Hned před ním byla v Patře mezera a on se do ní vrhnul jako skokan do vody, s podivným záměrným půvabem, poražený kamikaze na cestě do Nighttownu. Myslím, že se rozhodl ke skoku částečně proto, aby si vykoumil důstojnost několika vteřin ticha. Zabila ho kulturním šokem.

Lo Tekové zařvali, ale někdo vypnul zesilovač a Molly zklidňovala Patro Smrti, tvář bíle bezvýraznou, neustala, dokud se kymácení nezpomalilo a pak už bylo slyšet jen sotva znatelné sténání kovu a skřípot rzi o rez.

Hledali jsme uříznutou ruku po celém Patře, ale nikdy jsme ji nenašli. Hezoučký řez v kusu rezaté oceli v místech, kde vlákno vyletělo ven, bylo jediné, co jsme našli. Okraj byl čistý jako nový chrom.

Nikdy jsme se nedozvěděli, jestli Yakuza přistoupila na naše návrhy anebo jestli vůbec tu zprávu dostali. Pokud vím, jejich program pořád ještě čeká na Eddie Baxe na polici v zadním kumbále obchodu se suvenýry na třetím podlaží Sydney Central-5. Pravděpodobně prodali ten originál Ono - Sendai už před několika měsíci. Ale možná že pirátovo vysílání zachytili, protože od té doby mě už nikdo nehledal a už je to skoro rok. Ale jestliže přijdou, budou mít před sebou dlouhý výstup temnotou,kolem Čoklových stráží, a já už teďka taky nevypadám jako Eddie Bax. Nechal jsem Molly aby se o to postarala, s místním umrtvením. A moje nové zuby už skoro vyrostly

Rozhodl jsem se, že zůstanu tady nahoře. Když jsem si prohlížel Patro Smrti, ještě než on přišel, viděl jsem, jak jsem prázdný. A věděl jsem že už mě štvě být schránkou. A tak teď lezu skoro každou noc dolů a navštěvuju Jonese.

My dva s Jonesem jsme teď partáci, dohromady s Molly. Ta se stará o naše obchody v Drome. Jones je pořád v oddycháči, ale má větší bazén a dávají mu co týden čerstvou mořskou vodu. A má tolik fetu kolik potřebuje. Pořád si povídá s dětmi pomocí toho světelného rámu, ale se mnou mluví přes novou displejovou jednotku, kterou jsem najal, lepší jednotku, než jakou měl ve válečném námořnictvu.

My všichni teď vyděláváme pěkné peníze, mnohem víc peněz, než jsem vydělával dřív, protože Jonesův Skvid dokáže přečíst stopy čehokoliv, co do mne kdokoliv uskladnil a předává mi to na displej v jazyce, kterému rozumím. A tak jsem se toho spoustu dozvěděli o mých někdejších zákaznících. A jednoho dne si dám u chirurga vyřezat z mandlí všechen křemík a budu žít jen se svými vzpomínkami a se žádnými cizími, stejně jako všichni ostatní. To ale bude chvíli trvat.

Ale zatím je to tady nahoře fajn, cesta vzhůru do tmy, kouřím čínský filtry a poslouchám, jak kondenzované páry pleskají do geodesiků. Opravdový klídek je tady nahoře, dokud se párek Lo Teků nerozhodne tancovat na Patře Smrti.

Je to taky poučný. S Jonesem , kterej mi pomáhá dávat věci dohromady, se stávám nejtechničtějším chlapcem ve městě,

přeložil: O n d ř e j N E F F

PŘIKYVNOUT APOKALYPSE

interview s Williamem G I B S O N E M

/ pořídil ho Colin Greenland za Gibsonovy návštěvy v Londáně v únoru 1986 pro časopis Foundation /

CG: Jak se vám líbí Londýn?

WG: Připadá mi jako jeden velký organický artefakt, to americká města nikdy nejsou. Americká města byla vybudována v poměrně krátkém časovém rozmezí, což v jednom smyslu zlepšuje jejich funkčnost, ale připravuje je o hloubku. V Londýně jsem měl reálný pocit, že město je labyrint.

CG: Ztratil jste se?

WG: Ztratil jsem se, ale systém podzemní dráhy mi byl hned jasný. To je nervový systém organismu. Ztratil jsem se; vždycky jsem se ztratil s radostí. New York je takové malá věcička na ostrově, vytažená do výšky. Za několik hodin ho můžete obejít, nebo byste mohli, kdyby to bylo bezpečné. Všude v Londýně je vepsáno neuvěřitelné množství symbolů člověčiny; je tam tolik podrobností, vybudovaných mnoha generacemi. Když si prohlídnete malý kousek, naleznete tam více informace, než kolik jí obsahují velké struktury ve Státech. Vždycky jsem si říkal, zda Evropanům připadá, že Amerika má málo dat. Dovedu si představit, že jim připadá prázdná.

CG: Kolik nám zbývá do doby Neuromancera?

WG: Nikdy jsem v tom neudělal jasno. Záměrně jsem se vyhnul datování, ale myslím, že tam jakési vnitřní údaje načrtnuté jsou, je to někde mezistředem a koncem 21. století: dva tisíce sedmdesát a něco. Vždycky se divím lidem, kteří do science fiction vkládají přesná data. Součástí radosti, se kterou jsem čítal SF byl vždycky určitý prvek volnosti. Vím, že mnozí čtenáři SF se na to dívají jinak: právě to chtějí. V Mexiku jsem mluvil s člověkem, který kritizoval, Neuromancera proto, že není svázaný se skutečnými dějinami. V Neuromanceru se mluví o válce: nikdy jsem se nestaral, kdy k ní došlo a kdo přesně bojoval. Chtěl jsem jen přikývnout apokalypse, a nechat ty lidi, aby přetrpěli ztrátu několika měst. To ostatní už je úplně vstřebáno.

CG: Evropa, jak ji vidíme v Count Zero, je kontinent uměleckých galerií, restaurantů a parků. Zdá se, že Evropa se přežila,

vypnuli ji a je tam teď ticho. A uprostřed je velká díra. Takhle se díváte na dnešní Evropu?

WG: Takhle jsem na to nemyslel, ale asi to tak je. Evropa v Count Zero je hezká, ty kousky, které z ní vidíte. V některých zemích je tam ještě průmysl, ale vy to nevidíte, protože žorný úhel postavy na to není zeměřený. Asi je to velice americký pohled na Evropu, na turistickou Evropu. Nikdy jsem neměl trpělivost vypracovat co kdo kde dělá v tomhle světě. Na téhle úrovni to pro mne neexistuje. Opravdu neextrapoluju tak, jak mě učili, že by to autor science fiction měl dělat. Reaguju jen na dojmy ze světa, zesiluju je a zkresluju v zájmu dosažení efektu.

CG: Jeden z důvodů přitažlivosti je pro mne komplexnost vaší mapy. Nevidím, co je za jejími okraji, alenejsem nijak blokován. Cítím, že to odpovídá mému pocitu reálnosti: prostě dohlédnu jen do určité vzdálenosti.

WG: Právě o to se pokouším v knize na které teď pracuji. Mám tam postavu, která má co dělat s jakousi mimozemskou invazí slunečního systému obydleného lidmi; není to ale normální jedinec, a není v té pozici, v jaké postavy v románech SF obvykle bývají, že totiž mají naprostý přehled. Není vždycky na tom správném místě, kde se něco odehrává a také v jeho mysli je hodně nejasností o tom, co se vl stně děje. V lidských příbězích je mnoho nejasností.

CG: Ve vašich knihách užíváte bohatého slovníku budoucnosti, slangu, technického a profesionálního žargonu kultur, které ho vytvářejí. Odkud jste ho čerpal?

WG: Navykl jsem si poslouchat podivná slova anglického slangu různých kultur a subkultur. Obvykle to nejsou obecně známé věci, ale obsahují pečet pravdivosti. V Neuromancerovi vystupuje postava Dixie Flatline,která se navrátila ze smrti, dokonce několikrát. Flatline,plochá čára, je součástí slangu řidičů sanitek a znamená mozkovou smrt. Toje to co vidíte na EEG. Každý to nezná a já to náhodou zaslechl v baru, když tam přišli dva sanitéci. Nemyslím si, že jsem mnoho slov vynalezl, ale o některých opravdu nemám přesnou představu, co znamenají. Totéž platí o komputerové technologii, o které taky nic nevím. Používám slůvek. Mají v sobě jistou poetiku. Uvažuju: co v člověku vyvolávají? a na tom pracuju. Pak jsem si to nechal zkontrolovat člověkem, který píše reklamní texty pro softwarovou firmu a ten mi to schválil. Ale já sám, teď když jsem se o počítačích přece něco dozvěděl, vidím spoustu věcí, které nemají žádný smysl.

CG: Právě jako váš výzkumnení zmapovaný a nemáte žádnou chronologii uplynulých dějů, nemáte ustálený slovník. Zaplavujete nás neznámými slovy od první strany a někdy nám pořádně neřeknete, co znamenají.

WG: V tom je ten vtip. Propracovávám vnitřní strukturu dialogu tak, aby postupně vyplynula i kontextová informace. Když poprvé slyšíte divné slovo, je to divné slovo, ale podruhé, když ho potkáte, pokud možno ne o moc pozdě, je v něm trochu kontextu. Dal jsem si záležet aby kontext vyplynul čtenáři po několika opakováních. Je to něco podobného jako to, co zakoušíte při

návštěvě cizí země. Text vám hodně pomáhá, ale snažím se, aby ta pomoc nebyla okatá. Vědomě jsem se snažil vyhnout se věcem které zmenšovaly mé potěšení z knih, které se mi jinak líbily - když si někdo semhle stoupne a řekne, víte, v naší společnosti se to dělá takhle.

CG: A spadne maska. Takže vy jste se s počítači seznámil teprve nedávno?

WG: Teprve před měsícem jsem se toho dotknul.

CG: Jaký to mělo smysl, záměrně stát stranou od reálné věci o které píšete ve své imaginární budoucnosti?

WG: Trochu mě zastrašovaly. Teď si myslím, že kdybych o nich víc věděl, nebyl bych o nich napsal knihu, která je dělá tolik sexy. Myslel jsem, že diskdrajvy pracují naprosto tiše, rychlostí blesku. Myslím, že jsem očekával kyberprostorový deck.

CG: A Greg Benford a Jerry Pournelle vám to schválili. Udělal jste si blázny z literátů, z vědců.

WG: Z některých určitě. Opravdu mě to překvapuje. V Neuromancerovi je scéna kde se Case ptá, Mealcume, máte napalubě této lodi modem? Když jsem to psal, opravdu jsem nevěděl, co to modem je. Věděl jsem jenom, že to má něco společného s telekomunikací. Teď mi to připadá hloupé, že tichlapíci tam mají něco, co je tak primitivní zařízení, jako bude ostatně všechno, každý detail současného hardwaru. Ale nikdo na to nepoukázal. Měl bych sepsat dlouhý kritický útok dřív než to napadne někoho jiného.

CG: V Neuromancerovi umělé inteligence Wintermute řekne Casovi: "Vždycky budujete modely. Kamenné kruhy, katedrály. Varhany. Počítačky. Nemám tušení proč tu jsem, vy to víte?"

WG: Je možné pohlížet na computer ne jako na náhlý skok, ale jako na něco, co se budovalo dlouho, od Stonehenge a oken katedrál, jako na takovou věc: opakování informace, nástroj k zapamatování. Komputery v mých knihách jsou prostě metaforou lidské paměti. Počítačová paměť v Neuromanceru je mnohem víc lidská paměť než kdy asi bude. Neuromancer řekne Casovi: "Pro vás je paměť holografické... Já jsem jiný...Holografické paradigma je nejbližší představa lidské paměti, to je všechno. Ale nikdy jste nešli dál... Kdybyste to udělali, já bych se nepřihodil."

CG: Takže kyberprostor není jen dramatizace toho, co je dneska pomalý a celkem nudný proces.

WG: Ne, myslím, že už dnes existuje něco jako kyberprostor. Když se podíváte na fyzicky intenzitu postoje dětí při hraní videoher, pochopíte okruh zpětné vazby částic: fotony vycházejí z obrazovky a vstupují do očí toho kluka, neurony se pohybují jeho tělem /sic! pozn. překl./ a elektrony se pohybují počítačem. Na úrovni částic je to uzavřený systém. A také mám pocit z rozhovorů s lidmi od počítačů, že zřejmě každý z nich na jisté úrovni měl pocit - aniž by to opravdu řekl - že za obrazovkou je nějaký prostor. Já jsem se toho jen zmocnil a došel jsem s tím tak daleko, jak jen to bylo možné.

CG: V Count Zero jste doplnil kyberprostor podivným pantheonem.

WG: Teď mi to dělá trochu starosti. Myslel jsem si, že jsem tam ukryl dostatečné množství vodítek které napovědí, co ti bozi vlastně jsou. Ale podle kritik které se ve Státech doposud objevily jsem to vlastně nevysvětlil. Někteří lidé z toho usoudí, že jde o překvapení. Měl jsem být trochu otevřenější. Nejvíc mě zajímá příběh Jane, protože ona je prapůvodce Výrobce skříněk. Když hlasy Výrobce skříněk promlouvají k Marly, vysvětlují co to jsou ti údajní bozi voodoo, kteří se prohánějí po matici, Jsou to vědomé roztříštěné pryky toho, co na jeden krátký okamžik byl Neuromancer. A pak, at už z jakéhokoli důvodu, převládly odstředivé tlaky... Domnívám se, že by to mohlo mít spojitost s poznámkou na konci Neuromancera, že vše se událo proto, aby bylo možno komunikovat s mimozemskou inteligencí. Tohle by mohlo být popudem k tomu, abych někdy napsal třetí knihu, přestože existují předsudky proti všemu, co by bylo možné nazývat trilogií.

CG: Vy jste ale vybudoval úplný fiktivní svět, do kterého můžete umístit jakékoli množství knih. Připomíná mi to pocit, který mám z knih Philipa K. Dicka: jakmile otevřete knihu, znovu navštěvujete Dickův svět. To není otázka splétání jedné nitky. On si prostě vymyslel imaginární svět a čas od času nám dává do něho nahlédnout. Předpokládám, že vy to děláte taky tak.

WG: To nevím. To ce se pokouším dělat teď - a je to daleko víc intuitivní než bych chtěl přiznat, dejme tomu, své záložně - je kniha, kterou by nikdy nebylo možné spojit s ničím jiným, umístěnou v jiné budoucnosti. Bojím se vracet, abych se podíval, co dělat s materiálem, který už mám. Děsí mě, že by ze mne byl pisálek, kdybych to dělal. Děsí mě snadnost, s jakou stavím strukturu mainstreamovaného thrilleru, přestože si nemyslím, že bych dokázal někdy napsat něco takového jako byl Neuromancer. To bych dělal hloupost, kdybych se o to pokoušel! Poháněla mě tenkrát hrůza, že ztratím čtenářovu pozornost. Čisté hysterie. Na každéstránce je háček na připoutání pozornosti. Myslím, že v Count Zero už není takové krkolomné jízda. Záměrně jsem se zastavoval a zpomaloval, protože jsem sechtěl naučit charakterizaci. Spoustu věcí ještě naumím dělat. Je to teprve můj druhý román.

CG: Count jevýrazné postava. Odpovídá příběh jeho uzrávání americké SF tradici?

WG: Myslím že ano, ale mimoděk. Všechnydobré věci jsou bezděčné. To co jsem měl původně na mysli bylo vytvořit něco drastičtějšího s Turnerem - vytvořit někoho, kdo by odpovídal ještě víc drsárnám typu Clint Eastwooda než Case, chlapíka, který je velký a silný a výkonný - aby ho rozebral na kousky. Už na začátku jsem o ten záměr ztratil zájem a šel jsem po jiných dějových liniích. Když jsem psal o tom, jak odlétá s dívkou v tryskáči, nevěděl jsem kde přistanou, a najednou byli někde, co se podobalo mému dětství, někde jako v Tenessee nebo Virginii. Jsou zpátky v pastorálním světě: těče tam voda, nejsou tam vidět města. Přišlo to pro mne jako překvapení. Neuromancera jsem hodně psal pod vlivem amerického romanopisce Roberta Stona: celkem vážný romanopisec, mistr v jistém směru paranoidním druhu literatury film noir. Když jsem měl Count Zero do poloviny hotové, kamaréd mi řekl: Už s těmi stonovskými postavami nemůžeš udělat nic jiného, než je pobít. Abych to obrátil

dal jsem Turnerovi ženu a dítě...

CG: Humanitoval se.

WG: Bylo to impulsivní. Má to skoro šťastný konec! Trochu mě to znepokojovalo, protože oni pak jdou a žijí šťastně až na věky. Aspon možná. Nevím, co se s nimi stane. Začíná mě to bavit. Asi proto, abych se vyhnul zmechanizování, nenápíšu o nich další knihu.

CG: Nechápu , proč by někomu bylo zatěžké pochopit co jsou to kyberprostorové bytosti, ale řeknětemi, proč voodoo? Protože je to barvitý kontrast high-tech, tahle hlučná improvizovaná lidovka?

WG: Čestně, už nevím kde se to vzalo. Něco jsem o tom věděl, ale po ruce jsem neměl žádné materiály. Ty dvě knihy jsem opravdu dělal podle kolážové estetiky. Objevil se obraz a ve mě to zazářilo. Předpokládal jsem, že černí lidé v laciných ubytovnách budou praktikovat voodoo a že někteří z nich budou kyber-kovbojové. Umělá inteligence si je přečetla a rozhodla se, že to je to pravé, co potřebuje. Kyberprostorové bytosti byly infikované lidskými reakcemi.

CG: Má pro vás význam voodoo v Zelených očích Lucia Shepardo? Je to váš přítel?

WG: Jednou jsme se potkali... Ne, ne myslím, že jeho kniha mě ovlivnila. Vždycky jsem se jaksi zajímal o voodoo. Mám velkou lepenkovou krabici s věcmi vytrhanými z magazínů, a když se ve stavbě příběhu dostanu do slepé uličky, vyhrabu tyhle věci a pořádám si je.

CG: Na to, že je to koláž, jsou vaše práce beze švů. Úplně jiný efekt dávají práce Ballardovy a Burroughsovy, to je jiskřivý proud nesouvislých obrazů. Všechny vaše obrazy mají souvislosti.

WG: Ano, však jsem je tam dodal. Možná že se podobám Ballardovi a Burroughsovi, ale rozdíl je v tom, že já to pak ještě přestříkám pistolí. Používám metodu náhodného výběru, zvlášť když jsem v úzkých. Byl jsem velice hrdý, když ve francouzském vydání je napsáno něco jako že je to surrealistický román. A ve Francii jsou tak vybíraví!

CG: Ovlivnil vás Dick?

WG: Dicka jsem moc nečetl, dokud jsem nezačal psát. Myslím, že to, co jiní mají od Dicka, a možná že víc, mám od Pynchona. Vždycky jsem si představoval paralelní svět, ve kterém Pynchon otiskl svou první povídku v F SF a stal se čímsi jako Dick...

CG: A pak umřel a našel se po něm velký nedokončený román v krabici od bot...

WG: Přesně tak. Vím, že Pynchom čte SF. Před pár lety měl v NYT Book Review věc nazvanou Luddité, kde se zmiňoval o tom, kolik lidé vděčí SF a udělal jí velkou poklonu.

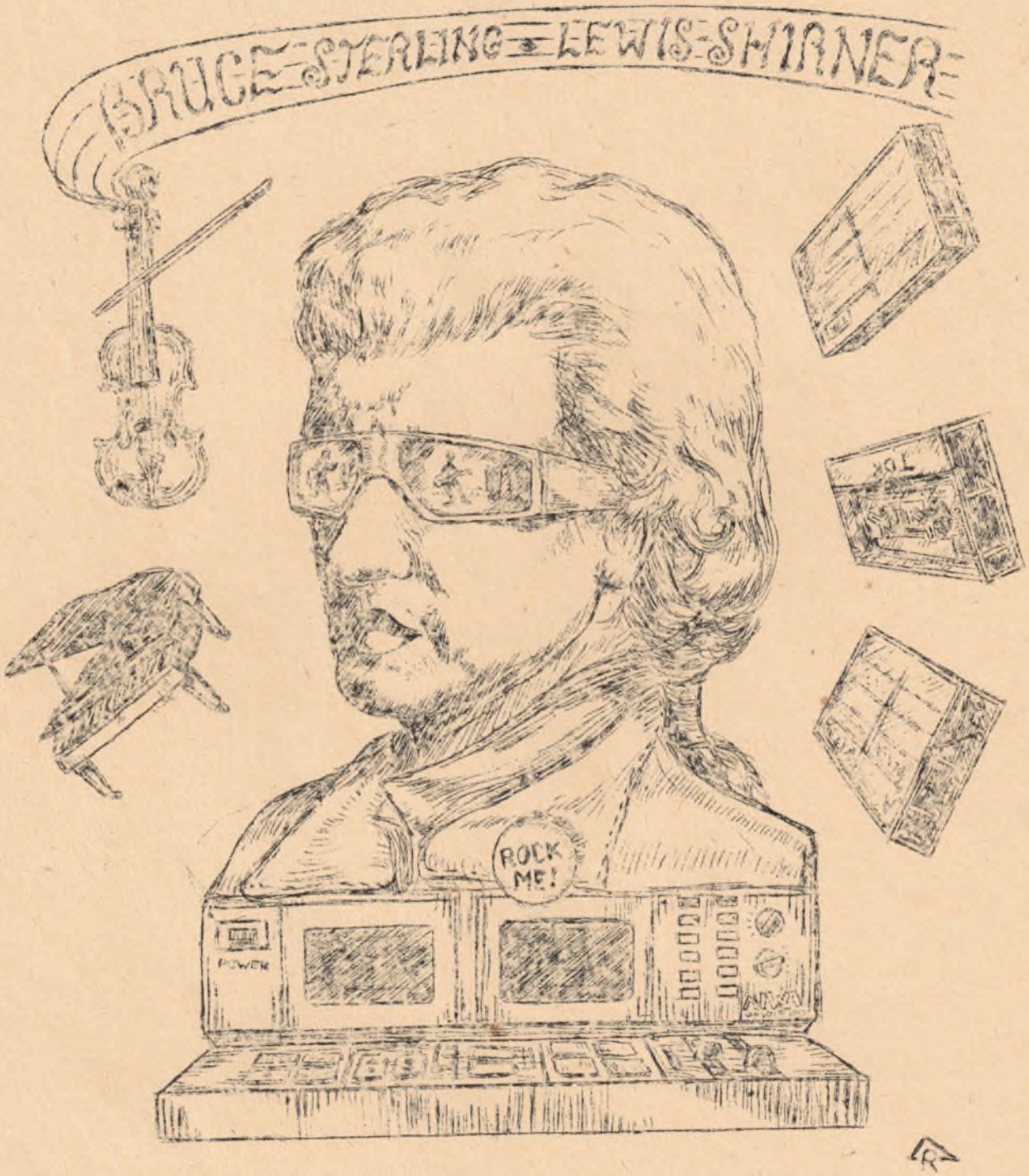
CG: Falší kolážista. Překvapující útržky a kousky, spojené dohromady.

WG: Tareta. Zřejmě jeho první povídky a první román vznikly na základě starého průvodce z roku 1890, kterého našel v antikvariátu. Vzal si to domů a usnoval román odehrávající se v Káhiře 1890, se všemi jmény ulic a hotelů. Tohle mi hovělo. Nejobtížnější je start, najít místo, kde chcete, aby věc začínala. Na začátku Count Zero popisuju skutečné místo v Mexiku: ten zhroucený hotel je fantastická ballardovská struktura! Byl jsem tam jednou z rodinou o Vánocích. Napsal jsem si popis a pořídil fotky. Rozvalené podlahy, které visí nad vodou, ničím nepodpírané. Pracoval jsem na tom dlouho předtím, než jsem myslel na tu otevírací část a mohl to jenom převzít. Když čtete některé Dicky ze středního období, ty nejlepší, máte pocit, že improvizuje. Příběh podivně uhýbá, věci se vynořují, a to právě je ta radost.

CG: Někteří kritici smolí souvislý výčet nesouvislostí v Ubiku, a tady je Dick, který se směje nad psacím strojem. Na čem teď pracujete?

WG: Jmenuje se to The Log of the Mustang Sally /deník Mustangové Sally?/ Doufal jsem, že se toho názvu zbavím, ale ta nedokončená kniha je už teď tak známá, že se ho musím držet. Je to pro mne možná povzbuzení. Líbil se mi Count Zero, protože jsem mohl říct "Count Zero" a necítit se přitom hloupě. Pořád se ještě cítím trochu hloupě, když řeknu "Neuromancer", protože lidé odpovídají "Cože?", ale myslím si, že se budu cítit opravdu hloupě, až jim řeknu, že jsem napsal knihu nazvanou Deník Mustangové Sally. Chtěl jsem to pojmenovat Vzdálenosti, ale Malcolm Edwards mi to rozmluvil. Řekl, že mu to připadá dlouhé a suché!

/ přeložil Ondřej Neff/

MOZART VE SLUNEČNÍCH BRÝLÍCH

Z pahorku, ležícího severně od města, se Rice díval na Salcburk XVIII. století jako na půlku snědeného oběda. Trosky kostela sv. Ruperta se jakoby ztrácely vedle obrovských opryskaných věží a vyboulených nádrží rafinérie, hustý bílý dým z komínů se plazil ulicemi. Na místě, kde seděl, pod listy vednoucího dubu, mohl Rice cítit zřetelný zápach typický pro chemičku.

Působilo to jako pěst na oko i pro takového člověka jako byl on. Podobně mu připadala i čerpací stanice ve tvaru faluse na hlavním nádvoří ženského kláštera, nebo jednoduché linie potrubí, které si razilo cestu labyrintem salcburských uliček, vydlážděných kočičími hlavami.

Možná, že to všechno bylo vůči městi surové, ale Rice to přece nezavinil. Ohnisko, kde se časové paprsky protaly a vytvořily pulsující bublinu, která spojovala tento svět se skutečným časem Rice, se náhodou vytvořilo ve skalním podloží pod Salcburkem.

Čtvereční míli prostoru, na němž byl postaven kombinát, obklopovala vysoká zeď. Tady Rice strávil dva roky. Řídil skupiny, pracující na celé planetě. Předělávali velrybářské čluny na tankery, zdejší mistři byli přeškoleni , aby mohli klást potrubí až na Sinaj a do Mexického zálivu.

Teď konečně všechno viděl zvenčí, přes veškerý odpor Sutherland, která v jejich společnosti dostala na starost diplomatické kontakty. Už samotná přítomnost Rice, jak tvrdila, mohla jedině prohloubit šok z budoucnosti, jenž otřásal světem.

Rice se s tím nechtěl smířit. Kombinát stál, produkce převyšovala předpoklady a jemu přece náležela trocha svobody.

Na vrchol pahorku vyjížděl motocykl. Chlapec, který řídil, měl velké potíže se stabilitou, protože nohama v botách s vysokými podpadky sotva dosáhl na pedály. Řidítka držel levou rukou, pravicí tiskl v náručí přenosný stereomagnetofon. Motorka zůstala stát právě tak daleko, že Rice rozpoznal 40. symfonii g-moll.

Když chlapec uviděl, že Rice jde k němu, stáhl zvuk.

"Dobrý večer, pane řediteli. Neruším?"

"Ne, je fajn, že jsi tady." Ricę přejel očima zježenou čupřinu, která nahradila nemoderní paruku. Často mohl toho mladíčka vídět u bran kombinátu. Byl jedním z těch, co se ve dne v noci potulovali okolo a žebrali rádia, silonky a penicilínové injekce. Právě v této chvíli hudba vytvořila zvláštní náladu.

"Ty jsi Mozart, je to tak?"

"Wolfgang Amadeus Mozart, pane řediteli, k službám."

"Hrome! Víš vůbec, co je na tom pásku?"

"Je tu napsáno moje jméno."

"No právě, tohle jsi zkomponoval ty. I když správně bych měl říct, že zkomponuješ. Za nějakých patnáct let."

Mozart kývl hlavou.

"Jetovelice krásné. Neumím anglicky vyjádřit, co cítím, když tu hudbu poslouchám."

Všichni lidé, co trávili u bran tolik času, se už stačili celkem slušně přizpůsobit. Rice zaujaly chlapcovy způsoby jednání i jeho velice dobrá úroveň projevu v angličtině. Místní obyvatelé omezovali svoji znalost jazyka pouze na výrazy rádio, léky a souložit. "Jedeš zpátky do města?" zeptal se Rice.

"Ano, pane řediteli."

Něco v tom klukovi Rice přitahovalo. Mozartův entuziasmus či zářev očích? No jistě svoji roli sehrál i fakt, že šlo o největšího skladatele všech dob.

"Nemusíš být zas tak oficiální," řekl Rice. "Radši mi řekni, kde by se tady někde mohl chlap trochu pobavit?"

Sutherland zpočátku nechtěla, aby se Rice tohosetkání zúčastnil. Jenomže byl koncernovým expertem na jevy časové fyziky a Jefferson mučil americký personál žádostmi o časové tunely a paralelní světy.

Na druhé straně Rice vzrušila možnost setkámí s Thomasem Jeffersonem, prvním prezidentem Spojených států. Nikdy neměl rád Washingtona a byl hodně rád, že jeho kolegové svobodní zednáři přemluvili George, aby nevstupoval do "bezbožné" hlavní správy koncernu.

Rice se potil v silném dvojitém svetru, kdyžspolečně se Sutherland čekali v konferenčním sále tvrze Hohensalcburk, ve které nedávno instalovali klimatizaci.

"Už ani nevím, jak se má člověk chovat v takové silné chvíli," poznamenal.

"Alespoň, že jsi si nevzal ten zatracený klobouk!" poz amenala Sutherland.

Letadlo z Ameriky se zpožďovalo a ona neustále pohlížela na hodinky.

"Třírohý?" zeptal se Rice. "Nemáš ho ráda!"

"Panebože, vždyť je to klobouk svobodných zednářů, symbol antimodernistické reakce!"

Fronta svobodnýchzednářů , lokalní politicko-náboženská skupina, které již několikrát provedla útok na potrubí, byla další noční můrou Sutherland.

"Ch, dej pokoj Sutherland! Dala mi ho jedna z Mozartových přítelkyň. Teresa - Marie - Angela, některá z bývalých aristokratek. Všechny se motají okolo baru, kde Wolfgang A,adeus Mozart hraje a klobouk se mi prostě líbí."

"Mozart? Přátelíš se s ním?Myslíš si, že bychom ho v tom měli jednoduše nechat, po tom všem, co jsme mu udělali?"

"Co z toho?" řekl Rice. "Mám na to právo. Trvalo mi dva roky, než jsem to tady uvedl do pohybu, zatímco vy jste se z bývali tou dojemnou záležitostí s Robespierem a Thomasem Painem. Několikrát jsem se večer potkal s Wolfgangem a už mě napadáš! A co Parker? Proč se nevztekáš na něj? Každý den tady hraje na koncertech ten svůj rock and roll. Všechny nejlacinejší tranzistoráky ve městě vyřvévají tu jeho muziku!"

"Je propagandista. Věř mi, kdybych tomu mohla zabránit, udělala bych to,ale Parker je zvláštní případ. Má smlouvy všude ve skutečném čase.

Bezděky si pohladila tvář.

"Nechám toho, ano? Jenom se, prosím tě, pokus být na prezidenta Jeffersona milý. Posledně mu nějak nebylo dobře."

Sutherlandina sekretářka, bývalá dvorní dáma, přišla oznámit, že letadlo už přistálo.

Jefferson, viditelně rozčílený, se protlačil okolo ní. Na místního byl vysoký, s hřívou planoucích červených vlasů a nejnespokojenějšíma očima, jaké kdy Rice viděl.

"Račte se posadit, pane prezidente," Sutherland pokynula rukou ke stolu. "Mohu vám nabídnout kávu nebo čaj?"

Jefferson ji sjel opovržlivým pohledem.

"Raději Madeiru," řekl, "jestli to tady máte."

Sutherland kývla na sekretářku, která chvíli zírala, protože nechápala, co se po ní chce.

"Jaký byl let?" zeptala se Sutherland.

"Vaše zařízení dělají dojem," řekl Jefferson, "což ostatně sami dobře víte."

Rice zpozoroval, že se prezidentovi lehce chvějí ruce. Asi se mu při cestování kolmostartujícím letounem příliš dobřeneudělalo.

"Přál bych si pouze, aby stejně pokročilý byl i váš cit pro

politiku."

"Víte, že nemohu odpovídat za své představené," omlouvala se Sutherland, "velice lituji negativních stránek naší práce. Mrzí mě to kvůli Floridě."

Rozčílený Rice udělal krok kupředu.

"Přece jsme sem nepřišli diskutovat o citu!"

"O svobodě, prosím!" odsekl útok Jefferson. "Problémem je naše svoboda!"

Sekretářka právě přinesla zaprášenou lahvičku sherry a komínek čistých plastikových pohárků. Jefferson, jehož ruce se nyní třásly zcela zřetelně, si nalil do jednoho z kelímků a ochutnal. Pomalu se mu začala vracet barva do tváří.

"Když jsmespojili naše síly, dali jste nám jisté sliby! Zaručili jste nám volnost, rovnost a svobodu volby cesty ke štěstí. A zatím všude, kam se člověk hne, naráží na ty vaše mašiny a laciné tretky, kterými uplácíte obyvatele naší velké země. Přírodní bohatství a umělecká díla nám beze stopy mizí před očima!" Tohle již Jefferson vykřikoval ve stoje.

Sutherland se vmáčkla hluboko do křesla. "Všeobecné blaho vyžaduje určitou dobu, hmmm, k přizpůsobení..."

"Ale nepovídej, Tome," vmísil se Rice do hádky. "Za prvé, nespojily jsme žádné síly, to jsou jen obyčejné kecy. Vyřídili jsme Brity a dali přednost vám. Nikdo z vás dokonce ani nehnul prstem. A za druhé, kdyžsi odčerpáme trochu ropy a odvezeme několik obrázků, k čertu, to vůbec nesouvisí s vaší svobodou. Můžete si dělat co se vám zlíbí, nam tak jenom uvolníte cestu. Rozumíme si?"

Jefferson zapadl zpátky do křesla. Sutherland mu s klidem podala další naplněný pohárek, který do sebe prezident naráz obrátil.

"Nechápu vás. Tvrdíte, že jste z budoucnosti a přitom se chováte, jako kdyby jste ji chtěli zničit."

"Ale ne, všechno je trochu jinak," odpověděl Rice. "Časový proud je jako strom, chápeš? Když se vrátíš do minulosti a uděláš tam svinčík, jenom se oddělí jiná větev historie od hlavního kmene. No a váš svět je prostě jedna taková větev."

"To znamená," zeptal se Jefferson, "že tento svět, můj svět, nevede do vaší budoucnosti?"

"Právě tak," přitakal Rice.

"Což vám tedy dává možnost svobodně loupit a znásilňovat nás, jak to jenom jde, zatímco váš svět zůstane nedotknutý a v bezpečí." Jefferson opět vstal. "Zdá se mi to všechno tak ohavné, že tomu skoro nemohu věřit! Jak se můžete podílet na něčem takovém? Copak ve vás není trochu lidskosti?"

"Rány boží!" zavyl Rice. "To se ví že je! Rádia, magnetofony a léky, co dodáváme, to není nic? Mám pocit, že jste příliš drzý, když máte tolik odvahy přijít sem s ksichtem podobaným od nešťovic a ne právě nejčistší košilí, ze země, kde máte stovky nevolníků, vykládat nám, co je to humanismus!"

Rice!" pokoušela se ho usadit Sutherland.

Rice se podíval Jeffersonovi do obličeje a jejich oči se setkaly. Prezident se pomalu usadil.

"Podívej," ozval se vteřinku poté Rice již laskavěji. "Nebuďme nerozumní. Pravděpodobně všechno nedopadlo tak, jak sis asi představoval, jenomže takový je život, ne? Řekni mi, co chceš, ale o p r a v d u ! Auta? Kina? Telefony? Kontrolu porodnosti? Stačí slovo a dostaneš to!"

Jefferson si přitiskl dlaně ke spánkům.

"To co mi říkáte, je podle mě úplně prázdné. Já chci jen... chci se vrátit zpátky domů. Do Monticella. A to co nejrychleji."

"Nemáte migrénu, pane prezidente?" zeptala se starostlivě Sut-

herland. "Něco bych tu pro vás měla."
Podala mu tubu s tabletkami.
"Co je to?"
Sutherland pokrčila rameny.
"Uděláš se vám po tom lépe."
Když Jefferson odešel, čekal Rice řadu výčitek, ale Sutherland jenom řekla:
"Zdá se, že hodně věříš v realizaci projektu."
"Hlavu vzhůru," odpověděl kousavě Rice, "trávíš příliš mnoho času mezi politiky. Věř mi, tahle doba je jednoduchá a prostí jsou i lidé, kteří tu žijí! Je fakt, že jsem Jeffersona trochu sepsul, však on se ale vzpamatuje. Nedělej si starosti."

Rice našel Mozarta uklízejícího stoly v hlavní jídelně tvrze Hohensalcburk. Měl ošoupané džíny, barevné sáčko a tmavé sluneční brýle; vypadal téměř jako Riceův současník.
"Wolfgangu," křikl na něho Rice, "jak se ti líbí tvoje nová práce?"
Mozart odložil hromadu nádobí a přejel si rukou krátce přistřižené vlasy.
"Wolfi," opravil Rice, "říkej mi Wolfi, ano? Zní to... moderněji, rozumíš? Ale především bych ti chtěl poděkovat za všechno, co jsi pro mě udělal. Kazety, historickéknížky a tak. Ta práce - to je nádhera..."
Rice si všiml, že chlapec za poslední tři týdny udělal další pokrok ve znalosti angličtiny.
"Pořád se touláš po městě?"
"Ano, ale objevil jsem zase něco nového. Pořádám dneska takovou malou session, přijdeš?"
"Jasně," řekl Rice, "alespoň trochu změním vzduch. Převléknu se a skočím pro nějaké zákusky k Sachrovi. Bude to báječná noc."
Rice se pečlivě oblékl, nezapomněl si vzít neprůstřelnou vestu pod hedvábný plášť. Do kapes nastrkal spotřební předměty na rozdávání a vydal se k zadnímu vchodu zámku, kde na něj měl čekat Mozart.
Kolem zámku byly rozestavěny stráže, světla reflektorů olizovala volný prostor. Rice pocítil jakýsi nový druh napětí, které se šířilo slavnostním shromážděním, zaplnujícím náměstí. Jako každý příchozí z jeho doby vynikal nad zdejšími svojí vysokou postavou, a dokonce i když byl inkognito, věděl, jak musí být ostatním nápadný.
Uvnitř klubu se Rice ztratil v šeru a ulevilo se mu. Lokál vznikl tím, že byl přestavěn sklep domu jednoho z mladých umělců. Cihlové výčnělky prozrazovaly původní linie zdí. Místo bylo zaplněno Mozartovými přáteli oblečenými do úborů ze Skutečného Času. Rice dokonce uviděl někoho s béžovými hedvábnými kalhotkami kolem hlavy.
Mozart se objevil na pódiu. Zahájil kytarovými appergii, která připomínala menuet, prostřídanými chorálovými motivy. Syntezátory naplno gyrátěly ohlušující varianty akordů z pop-music. Ječící publikum zasypávalo Mozarta konfetami a začalo také strhávat ručně malované tapety ze stěn klubu.
Později se Mozart posadil vedle Rice, zapálil si čibuk s tureckým hašišem a měl celou řadu otázek na budoucnost.
"Myslíš tu, ve které žiju?" uvedl Rice řečnickou otázkou svoji odpověď. "Nikdy bys tomu nevěřil. Šest miliard lidí a nikdo z nich nemusí pracovat, když se mu nechce. Pět set televizních kanálů v každém domě. No a taky automobily, helikoptéry a taková, že

by ti vylézaly oči z důlků. Sexu, kolik jen chceš . Hudba? Můžeš mít svoje nahrávací studio. Tvoje aparatura by vedle toho vypadala jako ubohý flašinet."

"Vážně? Dal bych nevím co za to, abych to mohl vidět na vlastní oči. Nechápu, proč jsi to opustil!"

Rice pokrčil rameny.

"No, já jsem to opustil jenom tak na nějakých patnáct let. Až se vrátím, bude všechno ještě lepší. Dostanu cokoliv, po čem zatoužím."

Patnáct let!"

"Asi takhle. Musíš pochopit, jakfungují časové tunely. Teď jsou právě tak velké, aby skrz ně prošel telefonní kabel, ropovod a třeba kazety s poštou. Kdyby se měly zvětšit natolik, aby mohly přepravit člověka, stálo by to zbytečně velké prachy. Tohle provádíme jenom dvakrát. Na začátku a na konci projektu. Jak vidíš, uvázli jsme tu nadobro."

Rice si odkašlal a vypil sklenku. Hašiš z Omanského impéria poněkud oslabil jeho sebekontrolu. Příliš otevřeně povídal a to by mohlo způsobit, že Wolfgang začně snít o emigraci, k čertu, a Zelenou kartu pro něj nebude možné sehnat. Nešlo to, při milionech lidí, kteří snili o bezplatném výletu do budoucnosti, nebo dokonce miliardách, vezme-li v úvahu i jiné projekty, například římské impérium nebo Egyptskou novou říši.

"Ale mě je tady opravdu dobře," prohlásil najednou Rice. "Je to jako... jako bys měnil historii. Nikdy nemůžeš dopředu vědět, co z toho vznikne."

Rice poslal dýmku dál, nějaké Antonii.

"To jsou nejbáječnější chvíle života. Mrkni se na sebe. Všechno perfektně zapadá, no ne?"

Naklonil se k Amadeovi, opřený rukama o stůl a v náhlém návalu upřímnosti řekl:

"Doufám, že je všechno O.K. Nezlobíte se na nás, že jsme vám zkurvili svět, vid že ně?"

Žertuješ snad? Vidíš před sebou hrdinu Salcburku. Upřímně řečeno, ten tvůj Parker dnes nahrával můj koncert. Brzy mě bude znát celá Evropa..." Někdo z protějšího koutu sálu zavolal na Mozarta něco v němčině. Wolfgang se ohlédl a učiníl tím směrem geste, které mělo znamenat počkej a zachovej klid. Potom se znovu obrátil k Ricemu. "Sám vidíš, že si umím docela dobře poradit."

"Sutherland se utrápí kvůli těm všem symfoniím, které nenapíšeš.."

"To je mi fuk. Nechci psát symfonie. Dají se poslouchat jenom když na ně mám náladu. A co je zač, ta Sutherland? Tvoje děvče?"

"Ne, ona je tu pro Danta, Robespiera a podobné. Co ty? Máš tu někoho?"

"Nic vážného. To znamená už dávno ne."

"Ach tak?"

"No dobře, když to chceš vědět. Jako šestiletý jsem byl u dvora Marie Terezie a tam jsem si hrál s její dcerkou - Marií Antonií. Teď se jmenuje Marie Antoinetta. Nejpěknější děvče, jaké jsem kdy viděl. Často jsme spolu žertovali, že se vezmeme, ale pak odjela do Francie, k tomu praseti Ludvíkovi."

"AT si," usmál se Rice. "To je vážně legrační. Jestlipak víš, že v mém čase se stala legendou. Za Francouzské revoluce jí usekli hlavu, protože..."

"Ne, neuse..."

"To byla n a š e Francouzské revoluce," přerušil ho Rice. "Ta vaše byla mnohem mín krvavá."

"Tak to být tebou, podíval bych se na ní trochu. Je ti tedy něco dlužná, za záchranu života."

Než stačil Rice odpovědět, objevil se u nich Parker s houfem bý-

valých dvorních dam, oblečených do kožených kalhot a vyšívaných triček bez ramínek.

"Ahoj Rice," hlaholil Parker, mile anachronický v lesklém tričku a v černých kožených džínách,"jdeme se pobavit?"

Rice si prohlížel děvčata, která se tlačila kolem stolu a otvírala zubama zátky lehví se šampanským. Bylu připraveny navzájem se pozabíjet kvůli tlustému trpaslíku Parkerovi, jenom aby mohli spát na jeho čistých prostěradlech a navštívit jeho lékařskou ordinaci.

"Ne, díky," odpověděl a začal se vymotávat z kilometrů kabelů Parkerovi nahrávací aparatury. Přemýšlel o Marii Antonii.

Rice seděl nahý na okraji postele s nebesy a trochu se třásl v chladivém vánku klimatizace. Oknem z tmavého skla viděl pravidelné linie stavnatě zeleného francouzského parku, zpestřeného kaskádami vodotrysků.

Zahradní služebnictvo, bývalí aristokrati, oblečené do bleděmodrých plátěných oděvů, právě vytrhávalo plevel. Byli hlídáni bývalým sedlákem, přestrojeným k nepoznání. Pouze tříbarevná kokarda na ošuntělé čepici svědčila o původu majitele, který převaloval v puse žvýkačku a pohrával si s lacinym plastikovým samopalem. Zahrady Malého Trianonu, stejně jako Versailles, sestaly, jako mimořádně cenné objekty, středem starostlivé péče.. Zůstaly majetkem národa. Nebylo možné je přepravit časovým tunelem, protože byly příliš velké.

Marie Antoinetta ležela napříč lůžka, pokrytém přikrývkou z růžového saténu. Měla na sobě pouze spodní prádlo z černé síťoviny a prohlížela si Vogue. Stěny ložnice byly ověšeny Boucherovými plátny: spousty hedvábných zad, růžových hvězdí a smyslných úst. Rice přenesl nepřítomný pohled z obrazu Ludwigy O´Murphyové, která byla namalovaná v leže na pohovce stočená jako kočka, na hebkou krémovou kůži Toinetiných zad. Hluboce vydechl.

"Ten chlapík vážně uměl malovat," řekl.

Toinette ulomila kousek čokolády a s rukou napřaženou k přečtenému dopisu sdělila svoje přání:

"Chtěla bych bikiny. Když jsem byla malá, tak mě moje prokletá máma neustále šněrovala do těcj zatracených korzetů. Zdálo se jí, že moje...jak tomu říkáte...moje lopatky jsou příliš vystouplé."

Rice se naklonil blíž k jejímu pružnému tělu a spokojeně ji pohladil po zadečku.Připadal si nádherně zhlouplý. Půl druhého týdně rozkoší a euférie ho zredukovalo téměř na zvířecí úroveň.

"Zapomen na matku, dětátko.Ted jsi se mnou a jestli chceš ty zatracený bikiny, seženu ti je."

Toinette olízla čokolédu na prstech.

"Zítra si vyjedeme na venkov, chceš? Přestrojíme se za venkovany a budeme se milovat ve stohuslámy."

Rice zaváhal. Svoji dovolenou, která měla trvat jenom přes víkend, už protáhl na půldruhého týdne. Potom by ho už mohla začít hledat bezpečnostní služba. K čertu s nimi, pomyslel si.

"Výborný nápad," usmál se,"hned zavolám, aby připravili jídlo na výlet. Husí játra a snad i trochu želví..."

Toinetta se rozlobila.

"Chcm něco novodobého. Pizzu, klobásky a smažené kuřata."

Když Rice pokrčil rameny, ovinula mu ruce kolem krku.

"Miluješ mě, Rice?"

"Jestli tě miluju? Děvčátko, můžu se zbláznit už jenom z pouhé myšlenky na tebe!"

Byl opilý minulostí, která se vymykala zpod kontroly a unášela ho jako nějaký obrovský černý motocykl fantazie. Když si vzpomněl

na Paříž, kde malé stánky s občerstvením a bary vystřídaly gilotiny a šestiletý Napoleon se opál žvýkačkami na Korsice, cítil se, jako by byl archandělem Gabrielem v plné polní.

Věděl, že megalománie je jeho rizikem z povolání. Ale přece i tak se brzy vrátí do práce, jenom ještě pár dní...

Zazvonil telefon. Rice si přehodil přes ramena plyšový župan, co dřív patřil Ludvíku XVI. Ludvíka to už nezajímalo, stal se šťastně rozvedeným zámečníkem v Nice.

Na malé obrazovce telefonu se objevila Mozartova tvář.

"Haló, šéfe,kde vězíš?"

"Francie," neurčitě zabručel Rice. "Oč jde?"

"Potíže. Sutherland se nervově zhroutila a je teď na léčení. Minimálně šest důležitých osob, včetně tebe, zmizelo." Mozartovi už zůstal jen těžko postřehnutelný německý přízvuk.

"Ale já jsem nezmizel. Za pár dní budu zpátky. Přece máme v severní Evropě třicet lidí. Jestli se bojíš o svoje věci..."

"O to nejde. Tohle je vážná věc. Začaly nepokoje. Komančové nám působí starosti v Texasu, v Londýně a ve Vídni stávkují dělníci. Dokonce i ti ze skutečného času jsou znepokojeni. Říká se, že by bylo třeba stáhnout vás zpět."

"Co?" Tohle Rice znepokojilo.

"Bylo to v dnešní poště. Píšou tam, že se vám operace vymyká zpod kontroly. Podléháte špatným vlivům, bratříčkujete se z domorodci a tak podobně. Sutherland nadělala spoustu problémů než vypadla ze hry. Organizovala zednáře a něco na způsob pasívního odporu a bůhví co ještě."

K čertu! Ti prokletí politici zase přitáhli šroub. Jako by nebylo dost na tom, že se dřel, aby rafinérie a potrubí fungovaly, teď bude muset uklízet co Sutherland nadělala. Upřel pohled na Mozarta.

"Povídal jsi něco o bratříčkování. Co jsi tím, ksakru, myslel? O co ti vlastně jde?"

Mozart zbledl.

"Prostě potřebuji pomoc. Pracuji teď ve spojovacím sektoru."

"Výborně, to ti získá Zelenou kartu. Jak se ti to, dočerta, povedlo?"

"Poslyš, šéfe, musím už jít. Vrať se, ano? Potřebujeme tě." Wolfgang se na vteřinu zahleděl Ricemu přes rameno."Svého zajíčka si můžeš vzít s sebou, jestli chceš. Ale pospěš si..."

"Já...zatraceně. Tak dobře, přijedu," řekl Rice.

Riceův automobil se řítil osmdesáti kilometrovou rychlostí po cestě rozryté hlubokými kolejemi a zvedal za sebou oblaka prachu. Nacházeli se nedaleko hranic s Bavorskem. Rozeklané štíty Alp trčely hluboko do nebe nad světlezelenými loukami, malebnými domky vesničanů a čistými bystřinami, jež pramenily v tajících sněhových polích.

Právě absolvovali svoji první hádku. Toinette loudila Zelenou kartu, kterou ji Rice nemohl obstarat. Nabízel jí místo toho šedou kartu, ta by ji opravnovala přemisťovat se z jedné časové větve do druhé, samozřejmě kromě skutečného času. Bylo mu jasné, že když podnik skrachuje, bude muset ustoupit a vzít ji s sebou. Chtěl mít už konečně klid, ale byl rozhodnut nenechat Toinettu ve světě zbaveném čokolády a Vogue.

Jí to nezajímalo. Po několika kilometrech nepříjemného ticha se začala kroutit.

"Chci čůrat," zaknourala konečně, "zajeď tam, k těm zatraceným stromům."

"O.K." řekl Rice, "O.K."

Zastavili. Stádo krav poděšených hukotem motoru se rozprchlo za hlasitého cinkání zvonců. Silnice před i za nimi zela prázdnotou.

Rice vstal a protáhl se. Koukal se při tom na Toinette, která přeběhla dřevěnou lávku a zamířila ke skupině stromů.

"Neblázni," zakřičel, "vždyt tu nikdo není. Nemusíš nikam zalézat."

V tom okamžiku z příkopu u cesty vyskočilo asi tucet chlapů a vrhli se na něj. Vechvíli Ricea obklíčili a zamířili na něho pušky. Měli třírohé klobouky, bílé paruky a kabátce s bohatě vyšívanými náprsenkami, což napovídalo, že jde o lidi z vyšších kruhů. Obličeje jim zakrývali černé masky.

"Co je to za šaškárnu?" zeptal se udiveně Rice. "Masopustní karneval?"

Vůdce téhle bandy si strhl masku a provokativně se uklonil. Jeho pohlednou, teutonskou tvář pokrýval pudr a růž.

"Kníže Axel Ferson k službám."

Rice tojméno znal. Ferson byl před revolucí Toinettiným milencem.

"No dobře, kníže, chápu, že můžeš mít trochu vztek, co se týče toho děvčete, ale snad se nějak dohodneme, ne? Nechtěl bys třeba barevný televizor?"

"Můžete nás ušetřit sarkastických poznámek?!" začal křičet Ferson. "Nepošpiním si ruce žádnou kolaborací. My prezentujeme Osvobozeneckou frontu svobodných zednářů."

"Panebože," zanaříkal Rice. "Tohle nemůžete myslet vážně! A to na nás chcete jít s těma vašima bouchačkama?"

"Uvědomujeme si zcela vaši zbrojní převahu, proto zůstaneš našim zajatcem." Svázali mu ruce a dostrkali ho k dřevěnému vozu taženému koňmi, který byl ukrytý v mlází.

"Nemohli bychom alespoň použít mého vozidla?" zeptal se Rice. Otočil se a uviděl ztrápenou Toinette, jak sedí u cesty.

"Odmítáme vaše stroje," řekl Ferson, "jsou jen dalším z důkazů vaší bezpočnosti. Brzy vás vrhneme trátky do pekel, tam , odkud jste přišli."

"Čím? Násadcu od vidlí?" zajímal se Rice, když si sedal na vůz a snažil se nevnímat smrad hnoje a tlející slámy. "Nevykládejte si naší mírnost jako slabost. Když sem časovým tunelem vyšlou gardu Sedých karet, zůstane z vás akorát mastný flek."

"Nesmrt jsme připraveni. Tisíce lidí každý den posilují naše řady pod praporem Všemohoucího. Přijmeme takový osud, jaký je nám určen. To je to uvědomění, o něž nás chcete oloupit!"

"Vaše uvědomění?" Ricemu to až vyrazilo dech. "Poslyš,kníže, už jsi slyšel o gilotině?"

"Nemám sebemenší chut dál poslouchat o těch vašich strojích." Ferson dal znamení svým kumpánům. "Dejte mu roubík!"

Rice přepravili do vesnického domku, jenž stál na předměstí Salcburku. Během patnáctihodinové jízdy, kdy cítil všechny kosti v těle, myslel jenom na Toinette. Kdyby jí byl slíbil Zelenou kartu, také by ho vlákala do léčky? Karta byla jediná řeč, které rozumněla. Ale jak by jí mohli Kartu získat zednáři?

Strážní, co ho hlídali, se nervozně procházeli pod okny domu a pod nohama jim vrzaly volně položené kamennédesky. Protože se pořád dívali směrem k Salcburku, došel k závěru, že se tam něco děje.

Nikdo nepřicházel, aby vyjednával o jeho propuštění a zednáři byli čím dál nervoznější. Rice si byl jist, že kdyby se ted zbavil roubíku, určitě by se s nimi dohodl.

Zaslechl vzdálený břinkot, pomalu přecházející v obrovský řev.

Čtyři muži vyběhli ven, pouze jeden z hlídačů zůstal stát ve dveřích. Rice se svíjel, snažil se osvobodit s provazů, kterými byl spoután.

Místností náhle prolétly kusy omítky doprovázené rachotem dávky ze samopalu. Před domem explodovaly granáty, rozbitými okny se dovnitř začal valit hustý dým. Jeden zednář, napůl udušený, namířil na Rice pušku. Ovšem dřív, než stačil stisknout spoušť, odhodil jej ke zdi výstřel z pistole.

Malý podsaditý chlap v uniformě německého protiletadlového dělostřelectvaa kožených kalhotách vstoupildo místnosti. Setřel si pot z osmahlého čela a odhalil při tom své orientální oči. Dva silné copy mu splývaly na záda. Pohazoval bez ustání puškou, kterou měl přehozenou přes rameno a za opaskem měl zasunuty ruční granáty.

"A je to all right," konstatoval. "Ten byl poslední."

Vytáhl Ricemu z úst roubík. Byl silně cítit potem, cigaretovým kouřem a špatně vydělanou kůží.

"Ty jsi Rice?"

Rice, který sotva lapal po dechu, byl schopen pouze kývnout hlavou. Jeho osvoboditel jej postavil na nohy a bodákem mu přeřízl pouta.

"Já jsem Jebe Noyon. Mezičasová armáda."

Vrazil Ricemu do rukou koženou polní láhev se skysaným kobylím mlékem. Samým smradem se mu chtělo zvracet.

"Pij," přem,ouval ho Jebe. "To je kumys, to tě posilní. Pij, povídá ti Jebe Noyon.

Rice polknul doušek a v tom okamžiku pocítil, jak se mu zvedá žaludek.

"Šedé karty,že?" šeptl slabým hlasem.

"Ano, garda Šedých karet," povrdil Jebe. "Bojovníci nejhrubšího zrna ze všech míst a dob. Pouhých pět strážných a všechny jsem je zabil! Já, Jebe Noyon, první vojevůdce velkého Čingischána, postrach země, rozumíš?" Díval se na Rice svýma velkýma smutnýma očima. "Neslyšel jsi o mě?"

"Je mi líto, Jebe, ale neslyšel."

"Pod kopyty mého koně se otřásala země."

"Jsem přesvědčen, že tomu tak bylo."

"Posaď se za mě," vyzval ho Jebe, zatímco vlekl Rice kedveřím. "Teď spatříš, jak se chvěje země pod koly mého Harleye."

Z pahorků okolo Salcburku sledovali, co se dělo ve městě.

Místní vojáci v černých kabátcích a kamaších leželi poskládaní na krvavých hromadách před branami rafinérie. Další pluk útočil s muškety připravenými ke střelbě. Několik hunů, co stáli u bran, je smetlo proudem oranžového plamene z plamenometu. Pobaveně sledovali úprk těch, kteří přežili.

Jebe Nyon se halasně rozesmál.

"To je obléhání jako za starých časů. Ale bez nařízení useknutých hlav na kůly a uřezávání uší nepřátelům. Teď už jsme přece civilizovaní, no ne? Později možná ještě zapojíme do boje pěchotu a vrtulníky. Napalmem do nich! Ajajaj!"

"To nejde, Jebe," podotkl přísně Rice. "Nemají proti nám šanci. Proč je vyhlazovat?"

Jebe pokrčil rameny. "To víš, občas se člověk zapomene. Vždycky myslím na ovládnutí světa."

Nastartoval motor a s pohledem divoce upřeným před sebe vyrazili s kopcedolů. Rice se držel jeho páchnoucího mundůru jako přišitý. Jebe se vyžíval ve zběsilé jízdě ulicemi, motor na nejvyšší obrátky. Sem tam odhodil pár granátů. Jenom strach zachránil Rice před pádem, když se pod kola motocyklu připletly něčí ruce či nohy.

Jebe zastavil smykem za bránou. Obklopila je hlučící horda z li-

dí v polních uniformách, kteří se ztráceli pod plnými nábojovými pásy. Rice se protáhl mezi nimi a cítil přitom nepříjemné mrazení kolem ledvin.

Ionizující záření osvětlovalo večerní nebe nad tvrzí Hohensalcburk. Zvětšeným časovým tunelem přijížděly automobily plné šedých karet, aby se posléze vracely naložené až po střechu uměleckými díly a šperky.

Mezi štěkotem samopalů zaslechl Rice zvuk leteckých motorů. Přilétaly stroje, které evakuovaly pracovníky z Afriky a Spojených států. Římští centurioni v neprůstřelných vestách s plamenomety připravenými k palbě udržovali kázeň uprostřed davu zaměstnanců ze Skutečného času, jenž proudily do tunelu vedoucího ke Dvěřím.

Objevil se tam také Mozart, nadšeně mávající na Rice.

"Odjíždíme, šéfe! Fantastické, ne? Zpátky do skutečného času!"

Rice se rozhlédl po komplexu věží, čerpadel, chladíren a krakovacích jednotek.

"To je zatracená ostuda," zaklel. "Všechno bylo k ničemu, aby to čert vzal!"

"Ztratili jsme už příliš mnoho lidí. Dej pokoj, je ještě dost osmnáctých století," křičel Mozart.

Stráže, kteří usměrnovali dav, náhle uskočili stranou, aby uvolnili cestu kočáru, který se přiřítil branou, ověšený půl tuctem fanatických zednářů. Jebehq lidé je začali strhávat a mířili na ně puškami, zatímco římský ohnometčík šlehl plamenem k bráně.

Z kočáru se vysoukala Marie Antonie. Jebe ji chytil za rukáv, ale ona se mu vytrhla a utíkala k Mozartovi. Jeb se hnal za ní,

"Wolfi, ty bandito!" vřískala. "Chtěl jsi mě dostat z kola ven! Chtěl jsi mě podvést, merde, svině!"

Mozart se schoval za skla svých tmavých brýlí. Otočil se k Ricemu.

"Zelená karta, Wolfi! Řekl jsi, že když vydám Rice do rukou zednářů, sežemeš mi tu kartu..." Zastavila se, aby nabrala dech. V tom okamžiku ji Jebe popadnul za rameno, přitáhnul ji k sobě a udeřil ji do obličeje, až upadla na startovací dráhu.

Jeb sežehl Mozarta pohledem.

"To ty, co? Ty jsi - zrádce!"

Rychlostí útočící kobry uchopil svoji pušku a namířil ji na Mozarta.

"Až tadle věcička zatancuje rock and roll, zbydou z tebe leda uši, chlapečku."

Nečekaný výstřel zarachotil nádvořím. O dveře skladiště se ležérně opíral Parker a třímal v ruce Waltera PPK.

"Klid Rice," řekl, když přišel blíž. "Byl to obyčejný pěšák, potrava pro děla."

"Ty jsi ho z a b i l !"

"No a co?" podivil se Parker, objímajíc Mozarta kolem ramen. "Tohle je můj chlapec! Před měsícem jsem k ném poslal několik jeho nových kousků. A víš co se stalo? To děcko vyskočilo na páté pořadí v hitparádě! Na páté!"

Parker zasunul pistoli za opasek.

"To ty jsi mu dal Zelenou kartu, Parkere?"

"Ne," odpověděl Mozart. "To Sutherland."

"Co jsi s ní udělal?"

"Nic! Přísahám, šéfe. No, možná jsem se jí předvedl takový , jakého mě chtěla mít. Zhroucený, chápeš? Okradený o hudbu, která pro mě byla smyslem života." Mozart zdvihl oči. "Dala mi Zelenou kartu, ale připouštím, že to nestačilo. Nedokázala se vyrovnat s pocitem viny. Ostatní víš."

"A když se zhroutila, dostal jsi strach, že tě odtud nevezmou. Tak ses rozhodl zaplést do toho i m ě . Ty jsi přemluvil Toinettu, aby mě vydala zednářům! To byla t v o j e práce!"

Toinette tichounce vzlykla, když uslyšela svoje jméno. Rice nevnímal její modřiny a roztrhané džíny, ani jak byla zašpiněná. Zůstala pořád nejspanilejším stvořením, jaké kdy viděl.

Mozart pokrčil rameny.

"Kdysi jsem patřil k svobodným zednářům. Věř mi, šéfe, oni jsou netrpěliví. Stačilo, když jsem tu a tam pronesl pár poznámek a vidíš sám, co to udělalo."

Ukázal rukou na pozůstatky bitvy, která se tudy před chvílí prohnala.

"Byl jsem přesvědčen, že se z toho nějak vymotáš," dodal.

"Nemůžeš jenom tak jednoduše v y u ž í v a t lidi prosvoje cíle."

"Právě ty, Rice, to děláš celou dobu! P o t ř e b o v a l jsem to obléhání, aby nás Skutečný čas odtud vytáhl. Prorény bolí, nemohl jsem na to čekat patnáct let! Jak praví historie, za patnáct let bych už nežil! Nechci tu umřít! Chci mít auto, nahrávací studio..."

"Na to zapomeň, kolego," řekl Rice. "Až se ti ze Skutečného času dozvědí, jak jsi nás tady vyřídil..."

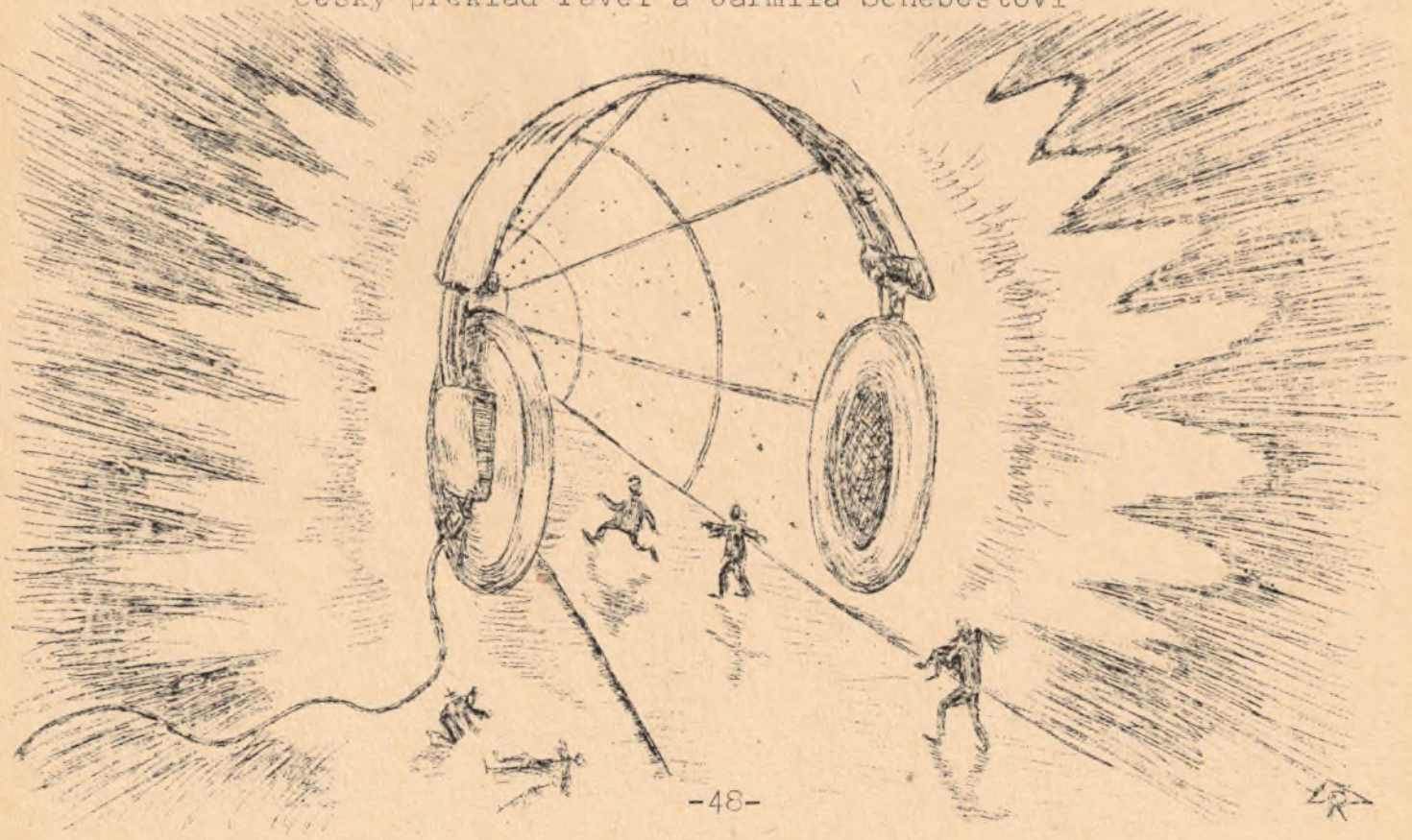
Parker se rozesmál.

"Dej pokoj , Rice! Copak jsi neslyšel, ž e jde o první desítku v hitparádě? To není nějaká rafinerie za babku!" Ochranářsky vzal Mozarta za rameno.

"Poslyš, Wolfi, dítě, pojďmé už. A až se setkáme v budoucnosti, budu mít pro tebe pár papírů k podpisu."

Slunce již zapadlo, ale výbuchy osvětlovaly noční temnotu, z níž se na město sypaly střepiny granátů. Rice na vteřinu osaměl. Kulky prášely, ale nepůsobily skladišti žádnou škodu. Konečně pokýval hlavou. Čas Salcburku skončil. Chytil Toinette do náruče a rozběhl se k tunelu, za nímž bylo bezpečí.

publikováno v časopisu "Fantastika" - leden 1987
český překlad Pavel a Jarmila Schebestovi

C E S T A M R T V Ý C H

Není mnoho stopařů na cestě do Pekla.

Toho frajera jsem spozoroval už když byl asi čtvři míle ode mne. Stál tam, kde je cesta přímá a rovná a přetína cosi, co by bylo možné označit za pustinu, nebýt všech těch vymřelých městeček, motelů a domků. Jel jsem už bez mála šest hodin a ti za mnou, v dobytčím přívěsu, ztichli až na poslední tři - asi rezignovali. Uklidnil jsem se a mohl tedy pouvažovat o co tomu frajerovi jde. Možná je to někdo ze zaměstnanců. To by bylo teprve zajímavé. Po pravdě řečeno, od chvíle, kdy utichl nářek ze zadu, jsem se začal nudit.

Stál na pravé krajnici a stopoval. Mírně jsem ubrzdil, pneumatické brzdy zasyčely a zapískaly pod tlakem nohy, nákladák zpojalil a silný motor vydal hluboké, jakoby z dinosauřích plic vycházející zahučení a zatřásl se jak snižoval otáčky. Když to vše utichlo, naklonil jsem se přes pravé sedadlo a otevřel dvířka kabiny.

"Kam to bude?"

Rozesmál se, potřásl hlavou a odplivl do prachu.

"Co já vím," odvětil. "Možná do Pekla."

Byl štíhlý a opálený, s dlouhými umaštěnými černými vlasy, v modrých džínsách a vestě. Na hlavě měl špinavý slaměný klobouk samou díru. Mám-li být přesný, z klobouku trčela ale úplně nová bažantí péra. Na vestě mu visel řetízek, mizejícíc v kapsičce na hodinky. Na nohou měl staré boty se zdviženými špičkami a podrážkami trochu slabšími než moje gumy. Vypadal přesně jako já v době, kdy jsem zdeptaný a bez práce přijel stopem z Fresna.

"A mám tě tám vzít?"
"Jasně!"
Vlezl do kabiny a přibouchl dvířka. Vyndal z kapsy kapesník, otřel si čelo, vysmrkal se a pohlédl na mě očima červenýma od nevyspání,
"Co vezeš?" zeptal se.
"Duše. Plný zasraný náklad duší."
"Jaké?"
Byl mladý, nebylo mu určitě víc než pětadvacet let. Moc chtěl, aby ta otázka zněla lhostejně, ale v tonu, kterým ji pokládal, jsem zaslechl neklid.
Rozjeli jsme se, zkoušel jsem nějak rozehnat vůz a uvažoval jsem nad tím, zda je to s motorem opravdu tak zlé, jak to vypadá. Když jsme nabrali rychlost - osmdesát, pětaosmdesát mil, na této silnici nejsou poldové - zeptal se znovu:
"Vozíš je dlouho?"
"Dva roky."
"Platí dobře?"
"Vždycky nějak vyjdu."
"A co dodatky?"
"Jsem ve svazu jako ostatní."
"Slyšel jsem o tom," řekl, "v té díře dvě míle odsud."
"Tam jsou lidi?" podivil jsem se. Nemyslel jsem, že u té cesty někdo žije.
"Jo.Opravdový venkov. Říká se, že když odcházejí šéfové, tak je vozí v limuzínách."
"Vždyt je to jedno, jak se tam dostaneš, ne? Cesta krátka, pobyt dlouhý."
"Celý vtip je v tom, za co se tam dostaneš, co?" pokusil se zasmát.
Odpověděl jsem ušklíbnutím.
"A co ty tu děláš?" zeptal jsem se o pár mibut později. "Nejsi mrtvý, že?"
Nikdy jsem neslyšel o mrtvých propuštěných na svobodu nebo dokonce vypadajících tak živě jako on, ale zároveň jsem si nedokázal představit, že se na této cestě může vyskytnout taky někdo jiný kromě umrlců a řidičů.
"Ne," odpověděl. Na chvíli zmkl, potom pomalu dodal, jako by se trochu styděl:
"Jsem zde, abych nalezl svoji holku."
"Jo?" Příliš mě to nepřekvapilo, ale bylo to zase něco nového. "Není návratu, rozumíš?"
"Jmenuje se Sherill. Píše se to jako sherif, ale se dvěma "l" na konci."
"Nemáš cigaretu?" Nekouřím, ale později by se mi mohla hodit. Dal mi poslední tři v tvrdé krabičce a nic neříkal.
"Neslyšel jsem o ní. Ale nezpovídám každého, koho vezu. A jezdí tu mnoho vozů, mnoho řidičů."
"Vím. Slyšel jsem taky o dodatcích."
Pohlédl na mne s jakýmsi divným, smutnýmvýrazem v očích a to mne rozzlobilo. Zatnul jsem zuby a díval se přímo před sebe.
"Víš," řekl, "slyšel jsem nějaký bláznivý povídačky o tom, jak v Číně a Indii používají staré vlaky, v Rusku tramvaje. V Mexiku staré autobusy podél cest vždycky v noci..."
"Poslyš, já ale všechny dodatky nevyužívám. Vím, že někteří to dělají, ale já ne."
"Jistě, chápu," řekl a kývl hlavou s tím čertovsky přehnaným pokývnutím mladých, s pohybem krku i celých zad. Všechno je v pořádku, nerozčiluj se.

"Jak ji chceš najít?"

"Nemám ponětí. Budu jezdit cestou, můžu se vyptávat řidičů."

"A jak jsi se sem dostal?"

Chvíli mi neodpovídal.

"Jestli umřu, tak se určitě dostanu právě sem. Pro takové jako já není těžké ocitnout se tu dříve. No, a... táta byl řidič. Vyprávěl mi o trase. Mimochodem, jmenuji se Billy."

"John."

"Těší mě."

Potom jsme chvíli mlčeli. Vyhlížel z okna a já se díval napustinu a na vzdálené domy, mihající se kolem oken.

Hory se rychle přibližovaly, teď po průjezdu pustinou se zdálo, že se prostor kolemcesty zužuje. Přidal jsem plyn. Ti ze zadu se opět začali ozývat.

"Co děláš po práci," ozval se Billy.

"Jdu domů spát."

"A nikdo neví, že tu jezdíš?"

"Jenom svaz."

"Tak to bylo i s tátou, takřka až do samého konce. Poslyš, nechci tě provokovat, to vůbec ne, ale já jsem prostě slyšel o dodatcích. Myslel jsem..."

Polkl, ohryzek mu poskočil, "myslel jsem, že by jsi mi mohl pomoci. Nemám ponětí, jak Sherill najít. Možná tam, v Bázi..."

"Kdo je při zdravých smyslech, do ohrady dobrovolně nevleze. Musel by jsi hledat mezi v emi, kteří zemřeli v posledních čtyřech měsících. Jsou tam dost natlačení..."

Billa to ranilo. Bylo mi ho líto, že jsem mu to tak řekl.

"Odešla teprve před týdnem. Ona tam nepatří."

Nemohl jsem zadržet úsměv.

"No ne, to znamená, že je to místo pro mě, ne pro ni. Byla v té bouračce před pár měsíci - auto úplně rozbité a jí to šeredně zřídilo. Nejdřív jsem jí prodával prášky a později se do ní zamiloval. Než se dostala do nemocnice, byla už, víš, závislá asi na čtyřech různých preparátech."

Ruce mi ztuhly na volantu.

"Chodil jsem tam a zkoušel jí vyvětlit, že by nic neměla brát, že to vůbec nepomáhá, at už s tímskončí. Ale úpěnlive mě prosila. Tak co jsem měl dělat? Vždyt jsem ji miloval!"

Už se nedíval na cestu, pouze dolů na své obnošené boty.

"Úpěnlivě mě prosila, rozumíš! No, tak jsem jí tam něco nechal. Když se nikdo nedíval, vzala všechno najednou. Jednoduše všechno. Udělali jí výplach, ale uvnitř už nic nefungovalo. Dověděl jsem se to až za dva dny potom. Dopálilo mě to. Jen já jsem ji miloval a dokonce ani mě nic neřekli! Šel jsem do jejího pokoje a našel ho úplně prázdný. Panebože! Trčel jsem u tátova svazu. Kdosi cosi komusi řekl a nalezl jsem jí na listině. Dolní cesta."

"Nevyužívám žádné dodatky," řekl jsem mu prostě proto, aby mu bylo jasné, že mu nemohu pomoci. "Ti ze zadu mají i beze mě dost svýchstarostí. Soudím, že v tomto případě zašel svaz příliš daleko."

"Vsadím se, že myslí, že se můžeš cítit osamělý a potřebovat nějakou společnous," řekl tiše Billy a hleděl mi do očí. "Já těm lidem z přívěsu neublížím. Možná jim dám šanci, aby... no, víš... aby si to všechno ještě jednou promysleli. Možná jim dám pár hodin úlevy, odpočinku od Pek..."

"Poslouchej, pár hodin neznamená nic v porovnění s věčností. Nejsem si jistý, jestli mě k nim časem nepřipojí a když, tak chci, aby to proběhlo hladce, aby mě nikdo nevytahoval z přívěsu a necpal tam zase zpátky."

"Máš pravdu. Rozumím ti, jak to myslíš. Ale ona může jet právě teď a všechno, co by jsi měl udělat, je jen..."

"Stačí, že musím vozit tenhle náklad," chtěl jsem prostě změnit téma.

"Jo. Jak ses k tomu vůbec dostal?"

"Několik nehod, pojistka šla nahoru, nevěděl jsem si rady s poplatky a příspěvky a nakonec mi zabavili nákladák."

"Mohl jsi jezdit i bez pojištění."

"Já ne. No a začalo dohadování, Žádná firma mě nechtěla najmout. Zašel jsem na svaz, chtěl jsem vědět, zdali mi mohou pomoci. Řekli mi, že jsem vyřízený, buď půjdo od volantu, nebo," pokrčil jsem rameny, "to. Nemohl jsem jít od šoférování. Teď je težké dostat práci, Je mnoho nezaměstnaných. Nedokázal jsem si představit, jak v nějakým velkým městě makám s krumpáčem a lopatou."

"Ne, člověče," řekl Billy a celým tělem přitakával a sympaticky se chechtal.

"Dali mi zálohu. Stačila na zaplacení první splátky na výkup auta."

V motoru cosi zarachotilo, ale nákladák držel pohromadě. Kamion dál polykal kilometry. Přes hory, opravdu impozantní průsmyky, jako ze starých rytin, dolu širocе rozeklaným údolím, kde bylo město.

"Myslím, že bude lépe, když tady vystoupím. Zastavím si nějaký jiný vůz, poptám se řidičů," řekl Billy.

"Cítil bych se lépe, kdyby jsi se odsud dostal se mnou. Chceš radu?" Mizerný zvyk. "Vrať se domů."

"Ne. Ne bez Sherill,"Zhluboka si oddechl. "Zkusím něco udělat. Zůstanu, ona pojede Horní cestou. Takové jsou tam pravidla hry, ne?"

Na konci průsmyku jsem zajel ke straně a vysadil ho. Potřásli jsmesi rukama a každý šel svoucestou.

Město se podobalo jakési velmi staré metropoli se spoustou velkých bílých katedrál. Na obvodu byla vysoká stěna, která se táhla kam až oko dohlédlo. Nebyl vidět horizont, pouze zeď, která se díky perspektivě zdála nekonečná jako dálnice převrácená na bok. Když jsem zamířil s vozem dolů, po úbočí, hlasy v přívěsech znovu zesílily. Soudím, že cítily co se blíží, jako vepři utíkající člověku zpod nože.

Zajel jsem k vykládacímu stanovišti a přistavil první přívěs k ohradě. Zaměstnanci otevřeli bránu a za použití jakých si podivných špičáku, zahnali mrtvé dovnitř.

Ti lidé už měli smrtelné bolesti za sebou. Nechtělo se mi dál přemýšlet o nástrojích, jakých užívají zaměstnanci, aby je tam zahnali.

Odpojili první přívěs a já zacouval s druhým. Vylezl jsem z kabiny a seskočil na zem. Přistoupil ke mně zaměstnanec, velký chlapík s červenýma očima, oblečený do zbrusunové kombinézy.

"Dobrý náklad?" zeptal se. Jeho dech páchl jako po konzumaci zelí, fazolí ičesneku.

Potřásl jsem hlavou a vytáhl cigaretu, Přitiskl k ní nehet, jeho konec se rozžhavil a počal zářit. Zaměstnanec sledoval cigaretu s neskrývanou žádostí v očích.

"Poslyš," řekl jsem,"máte tu někoho jménem Sherill?" Přehlásko-val jsem mu to.

"A kdo ji shání?" zabručel a dlouze se díval na cigaretu. Začal odcházet.

"Jsem prostě zvědavej. Slyšel jsem , že znáte všechny."

"No a ?" Zastavil se. Musel chodit dokolečka, jinak jeho nohy mírně tavily asfalt a bořily se do něj. Vrátil se ke mně, zastavil

se a zvedal střídavě obě nohy.
"Je tu několik Cheryl. Žádná Sherill. A teď..."
Dal jsem mu cigaretu. Zbožnovali je.
"Děkuji," řekl jsem.
Rychle ji vsunul do úst a přežvýkal a na jeho jizvami pokryté hubě se objevil výraz blaženosti. Polkl a dým z hořícího tabáku mu vyrazi z nosu.
"Není zač," odpověděl a odešel.
Vrátil jsem se s prázdným vozem do Baker, ale Billa jsem neviděl. O osm hodin později jsem ležel v posteli s plechovkou piva v ruce, s šekem na stolku a se široce otevřenýma očima.
Hovno! Ozvalo se mojesvědomí. Myslel jsem, že tohle už mám za sebou. Přece jsem nezneužíval dodatků a nejezdil bych bez pojištění. Zdá se, že se do života moc nehodím.

Následující jízda mi připadla na zimní večer, cesta vedla ponurou, plochou krajinou uschlých stromů, šedivých, jakoby vystřižených z papíru. Když jsem zajel ke krajnici, abychsi trochu zdřími - nikdy jsem nespal bez přestávky déle než dvě hodiny - křiky odsouzených, které přicházely z přívěsů, mi dokonce začaly vadit víc než obvykle. Slyšel jsem takové blbosti jako:
"Pane, přece nás můžete odvézt zpět. Opravdu můžete!"
"Můžete?"
"Hovno, zkurvený dobytku!"
"Přece nás můžete pustit! Neublížíme vám, nemůžeme! Skutečně!"
Byla to pravda. Ridiči žili a zemřelí nemohou živým uškodit. Ale slyšel jsem dost o tom, co se stane, když je vypustí. Vozím jich zhruba devadesát a v každém nákladu se vždy najde někdo, kdo způsobí, že by byla chut navyužití dodatků.
Ležel jsem na úzké pohovce v kabině a usilovně přemýšlel, co by se dalo udělat. Hleděl jsem na kalendář Sierra Clubu, visel hned pod ventilátorem. Dábelská skála. Náklad se uklidnil, hlasy utichaly jeden po druhém. Zazněl poslední výkřik - něco sprostého - a nastalo ticho.
Právě tehdy jsem se rozhodl je pustit a podívat se jestli mezi nimi není Sherill, nebo někdo, kdo ji zná. Setkávali se přece všichni v Bázi, měli poslední šanci na drobet společného života před Městem. Možná někdo něco ví? A později, jestli znovu uvidím Billa...
Noa co? Co bych pro něho mohl udělat? Pěkně Sherill zblbnul, ale i ona na tom měla svůj podíl, a právě od toho je Peklo. Bídní, pitomí zkurvysyni.
Vylezl jsem z kabiny, zastrčil si košili a vmáčknul si slaměný klobouk hluboko do čela. "Hej," křikl jsem, kráčejíc podél přívěsů. Mezi mřížemi, zapuštěnými dva couly od sebe a natřenými na bílo, hleděly na mne jejich tváře.
"Mám v úmyslu vás pustit. Na chvíli. Potřebuji informaci."
"Ptej se!" vřískl kdosi. "Dělej, ptej se, ksakru!"
"Víte, že nemůžete utéct, že mi nemůžete ublížit, že jste mrtví. Víte to?"
"Víme," odpověděl jiný hlas klidně. "Možná ti budeme moci pomoc."
"Mám v úmyslu otevřít ob přívěsy, jeden po druhém."
Přistoupil jsem nejprve k zadnímu, vyndal klíče a odemkl visací zámek. Otevřel jsem dveře a postavil se trochu stranou, jakoby měl vytéci hnis z rozjitřené rány.
Všichni byli nazí. Nebyli špinaví ani nemocní, ne - jednoduše mrtví. Okolo každého se vznášela jakési nepostřehnutelná aureola, která ukazovala za co patřil do Pekla, nic určitého, spíše podvědomého.

První vystoupili tři černí ze zadního přívěsu. Z jejich tváří nebylo těžké uhodnout, za co sem patřili.

"Do prdele," řekl jeden, hledíc na mě zpod tenkého, výrazně se rýsujícího obočí. Sklonil hlavu, sevřel ruce v pěsti a zkusil zevnitř vylomit pruty mříží, ačkoliv ty se sotva otřásly.

Z přívěsu též vyšla stará, šedovlasá, pečlivě učesaná žena. Nedokázal jsem určit, co udělala - nějak způsobila, že jsem se cítil nesvůj. Po ní se objevili další, mladí i staří, převážně staří. Hleděli na mě, někteří vyzývavě, jiní prostě omámeně.

"Chci vědět, jestli je tu nějaká Sherill, která zná chlapíka jménem Billy?"

"Já se tak jmenuji," odpověděla žena ukrytá v zástupu.

"Chci ji vidět," mávnul jsem k nim rukou.

Trojice černých popošla vpřed. Jejich oči se divně leskly a všichni naráz ustoupili. Druzí také ustoupili z cesty a za jejich zády jsem spatřil mladou ženu.

"Jak se píše tvoje jméno?"

Ta otázka ji polekala. Pomalu slabikovala a sledovala, zda se jí to povede a zda to tak má být. I bez toho jsem se cítil nemožně. Jmenovala se Cheryl.

"Tebe nehledám," řekl jsem jí.

"Snad ne přímo mě," odpověděla skutečně mile.

Byla velmi hezká, měla plná nadra, štíhlé boky a nohy snad ne nádherné, ale pěkné. Její černé vlasy byly na krátko střižené a oči dělaly mírně orientální dojem.

"Můžete se teď trochu projít," řekl jsem jim všem. "Pustím ty z prvního přívěsu."

Otevřel jsem boční dveře a mrtví začali vycházet. Ničím nepáchli nevypadali uboze, spíše jen trochu bledě.

"Hledám ženu jménem Sherill," opakoval jsem.

Nikdo nevystoupil. Náhle jsem ucítil, že ke mě kdosi ze zadu přistoupil a obrátil jsem se. Byla to Cheryl. Usmála se.

"Chtěla bych si na chvíli sednout dopředu."

To by chtěla každá z nás, sestro," vmísila se žena se šedými vlasy. Černí stáli stranou a tiše rozmlouvali.

Díval jsem se na ni a polykal při tom slina. Druzí řidiči vyprávěli, že oni jsou skutečně beztělesní s vyjímkou té jediné činnosti. To právě byl dodatek. Říkávali také, že ti nejlepší se vždy setkávají v Pekle.

"Ne," řekl jsem. A naznačil jsem jim, že se mají vrátit do přívěsů.

Od začátku to byl hodně hloupý nápad. Vlezli do přívěsů a já se vrátil do kabiny, uvažujíc nad tím, proč jsem jednal právě takto. Potřásl jsem hlavou a pohnul se. Na cestě mrtvých není dobře přemýšlet.

"Ne," povídám. "K čertu!" a dodal jsem: "Dobře."

Cherylina tvář mi zůstala v paměti.

Její tělo jsem si pamatoval ještě déle než její tvář.

Vždycky je něco, co se objeví a zláká člověka na Dolní cestu, ne jako řidiče, ale jako náklad. Přemýšlel jsem, nač Bůh obdařil každého z nás tou malou chybičkou, tou třískou v křišťálové duši. Stiskneš dostatečně silně a všechno se rozpadá.

Vracel jsem se s prázdnými přívěsy a tentokrát jsem se vzpamatoval v malém městečku Shoshone. Zajel jsem s nákladákem na parkoviště u kavárny a protože byla zima, nechal jsem běžet motor. Bylo okolo jedenácté dopoledne, když jsem usedl v poloprázdné hospůdce a našel si místo vedle stařečka, který měl asi čtyři zuby a útočil s nimi velmi vážně a slavnostně na francouzskou pečeni. Objednal jsem si zapékané vejce a džus, rychle se najedl a vrátil se do vozu.

Bill stál u schůdků kabiny ve společnosti vysoké ženy s tváří buldoka, ovinuté špinavým kouskem hrubého plátna, které vypadalo jako by jej sebral na smetišti.

"Nazdar," řekl Bill. "Vzpomínáš si na mě?"

"Jasně."

"Viděl jsem, že sem zajíždíš. Chtěl jsem, abys poznal Sherill. Vytáhl jsem ji!"

Žena na mě hleděla s inteligencí cihly.

"Všechno se tam zamotalo. Jakoby ztratili sílu nebo co. Vyšli jsme prostě na cestu a nikdo nás nezadržel."

Sherill mohla pod maskou svého hrůzu budícího vzhledu ukrývat libovolné množství dobrých vlastností, avšak není moje starost co je v ní špatné. Byla mrtvá. Rozhlédl jsem se po okolí, abych se přesvědčil, že jsem ještě na Světě. Byl to Svět a Billy nelhal. Je to jasné, na Dolní cestě se něco přihodilo.

"Problémy?" zeptal jsem se.

"Spousta útěků." Usmál se na mě. "Blázinec."

"To se nemohlo stát," řekl jsem, i když jsem věděl, že nemám pravdu.

Sherill se polekala zvuku mého hlasu.

"To je řidič, Bille. Raději odsud zmizíme."

Vznášela se okolo ní dobře mi známá aureola, týž znak vypálený na duši. Působila dojmem vepře, který právě foukl z jatek a znovu vidí řezníka. Ucouvla o několik kroků. Zrvavost, pomyslel jsem si. Nenasytnost, skrytá žádostivost a odporný způsob náhledů na svět, celkově zdeformovaný skrz tu horu masa!

"Pověz mi víc," poprosil jsem Billa.

"Ti tam utíkají, všude pobíhají a schovávají se v těch městech, ďáblové je hledají..."

"Zaměstnanci," opravil jsem ho.

"Aha, to je jedno."

Sherill mu zatřásla ramenem.

"Musíme jít, Bille."

"Musíme jít," opakoval po ní. "Hej, člověče, děkuji ti. Našel jsem ji!"

Ukázal prstem na Sherill, uklonil se svým typickým způsobem celým tělem a oba zmizeli v uličce. Sherillin oděv se za ní táhl po cestě.

Vrátil jsem se do Baker, zaparkoval před svým domem, uvnitř jsem usedl, popíjel pivo a kontroloval v kalendáři zítřejší trasu, za okny se snášel soumrak. Snil jsem. Měl jsem převzít nový náklad z Báze a nikdo mi nevolal. Kdyby byly nějaké potíže, ze svazu by mi jistě dali vědět.

Přijel jsem na Bázi časně ráno. Průjezd mezi Světem a pracovištěm proběhl normálně. Jel jsem obvyklou trasou, blankytný obloha zešedla a já jsem byl již za prvním úsekem cesty vedoucí k Bázi. Zacouval jsem se zadním přívěsem do brány k ohradě a s předním najel k rampě, celou dobu nastražujíc uši, připraven vyslechnout nějaký zajímavý rozhovor. Zaměstnanci Báze vyhlíželi docela lidsky. Od chlapíka s rudými tvářemi a očima jako biliárové koule jsem převzal nákladní list. Odplivl na beton kouřící slinu, blýskl na mě očima zpod obočí, když jsem na něho obrátil tázavý pohled, ale nic neřekl. Možná už bylo všechno v pořádku. Připojil jsem oba naložené vleky a vyrazil.

Znovu jsem jel pouští, jenomže tentokrát městečka a pobořené domy vypadaly jako rozbombardované, jako by přes ně přešlo něco těžkého, ukončující hru výstřely z děla.

Nevzrušuj se. Dívej se na cestu. Jed.

O čtyři hodiny později jsem narazil na zátaras. Nikdo u něj nebyl, prostě velká barikáda z popraskané lávy, která šlapřes všechna

pásma a za ní stěna žlutého dýmu, který, jak říkaly nepsané instrukce pro řidiče, znamenala absolutní zákaz vjezdu.

Vystoupil jsem. Náklad začal pokřikovat. Náhle jsem je začal všechny nenávidět. Mohli alespoň odejít důstojně a ušetřit mě obrazu svého neštěstí. Stál jsem vedle vozu a čekal na pokyny nebo přinejmenším na náznak toho, co mám dělat. Náklad se utišil, ale náhle jsem zaslechl jakési hlasy stranou od cesty, hlavně ječení, rozléhající se dost daleko.

"Není tu nic," řekl jsem a zapálil si cigaretu od Billa / i když jsem nekuřák / a zhluboka jsem natáhl. "Všechno to stojí za hovno." Práce, důstojnost, všechno... Slíbil jsem si, že s tou prací po dnešní cestě seknu.

Zaslechl jsem, že se za přívěsy cosi pohybuje a proto jsem popošel blíž je schůdkům do kabiny. Nejprve vše zakryly stuhy kouře, ale potom se z nich vynořil černý stín, vysoký čtyři nebo pět yardů. Stál a opíral se přitom o střechu zadního vozu.

Tiše kašlal. Byl pokryt nahými lidmi, kteří se po něm šplhali, hryzali a škrábali ho a vykřikovali při tom odporné nadávky.

Nikdy před tím jsem neviděl zaměstnance tak velkého a v tak kritické situaci. Náklad začal výt jako hejno upírů věštících smrt. Odhodil jsem cigaretu a běžel za ním.

Všichni ti, kteří pracují, řeknou totéž. Solidarita se v práci vztahuje dokonce i na ty, které nemáš rád. Část tajemství je v tom, že jim pomáháš, když jsou v nesnázích. A kromětoho naše nepsané instrukce jsou ohledně těchto záležitostí celkem jasné a já je nikdy, od té doby, co jsem získal vůz, vědomě neporušoval a neměl jsem v úmyslu začínat s tím právě teď.

Běžel jsem v kouři přes velké hřebeny lávy a nakonec jsem ho spatřil nějakých deset metrů před sebou.

Již ze sebe setřásl nahé lidi a teď stál, v každé ruce třímajíc jednoho. Ze zad se mu kouřilo, šupiny trčely na všechny strany. Docela dobře toho čubčího syna zřídili! Deset nebo dvanáct zemřelých se zdvihalo z lávy, bez modřin, bez škrábanců. Spatřili mě.

Zaměstnanec mě uviděl taky.

A všichni se vrhli za mnou a snažili se mě chytit. Otočil jsem se a začal utíkat k nákladáku, klopýtal jsem při tom o natažené ruce a nohy. Vlasy mi vstávaly na hlavě. Lidé mě začaly úpěnlivě prosit, abych je vzal s sebou zpět a skučeli při tom jako bití psi.

Zaměstnanec mě chytil a zdvihl do výše, mimo jejich dosah. Jeho ruce byly chladné a tvrdé, jako by je měl uložené v ledničce. Zakašlal a rozběhl se k autu. Surově mě vmáčkl do kabiny a prudkými gesty mi dal jasně na srozumněnou, že bude lépe, když se obrátím a pojedu zpátky, protože tudy se projet nedá.

Nastartoval jsem a otočil se. Šlápnul jsem na plyn. Měl jsem naději, že zemřelí nejsou dostatečně hmotní na to, aby vylomili mříže nebo seškrabali barvu.

Neplatila už žádná pravidla.

Vracel jsem se.

Můj náklad vřeštěl jako žádný do té doby. Bál jsem se, že se probijí na svobodu, ale neprobili. Dojel jsem na Bázi a opět byli zticha, až příliš, než aby je bylo slyšet přes hukot motoru.

Ohrady byly prázdné. Dlouhé, bílé betonové plošiny i vybílené nakládací rampy z dřevěných desek vypadaly opuštěně. Ani duše za dráty. Nebe mělo neurčitou šedou barvu a vzdálené slunce jen nevýrazně svítilo nad bílými zdmy budovy zaměstnanců. Zastavil jsem a vystoupil, abych se něco dozvěděl.

Nefoukal dokonce ani vítr, bylo pouze ticho. Ačkoliv byl mráz, přesto jsem necítil žádný zvláštní chlad. Jediné po čem jsem v té chvíli toužil, bylo zbavit se nákladu a dostat se zpět do Baker, Barstowa nebo Shoshone.

Doufal jsem, že je to stále ještě možné. Ale možná zůstaly všechny východy zamčené? Možná je zankli dozorci, aby se žádná z duší nemohla osvobodit.

Vyzkoušel jsem zámky na bráně a ukázalo se, že je mohu otevřít. Otevřel jsem je, vrátil se do auta a postavil přívěsy tak, aby stály u rampy. Nikdo nevydal ani hlásku.

"Vylezte," řekl jsem. "Vylezte. Strávíte tu víc času než obvykle. Jen se mě na nic neptejte."

"Nazdar,Johne," uslyšel jsem za zády. Obrátil jsem se a spatřil staršího úplně nahého muže. Nejprve jsem ho nepoznal. Nesprávnou stopu mě přivedly až teprve jeho oči.

"Pan Martin?" Můj učitel ze střední školy. Neviděl jsem ho snad dvacet let. A nikdy jsem ho neviděl nahého.

"To není ta práce, kterou bych očekával od svých žáků," řekl Martin. Rozesmál se tím svým laskavým smíchem, kterým byl proslulý. Smíchem, kterým posouval vše, co ve třídě řekl, do zvláštní roviny.

"Kocouři odtáhli, Johne. Teďvládnou myši, Když to dokážu, uteču odtud."

"Jak jste tady dlouho?"

"Umřel jsem asi před měsícem."

"Odtud nemůžete odejít."

V krku mi rostl knedlík.

"Hráč v mužstvu," řekl Martin. "Ustavičně ztřeštěný hráč v mužstvu, dokonce i když na tobě ostatní štípou dříví."

Chtěl jsemse omluvit, ale odešel k Bázi a cestě, která z ní vycházela. Ohlédl se přes rameno a dodal:

"Je čas, abys zmoudřel, Johne. Věci nejsou tím, čím se zdají být."

Naposled jsem ho uviděl, jak pokyvuje hlavou a mizí za ohradou Báze.

Mrtví z mého nákladu vylámali několik desek z rampy a vyskákali ze zadního přívěsu. Ti z předního vřeštěli a hádali se, až se třásl celý vůz.

Do prdele s odpovědností, pomyslel jsem si. Když zemřeli odešli s panem Martinem, odpojil jsem oba přívěsy. Pak jsem usedl do kabiny a vyjel z Báze cestou, kterou se do ní vjíždělo.

"Je to jisté jako nic na světě," povídám nahlas, "praštím s touhle prací."

Zdálo se mi, že jedu strašně dlouho. Na této trase jsem předtím nikdy nebyl a žádným způsobem jsem se nedokázal orientovat, jestli dojedu tam kam chci. Ale jel jsem tou cestou už dvě hodiny, na rovině na plný plyn.

Sešeřilo se, jako by někdostáhl kontrast v televizoru. Zapnul jsemdálkové světla,ale nepomohlo to. Třásl jsem se jako osika a dokolečka opakoval: nikdo si to nezaslouží. Nikdo si nezaslouží Peklo a nezáleží na tom, co spáchal. Byl jsem zděšený. Dělalo se stále chladněji.

Minula třetí hodina jízdy a znovu jsem před sebou spatřil ohrady a Bázi. Cesta se klikatila. Zaklel jsem a zvolnil ještě víc. Místa nakládky hořela. Zemřelí lezli okolo a nevěděli co mají dělat a kam jít. Přidal jsem a přejel těch několik, kteří zůstali na vozovce. Přiblížili se, nárazníky vozu je udeřily, ale nepocítil jsem nic, jako by tam ani nebyli. Ve zpětném zrcátku jsem viděl, jak popadali na zem a teď vstávají. Prostě jsem je porazil! A potom jsem minul místa nakládky a tentokrát už nebylo žádných pochybností.

Jel jsem přímo do Pekla.

Místa vykládky rovněž hořela. Ale Město za nimi bylo jako vždy blyštivé, bílé, netknuté. Přiblížil jsem se k němu takto poprvé,

přejel jsem za hranici. Mohl jsem udělat jenom to, anebo se smířit s pomyšlením, že je všechno k ničemu, zastavit a čekat. Napadlo mě, že možná tam, v centru, je všechno v pořádku.

Nákladák proklouzl mezi dvěma bílými sloupy, silnými asi sedmdesát, možná dokonce osmdesát stop a vysokými jako Washingtonův pomník. Neviděl jsem nikoho, ani zaměstnance, ani zemřelé. Prolétl jsem mezi sloupy... a bylo to jako šok.

Žádné Město, žádné zdi - prostě vinoucí se cesta a ze všech stran dokonce i zezadu, obraz venkovské krajiny.

Louky byl pokryty chalupami adomky v menších i větších skupinách. Všechno na sebe natlačené, lidé pracovali na záhonech, seděli na verandách, obraceli se a koukali na mě, když jsem projížděl okolo nich. Žádní zaměstnanci a žádný soubor příšerností. Žádné plameny. Žádná krvavé jezera a řeky.

Tak to snad vypadá zvenčí. Uvnitř musí být hůř.

Ještě hodinu jsem projížděl tou selskou krajinou a potom mi došlo palivo. Zajel jsem ke straně a vystoupil z kabiny. Byl jsem nervozní.

Opřený o blatník jsem si zapálil poslední cigaretu. Trochu jsem se třásl. Za chvilku mě to přešlo a začal jsem být nezvykle klidný.

Neustále se všechno zdálo být stísněné a namačkané na sebe, ale nikdo tu netrpěl, nikdo nekřičel, neumíral ve věčných mukách. Stromy keře, pahorky pokryté travou a tisíce, tisíce malých domků.

Stačilo deset minut na to, aby se obyvatelé s probuzeným zájmem začali shromaždovat kolem mě. Dva muži přistoupili k autu a srdečně na mně kývli. Oba byli středního věku a vypadali tak zdravě, jako by byli živí. Odpověděl jsem pokývnutím.

"Vsadili jsme se, jestli jsi jeden z řidičů nebo ne," řekl první, černovlasý. Byl oděný v jednoduché, ručně tkané kalhoty a košili. "A jsi?"

"Jsem."

"Také jsi zmizel?"

"Přitakal jsem. "Mohli byste mi povědět, kde to vlastně jsem?"

V Pekle," řekl druhý, o pár let mladší, oblečený pouze do šortek. Řekl to tak, jako by mluvil o projížďce z Los Angeles do Long Beach. Nic velkého, nic dramatického.

"Slyšeli jsme fámy, že se venku něco stalo?" dodala žena, která přicházela k nám. Bylo jí okolo šedesátky a byla štíhlá. Dělala dojem, že je velmi nervní, ale zachovávala ledový klid. Všichni byli ledově klidní.

"Je tam cosi na způsob stávky," řekl jsem. "Nevím, co se děje, tak hledám nějakého zaměstnance, aby mi to vysvětlil."

"Tak hluboko se neodvažují," řekl první muž. "Zdevládneme my. To znamená, že nám nikdo neříká, co máme dělat."

"Ty žiješ?" zeptala se žena s divnou nadějí v hlase. Okolo nás stáli další, celý zástup. Stáli nehybně, zevlovali a tlachali.

"Nemohu vás vzít s sebou zpět. Sám nevím, jak se odsud dostat."

"My se nemůžeme vrátit," řekla žena. "Tam už pro nás není místo. Chceme jen, aby jsi nás vyslechl, ano?"

Přicházelo jich čím dál tím víc a já jsem začal být znovu nervózní. Stál jsem na místě a snažil se dělat dojem klidného. a mrtví se hromadili okolo, dívali se navzájem na sebe i na mě. Dívali se s nadějí.

"Nikdy jsem nemyslel na nikoho, pouze na sebe," prohlásil jeden. Jiný ho přerušil:

"člověče, zkurvil jsem celýsvůj život, nenáviděl všechno a všechny. Shořel jsem..."

"myslel jsem si, ýe nade mne není, že mohu všechny soudit..."

"byla jsem nejhloupější zatracená baba, jako znáš. Byla jsem macecha, svině. Čubčila jsem se a děckа nechala volně, bez péče, bez pomoci. Byla jsem zlá a krutá. Zranovala jsem..."

"Nikdy jsem se o nikoho nestaral. Ani o mě se nikdo nestaral. Pomechali mě, abych hnil ve velkoměstě a nebyl jsem natolik dobrý, abych neshnil..."

"Všechno, co jsem učinil od svých dvanácti let, byla lež..."

"Poslyš, člověče, bolí to, strašně to bolí..."

Opřel jsem se o kapotu. Postavili se teď do fronty, spořádaně, už ne jako dav. Hlavou mi prolétla šílená myšlenka - chovají se zde lépe než na Zemi, a přece jsou zatraceni.

Bývalý udavač mi vyprávěl, co dělal lidem ve vězení.

Bývalý falešný Ježíš prohlásil, že mít Ježíše v ústech ještě není všechno...

"Mohl jsem se jím stát, člověče, mohl jsem se jímstát!"

"Přišla na mě chvíle a já byl tím vším zlomený, prostě zlomený, člověče. Stále jsem jen sám sobě nastavoval hohu, stále uskutečňoval jen špatné rozhodnutí..."

Zpovídali se přede mnou a já začal plakat. Jejich tváře byly tak nevinné, neposkvrněné a přesto se nacházeli zde a zde se mi zpovídali a - možná s určitými vyjímkami - to neznělo jinak, než jako doznání oněch čubčích synů, jež jsem nazýval přáteli, kteří utrácejí životy v nákladácích, barech a bordelech,

Všichni byli vrstevníci. Měl jsem dojem, že čím hlouběji v Pekle, tím jsou zatracenci starší. To mělo smysl, Peklo jednoduše rostlo a s každým přírůstkem zemřelých se stávalo větší a rozšiřovaly se jeho vnější okruhy.

"Všechno jsme promarnili," řekl kdosi. "Víš, jaký byl můj největší hřích? Byl jsem hloupý. Hloupý a krutý. Nebyl jsemschopen vnímat krásno. Viděl jsem pouze špínu. Miloval jsem hnus a čistí se mi jednoduše vyhýbali."

Pojednou jsem začal vzlykat, přestal jsem se ovládat. Klekl jsem vedle auta, tvář jsem skryl v dlaních a oni přicházeli, přicházeli a zpovídali se mi. Prošly jich snad stovky, pořadě, v zástupu, hovořili tiše, gestikulovali rukama.

Náhle vše ustalo. Kdosi jim řekl, aby ustoupili, že je to na mě příliš. Pozvedl jsem hlavu a spatřil mladě vyhlížejícího chlapíka, jakstojí vedle a hledí na mne shůry.

"Není ti něco?" zeptal se mě.

Zavrtěl jsem hlavou, i když jsem ve vnitřnostech cítil rozbité skleněné střepy. V každé zpovědi jsem viděl sebe, každý vyznaný hřích budil známou ozvěnu.

"Někdo mě sem brzy přiveze," zamumlal jsem. Ten mladý mi pomohl postavit se na nohy a odstrčil mrtvé, kteří stáli vedle nákladéku.

"Hm..ale ještě ne teď," řekl. "Teď ještě mezi nás nepatříš."

"Otevřel mi dvířka kabiny.

"nemám palivo!"

Usmál se tím zvláštním, smutným úsměvem, který tu nosili všichni, postavil se na schůdky a jeho rty se ocitly u mého ucha.

"Má se to objevit jeden ze zaměstnanců a pomoci ti, jakmile se vypořádají s těmi nepokoji."

Zdálo se, že je zkušenější než všichni ostatní. Pohlížel jsem na něho, možná až příliš podezíravě, jako bych vymáhal nějaké vysvětlení.

"Ano, já to znám. Sám jsem kdysi byl řidičem. Později jsem povýšil. Co tam to všichni dělají?" zeptal se a ukázal rukou na cestu. "Všechno ničí, že?"

"Nevím," odpověděl jsem a utřel jsem si rukávem oči a tváře.

"Vrať se a pověz jim, že ta vzpoura ve vnějších okruzích je právě to, co jsem očekával. Vyřiď jim, že Charlie je zde a že je varuji. Koluje tu zpráva."

"Jaká zpráva?"

"Kdoto tu řídí. Pověz jim jenom, že Charlie to ví a že je varoval."

Zavřel jsem oči. Kabinu zakryl stín. Zdálo se, že se mladík i s ostatními začali vzdalovat. Spíše jsem cítil než viděl, jakcosi zdvíhá můj vůz ze země jako dětskou hračku.

Náhle jsem se probral v kabině auta stojícího na parkovišti v Bakersfieldu. Odsunul jsem čapku z očí a rozhlédl se. Bylo okolo poledne. V Bakersfieldu bylo sídlo svazu. Zkontroloval jsem nádrž - byla plná nafty. Nastartoval jsem tedy a rozjel se k budově svazu.

Zaklepal jsem na dveře kanceláře, vešel dovnitř a poznal starého chlápka, který mi přidělil práci. Byl jsem ztýraný, nevoněl jsem právě nejlépe, ale chtěl jsem vyřídit vše najednou.

Také mě poznal, ale nemohl si vzpomenout na jméno, dokud jsem se nepředstavil.

"Nemůžu je dál vozit," řekl jsem. "To není práce pro mě. Je mi na nic, když je vozím tam, kde se jednou bezpochyby octnu sám."

"V pořádku," odpověděl pomalu a vážně a přeměřil mě vševidoucím pohledem. "Jsi propuštěn. Skončil jsi - nebudeš vozit pro nás ani pro žádný svaz, který podporujeme. Budeš nejspíš sám."

"Jednohodne zůstanu i taksám."

Dobrá."

Zdálo se mi, že to už je všechno, popošel jsem ke dveřím a zůstal stát s rukou na klice.

"Mám ještě něco," řekl jsem. "Týká se to těch problémů ve vnějších pásmech. Potkal jsem Charlieho. Prosil mě, abych vám vyřídil, že koluje zrpáva, kdo tu teď vládne a že to je důvod těch nepokojů."

Vševidoucí oči starého jakoby se proměnily vesklenéné.

"Tak to jsi ty, ten co tam vjel?"

Přitakal jsem.

"Počkej chvíli v čekárně."

Čekal jsem a slyšel, jak s někým telefonuje. Když se vrátil, začal se usmívat a poplácávat mě po zádech.

"Poslyš, Johne, nejsem si jist, jestli ti můžeme dovolit utrhnout se tak snadno. Říká se, žes tam zůstal a zkoušel pomoci, když ostatní utekli. Firma to cení. Pracoval jsi tu nějaký čas, jsi důvěryhodný řidič, možná bychom se měli i trochu přít, víš, o co mi jde? Jak tě povzbudit, abys zůstal? Pojedeš do Denveru, někdo si tam chce s tebou pohovořit, je to důležité. Souhlasíš?"

Ze způsobu, jakým to řekl, jsem pochopil, že nemám zrovna na vybranou a bude lépe, když se přestanu hádat, Když pracuješ pro svaz dostdlouho, už víš, kdy máš držet hubu a jít jim na ruku.

Zavezli mě do motelu, nakrmili a kolem poledne jsem byl už na cestě do Denveru. Jel jsem černou limuzínou svazu, řízenou mlčícím šoférem. Celou společnost mi dělalo pár čísel "Newsweeku."

V jasné, časném sobotnímránu jsem stál před velkou budovou svazu, na které nebyl žádný znak. Přízemí zaujímala banka. Prošel jsem bankou a vyjel do posledního patra.

Čekala tam na mě nejprve sekretářka, dokonce pěkná, jen vlasy měla tesně přičesané k hlavě a hranaté, přísné čelisti. Nezalíbil jsem se jí. Z jejího výrazu se dalo odhadnout, že by zahořela pouze k pojišťovacímu agentovi nebo k potulnému kazateli. Přesto mi dovolila projít do následující kanceláře.

Toho chlápka jsem už předtím někde viděl, jen jsem si nebyl jis-

tý kde. Nosil úzkou kravatu a elegantní, až trochu konzervativní pepito oblek. Měl bledě modrou košili a na jeho psacím stolku, vedle alabastrového stojánku na pera ležela Rembrandtova bible. Lehce mi potřásl rukou a sedl si na kraj psacího stolu.

"Za prvé dovol, abych to blahopřál k odvaze. Bylo pár zpráv z ...no...z pole a slyšeli jsme o tobě jenom ty dobré" Usmíval se přitom jako ten chlapík v televizi, který vždycky prosí veřejnost, aby mu v něčem pomohla. Potom náhle zvážněl a v jeho tváři byl výraz upřímnosti. Věřím, že ve skutečnosti byl upřímný. Byl ale také dokonale vycvičený v rozmluvách s ne zrovna nejbystřejšími partnery.

"Slyšel jsem, že máš pro mě nějaké zprávy. Od Charlieho Fricka."

"Řekl, že se jmenuje Charlie." Vyprávěl jsem mu celou historii. "Jsem jenom zvědavý, co měl na mysli tím, "kdo to tu řídí"?"

"Charlie pracoval pro organizaci do loňského roku. Zahynul při autohavárii. Je mi líto, že jel Dolní cestou."

Nevypadal na zarmouceného.

"Abych nelhal, nadělal nám tu skutečně problémy. Snad ho i lituji, ale nejsmem zvlášť překvapen."

Znovu se zářivě usmál, oči se mu rozšířily a na tváři mu bylo znát trochu větší oživení. Na nose měl příliš velké brýle, v drátěné obroučce jako McArthur.

"Co měl na mysli?"

"Johne, jsem hrdý na všechny našeřidiče, dokonce ani nevíš, jak jsem hrdý na vás, na ty, co odvádějí špinavou oráci. Vozíte hříšníky."

"O čem hovořil Charlie?"

"Přívržence přerušování těhotenství, obchodníky s pornografií, násilníky, lupiče a vrahy. Ateisty, pohany i pánbíčkáře. Určitě to musí stačit k satisfakci - udržovat Zem v čistotě. Jako velký sanitární oddíl. Právě vy izolujete lotra od řádných lidí - dobrých, poslušných pracovníků. Víme přece, žeto vy, řidiči, vykonáváze nejtěžší práci u firmy a že nikdo není povinen zůstat na Dolní cestě do nekonečna. Ale chtěli bychom, aby jsi zůstal. Ne jako řidič, i když po tom s m toužíš, jen pro tu satisfakci z dobré práce. Ne, jestli chceš jít nahoru, a to si beze sporu zasloužíš, máme tu práci pro tebe. Místo, na kterém se budeš cítit dobře a..."

"Už jsem řekl, že chci vycouvat. Mluvíte tak, jako bych byl bůhvíjak znamenitý chlapík, a já jsem jednoduše nula. Vy to víte a já to vím. Všichni se mi tam začali zpovídat, jakoby byli jakýmisi Starými námořníky+/ nebo co. O co tu jde?"

Udělal se přísným.

"Tady to také není lehké, ty chytráku."

"To "chytráku" mě urazilo. Vstal jsem z křesla. Když už jsem stál napřáhl ruku ve smířčím gestu, semkl rty, kývajíc hlavou.

"Omlouvám se. To je nabídka. Určitě existují příčiny, proč bys tu chtěl pracovat. Jestli si jseš tak jistý, že pojedeš Dolní cestou, můžeš to odpracovat."

"A co vy o tom můžete vědět?"

Blýskl zářivý úsměv.

"Charlie ti řekl něco o tom, kdo tu vládne."

A právě teď se objevilo nebezpečí. Cítil jsem ti. Tak to právě bývá se šéfy svazu.

"Řekl, že v tom je svízel."

"To se občas stává. Záležitosti vyřizujeme delikátně, Říkám ti, skutečně potřebujeme dobré lidi plné soucitu. Potřebujeme je, aby nám pomáhali ve výběru."

"Ve výběru?"

"Snad si nemyslíš, že celý výběr provádí přímo Šéf?"

+/ Starý námořník /ANcient Mariner /- postava z anglických legend. Jako odplatu za hříchy měl po smrti všem vykládat historii svého života.

Nevěděl jsem, co odpovědět.

"Poslyš, Séf...Vysvětlímti to. Je tomu už dávno, co se Šéf rozhodl stvořit nový typ pracovníka, s většími schopnostmi činit rozhodnutí. Tobě, mně i celému lidstvu." Úsměv, pohádka, žvást. "Někteří dozorci s tím nechtěli souhlasit, zvláště když Šéf řekl, že tu budeme dlouho, velice dlouho. Měli jsme mít nesmrtelné duše. Když Šéfův program už docela dobře fungoval, dával nám možnost výběru údělu - dobrý a zlý. Ukázalo se, že je nevyhnutelné volit nějaký zlý. Můžeš o nich uvažovat jako o odpadu, radioaktivním odpadu. Z tohoto programu je užitek? dobří lidé, dobří pracovníci. Existuje také smetí, jed, zbytky vydávající záření. Množství smetí časem narůstá: ti kteří nechtějíspolupracovat, špatní zaměstnanci, dá se říct.

Několik se jich ukázalo být "chronicky nezaměstnatelnými".Neschopnými spolupráce. Sešli ze správne cesty. Co s nimi bylo možné dl dělat? Nelze se jich zbavit jednoduše tak, že by odešli, platí zásada, že jsou nesmrtelní. Jed,ale zůstane navždycky. Tudíž..."

"Chronicky nezaměstnatelní"? Čertovsky mazaný chlapík. A co se dělá s radioaktivním odpadem? To svinstvo se hází do díry, do té největší a nejhlubší díry...

"prokletí. A ty jsi členem svazu. Pomysli si, jaké to musí být, bez práce...navždy. Séfova práce je velmi důležitá, to nemůžę nikdo pořít. Jeho velké plány sedotýkají nás všech a jestli tě Séf už nemůže použít, tak ti už neporadí nikdo."

Znal jsem tenpocit i tak, jak jej popsal on, i jeho pravdivé jádro, ukryté za tím srovnáním.

Co se dělo s chronicky nezaměstnatelnými? Berou se do společné péče...navždy. Ale čím je nakonec Peklo? Dírou plnou hnoje, nebo smetištěm společné péče? Měl jsem dojem, že on je raději považuje za tu díru.

Ale správný člen svazu ví, že není člověka, kterého by nebylo možno použít na nějaký druh práce, kterému by nebylo možno vysvětlit, že se na něco hodí. Pouze hlavní správa může uvažovat na smetiště nebo převzetí do společné péče. Pouze hlavní správa může uvažovat v kategoriích lidských ztrát.

"Šef cítil, že projekt se takřka podařil, a tak ho nechtěl úplně utopit. Jenom také nechtěl mít starosti se všemi plusy a mínusy, s celým tím účetnictvím."

"Ty vládneš," řekl jsem acítil, jak mi krev rychlestydne v žilách.

Už jsem věděl, kde jsem ho spatřil poprvé.

V televizi.

Zástupce Boha naZemi.

A člověk. Z masa a krve.

My sami vládneme Peklem.

Sklonil hlavu.

"Jenže to není zpráva, kterou bychom zrovna chtěli rozhlásit."

"Ty tu vládneš a dovoluješ řidičům zneužívat nákladu a ..."

"Zmlkl jsem. Instinkt mi napověděl, že jestli nezmlknu, rychle pojedu hrbolatou cestou jedním směrem.

"Povím ti pravdu, Johne. Zodpovídám tu za všechno teprve tak rok a můj předchůdce připustil, že se mu záležitosti vymkly z rukou . Nebyl člověkem zbožným a myslel si, že je to práce jako každá jiná, práce, ve které musíš čas od času udělat kompromis. Já vím, že to tak není. Zde není ústupků a rychle se vypořádáme s nespravedlností a chybnými rozhodnutími. Mám naději, že nám pomůžeš. Můžeš vědět o zěch věcech víc než my."

"Jak jste byl uznán schopným té práce?" zeptal jsem se. " A kdo vám ji dal?"

"Šéf ne, jestli ti jde o tohle, Johne. Bylo to spíš tradičně.

Já jsem ten, který,když probíhalo celé to tlachání o posmrtných experimentech a všichni viděli jasné světlo a krásu, uvažoval, proč nikdo neviděl druhou stranu. Znal jsem lidi, kteří skoro zemřeli a viděli Peklo a změnil jsem jejich život. Hlavní výbor rozhodl, že někdo s mými možnostmi tu může udělat dobrou práci. No a jsem tady. Říkám ti, tady to vůbec není snadné. Občas lituji, že nemáme trochuvíc pomoci od Šéfa, trochu vůdčí pomoci, alenemáme ji a někdo to musí dělat."

A znovu se usmíval.

A já nasadil výraz hráče pokeru.

"Samozřejmě," odpověděl jsem. Měl jsem naději, že můj prudký vzrůst zbožnosti ujde jeho napjaté pozornosti.

"No a snad i vidíš, jak tě všechno toto činí ještě cennějším pro organizaci."

Nasadil jsem výraz plný naděje,

"Nechceme te ztratit, Johne. Teď, kdy pracovat pro nás je bezpečné,tak velmi bezpečné- To znamená, když už známe všechny detaily spasení. "

Nechal jsem ho žvanit, až pohlédl na hodinky a celou dobu jsem zamyšleně pokyvoval hlavou a napovídal jsem mu nejlepší metody. Potom jsem se nechal obrátit na víru. Zpovídal jsem se, dokud trochu neznervozněl - měl asi nějakou důležitou schůzku - a konečně jsem vyslovil nejdůležitější větu:

"Prostě bych se tu nahoře necítil dobře, " řekl jsem mu. "Celý život jsem byl řidičem. Chci u toho zůstat."

"Chceš zůstat u své dosavadní práce?" zeptal se, a uhodil botou do okraje psacího stolu.

"Bože, ano!"ukázal jsem tolik vděčnosti, na kolik jsem se jen dokázal zmoci.

A potom jsem ho poprosil o autogram. Široce se usmál a dal mi ho, zástupce Boha na Zemi, člověk, který se modlil s prezidenty.

A znovu jsem na cestě. Tu a tam rozprávím s lidmi, velice opatrně. Možná mě chytí a možná, až se všechno začne vymykat zpod kontroly, pojedu se svým vozem zpět. Nevím, co udělám potom. Nechci všechny propustit. Ale chci vědět, kdo ještě končí na Dolní cestě a neměl by se tam ocitnout. Lidé kteří upadli v nemilost zástupce Boha na Zemi.

Zprávu mám jednoduchou.

Úkrytem vládnou šílenci.

Možná je můj nákladák místo přívážení začne odvážet. Je psáno, že Kristus byl poslední, kdo to dokázal. Sestoupil do Pekla a spasil spravedlivé...prolomil brány pekelné, tak mě to vždycky učili na hodinách náboženství.

Jestli se mi to nepodaří, jestli jsou dost mazaní a silní, skončím na cestě v přívěsu, ne v kabině.

Ale pokud se tak ještě nestalo, vykonávám svoji práci. Ne proto, že vyprávějíc to všechno, prosím o pomoc. Ale ty jsi také členem svazu, ne? Můžeme s tím vším skoncovat, víš. Řidiči nákladáků, bořící brány pekelné - což to není dobrý nápad?

publikováno v časopise Fantastyka leden 1987
český překlad Pavel a Jarmila Schebestovi